

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az ex-lex parádéja.

Budapest, április 30.

(v.) Az ex-lex határmegyéjén az ellenzék úgy érezte, hogy legnagyobb ügyét kell a többség s a kormány ellen dörögtetnie. Előszedte hát Eötvös Károlyt, a baloldal leg-erősebb koponyáját s legvirtuózabb szónokát, hadd fejtsse ki ő a obstrukció igazait, hadd zudítsa ő a keserű vádak özönét a bűnös fejekre s hadd virradjon a nemzetre az ő szavainak hatása alatt a sivár ex-lex-korszak kezdő napja. Hát el is jött az öreg ágyu, látszik is rajta, hogy megtöltötték sok puska-pporral s durrantott is egyet-kettőt, de gyengét ám, s ami kár esett, annak nem a jobb-oldal volt a megsírtója.

Furcsa dolog talán, hogy a küzdelem e végzetes jelentőségű pillanatában nem az alkotmányos élet folytonosságának megszakadásán elmélkedünk, nem ostromoljuk kemény szemrehányásokkal az ellenzék konok szé- szélyét és nem vitatkozunk a viselendő fele- lősség kérdéséről. A csata megkezdődött. S most már harcolni kell, nem szavalni; vias- kodni, nem muzsikálni. Ha az ellenzék Eötvös Károlyt állította ki az ex-lexbe-kergetés okai- nak kifejtésére, akkor első kötelesség, hogy ez okokat megvizsgálva, a bennük lakó igaz- ság mértékét megállapítsuk s ily módon lehetővé tegyük a közvéleményhelyes ítéletének kialakulá- sát. Vegyük hát rendre az Eötvös Károly főbb argumentumait. Lássuk, elég erősek-e arra, hogy a törvényen kívüli állapot erőszakos előidézésének kielégítő magyarázatát, vagy legalább elfogadható mentségét adják.

Az első érv az volt, hogy a véderőjavas- lat nem a többségi akaratnak, hanem a császár parancsának folyománya s hogy a nemzet már elégszer engedte, engedjen most ez egy- szer a korona is. Vajjon a holdban él-e Eötvös Károly, hogy közismert faktumok sem jutbat-

nak el az ő tudomásához? Hiszen ha csak- ugyan a korona a kútfeje az ujoncjavaslat- nak, hát akkor a korona már engedett. Mert hiszen az eredeti javaslat a póttartalékosok behívásával akart a létszám hiányain segíteni. Ámde akkor az ellenzék a póttartalékosok szerzett jogainak címén indította meg az ob- strukciót. S mit tett erre a korona? Talán megkötötte magát s követelte csökönnyösen az eredeti javaslat megszavazását? Nem ezt cse- lekedte. Hanem az ellenszegülés első jelei- nek láttára, visszavonta a javaslatot s új előterjesztést tett, mely a sérelmet orvo- solja, a szerzett jogokat érintetlenül hagyja s az ujoncjutalék emelésével akarja a létszámhiányt házagokat kitölteni. Ime a ko- rona már megtette a maga engedményét. S mely ellenértéket nyújtotta ezért az ellen- zék? Azt, hogy nemcsak nem szerelt le, ha- nem még az indemnityre is kiterjesztette az obstrukciót s belekényszeríti az országot a törvényen kívüli kormányzás állapotába. Hát valóban az egyik oldalon vagy a má- sikon csakugyan mutatkozik az előzékenység- nek s a méltányosság hiánya. De mondja meg a közvélemény, a koronát terheli-e ez a bűn vagy az ellenzékét?

A második érv az volt, hogy Darányi tegnap rápirított a nemzetre, a világ színe előtt azt a vádat emelve ellene, hogy a ma- gyar ember nem dolgozik annyit, mint amennyit dolgozna lehetne és kellene. Hát vajjon a kormánynak s a parlamentnek a nemzettel szemben az-e kötelessége, hogy hi- báit legyezzesse s fogyatkozásainak hizelegjen? Ezt kérdezhetnők Eötvöstől. De nem kér- dezünk. Hanem rámutatunk arra, hogy ugyanez az Eötvös Károly ugyanezen beszédében még szigorubbán, még vasosabban korholta a nemzetnek egy másik társadalmi hibáját: azt, hogy nálunk mindenki a korona kegyeit só- várogja. Kérdjük már most, hogy mikor volt

Eötvösnek igaza? Akkor-e, midőn Darányit a társadalom egy hibájának feltárása miatt le- hordta? Avagy akkor-e, midőn maga is szük- ségét látta annak, hogy rámutasson egy tár- sadalmi fogyatkozásra? A választ azonban nem Eötvöstől várjuk, hanem a közvélemény- től, s biztosra vesszük, hogy a közvélemény- nek lesz egy mosolya, amelylyel az ellenzékű öreg ágyunak ezt a világos következtelensé- gét letárgyalja.

Harmadik érv: „ma is igaz, amit Deák 1830-ban mondott, hogy Magyarországról a külföld csak annyit tud, hogy Ausztriának egyik bekebelezett tartománya.” Kell-e bizonyi- tanunk, hogy ennek a vádnak sem igaz egyetlen betűje sem? Kell-e rámutatnunk a világsajtóra, mely rólunk mint külön nemzet- ről és külön államról vesz és ad tudomást naponta? Kell-e a világtárlatokra emlékeztet- nünk, amelyeken az egész külföld szemelátá- rará mint külön állam és külön nemzet sze- repelünk? Kell-e a nemzetközi kongresszusok sokaságára hivatkozunk, amelyen kiküldöt- teink mint a szuverén magyar állam képviselői jelennek meg s ilyenekül fogadtatnak? Kell-e a törvényeink közé iktatott ama nemzetközi egyezményeket emlegetnünk, amely- ken Magyarország a kölcsönös jogsegélyt, a posta- és távírdauygyeket s az egyéb kérdések egész halmazát mint önálló és külön állam szabályozza? Nem tud ezekről Eötvös Károly semmit? S ha tud, honnan veszi a bátorsá- got e képtelen vád emelésére?

Negyedik érv az, hogy a dinasztia és a nemzet érdekei egésztelhetetlen ellentétben állanak egymással s ezért kellett neki, már mint Eötvösnek, 1878-ban a Deák-párttól a szélsőbalra átkanyarodnia. Erre csak egy meg- jegyzésünk van. Vagy igaz ama tétel, hogy áthidalhatlan ellentét van a dinasztia és a nemzet közt, vagy nem igaz. Ha nem igaz, akkor Eötvös Károly a Deák-párttól komoly

TÁRCA

D. O. M.

— A szétrájkanyák előtt. —

Állott volna rajtam: én
Úgy teremtem a világot,
Hogy mindenki kap virágot,
S egy kis jót e földtekén.
Vólnék én az Álkotó,
Akihez száll ima, ének:
Én nyugodtan nem nézhetném
Fönn a fényes, boldog égben
Azt a sok boldogtalant,
Aki szenved itt alant!
Én nem tudnám végignézni,
Hogy miképp kell elenyészni
Bűn nélkül, maró inségben,
Évről-évre a teremés
Százszernyi remekének!

Sejtem én azt, hogy más szemmel
Nézi a világot ő,
A sugárzó, a dicső!
Ő alkotta ezt a rendet,
Tudja is hát, mit teremtet!
Hogyha szíve meg nem indul

Ennyi gyásztól, ennyi kintül, —
Hogyha látja s mégis túri,
Mig hatalmas trónját ül:
Akkor mindez bizonyára
Helyes és jó és igaz!
Nem törődve jajjal, könnyvel:
Néz bennünket bölcs közönnyel,
Ő, a legfőbb bölcsesség,
Ő, a kezdet és a vég!

Ámde én ember vagyok csak!
Én nekem fáj, hogyha látom
A nyomort e szép világon!
Én, az oktalan parány,
Én, a porból vett halandó,
Épp azért, mert elmulandó
Árny vagyok, rezgő atom:
Én a sírót siratom!
Hogyha látom hosszú sorban
Menni őket bús nyomorban,
Aggon, ifjan, férfi-korban,
Utcákon és tereken:
Könnybe lábad a szemem!
Ó bocsásd meg, véghetetlen
Bölcsességű Istenem!...

Abrányi Emil.

Nemzetközi tárlat.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Yartín.

IV.

Tull Ödön Hazatérő juhnyája (261) fölfogás- ban és színben Bihari-remiszenciencia. A *Likomok közt*, valamint a *Néma vallomás* (262—255) perspektiva és rajz nélkül való igen győngyos dolgok. A jury bevette, mert — gondola magában — az oly jónévű festő, mint Tull, feleljen a maga műveiórt. S az ily jónévű festőnek meg is lehet mondani őszintén az igazat, mert elbirja s mert nem csorbítja a művészi kvalitását. S legfőkébb fölhagy ezután a lelkiismeretlen elnagyolással s megmutatja, hogy mit tud. Mert tud annyit, hogy az ily széles kezelésű, gyors keletkezésű dolgokba is rajzot s egységet hozzon. Márk Lajos az ő megszokott helyét ismét benépesíti a szó ne- mesebb értelmében vett elegans alakokkal s a női kiválóság képviselőivel. A föltétlen ha- sonlóság most sem erős oldala Márknak s most is kitágítja az arckép fogalmának határait, mint mindig. Legdiskrétebb, legnyugodtabb műve a 246. dr. M. K.-né arcképe, s legdekoratívabb a 247., Vészi Margit kisasszony arcképe a la Réca- mier. Mind tárgyánál, mind fölfogásánál és kivi- telénél fogva rendkívül vonzó mű, de kár volt jobban meg nem csinálni. A világos felszínekből, gyönyörűen skálázott árnyalatokból, melyek egy uri szalomban bizonyára igen előnyösen fognak érvényesülni, szinte elemi erővel ragyog ki a feketefürtös bájos fej, nyugodt s mégis mély- séges szemével. De épp ezek a szemek (különösen a bal) nem éppen jól ülnek a koponyacsont alatt, s a bal arc vonala tulhírtelen kerekedik alá. Ezek

ok nélkül, egy silány ürügy címén szakadt el. Ha pedig igaz a tétel, akkor Eötvös oktatul a fele uton állt meg. Mert aki azt az ötletet látja és hiszi, annak nem a függetlenségi párton van helye, amely a personalitást hirdeti s tehát szintén válhatatlan kapcsolat akarja tartani a nemzetet a dinasztiával, hanem annak rá kell lépnie az 1849. július 14-iki álláspontra, amelyet Kossuth új mos mindhaláláig hirdetett. De vállalni az alkodóházzal a kapcsolatot s mégis ki nem gyenlíthető ellentétet statuálni korona és nemzet között, ez megint oly következetlenség, amelyre a közvélemény csak szánakozó mosolygással felel.

S mi győzte meg épp 1878-ban Eötvöst az ellentét fennállásáról? Az, hogy Bosznia elfoglalása után e tartományt nem kapcsoltuk Magyarországhoz, amit Eötvös Károly a konvencziói eskü megszegésének minősít s amit egyszerűen öltökölök föokul illeszt be az obstrukció igazolásának rendszerébe. Ugyan mennyen el Eötvös akármelyik kaszárnyába tegyen kérdést a legeggyűbb bakánál, vajjon csakugyan elfoglaltuk-e mi Boszniát? Avagy vegye kezébe a törvénykönyvet s tekintsen bele az oda beikelyezett berlini szerződésbe. A baka is, a szerződés is azt fogja neki mondani, hogy Boszniát mi nem foglaltuk el, hanem csak megszálltuk. Csupán erre adott nekünk megújítást a berlini kongresszus, mely egyébként a szultán területi szuverenitását e területre nézve érintetlenül fenntartotta. Hát hogyan csatoljunk magunkhoz egy országot, mely még nem a miénk? És mi jogon tekintünk elfoglalt területnek azt a tartományt, amelynek csupán megszállására kaptunk Európától mandátumot? És mit mondjunk az ilyen könnyelmű vádaskodásról, melynek a kifejezése nem lehet más, mint vagy csürés-csavarás, vagy tudatlanság? És mi legyen a véleményünk arról az ellenzékéről, mely ilyen jogcímeken szakítja ketté az alkotmány folytonosságának fonálát?

A hatodik és utolsó érv az, hogy valamint Széll Kálmán a hadsereg fejlesztését vonja le az eleven élet ható erőinek működéséből, azonképp nem lehet tűrni, hogy épp a nemzet közjogainak terén mondassék ki a fejlesztésre való törekvés jogosulatlansága. Ez nemde azt jelenti, hogy akinek több ujonc kell, az ne állja útját a közjogi fejlődésnek? És azt jelenti továbbá, ugye bár, hogy a kiegyezés óta nem történt közjogi fejlődés? Hát igenis történt. Még

pedig sok tekintetben. Nagy kiterjedésben és fontos vonatkozásokban. Rámutatunk e fejlődés egyes kiválóbb tényeire. Itt van az Ausztriával kötött nemzetközi érme-konvenció, mely éppoly nemzetközi egyezmény, mint amilyenre a latin pénzünió államai, például Belgium és Olaszország léptek. Nem közjogi fejlődés-e ez? Itt van a Romániával kötött vasúti szerződés, melyet a külügyi hivatal közbejötté nélkül a magyar állam közvetlenül kötött a román állammal. Hát ebben nincs-e közjogi fejlődés? Itt van a cs. kir. hadseregnek cs. és kir. hadsereggé átváltoztatása. Nem jelentkezik-e ebben is közjogi fejlődés? Itt van a konzuli bíraskodás, mely megszüntette azt a szégyenletes állapotot, hogy magyar honosok ügyeiben a közös konzulok a Levante területén az osztrák császár nevében és osztrák jog szerint bíraskodtak. Hát ebben a reformban nem található-e fel a közjogi fejlődés egy mozzanata? Itt van a brüsszeli cukorkonferencia és a hágai békekongferencia, melyeken Magyarország mint külön állam volt a hatalmak nemzetközi gyűlékezében képviselve. Lehet-e tagadni, hogy ebben is jelentékeny közjogi fejlődés jelentkezik? Eötvös Károly, a nagy törvényismerő, ne tudná mindezeket? Hiszen a magyar törvénykönyvbe vannak a közjogi fejlesztés mindegyik momentumai beiktatva. Ha pedig tudja mindezeket s mégis a 67-es közjogi megreviségével okadatozza az obstrukciót, micsoda nevet adjunk akkor e minősítetlen eljárásnak?

Hát ilyen okok alapján kergetik bele az országot az ex-lexbe. Ezért kell az alkotmány folytonosságának megszakadnia. Ezért kell felfelé és lefelé is azt a veszedelmes példát megteremteni, hogy törvényes felhatalmazás nélkül is lehet Magyarországon kormányozni a nélkül, hogy a világ felfordulna. Am lássa a közvélemény, milyen alaposak az ellenzék legparádásabb indokai. És mindezt látva, itéljen a nemzet, nem teljesíthet-e a többség és a kormány zord, de elháríthatatlan kötelességet, midőn felveszi a küzdelmet a legeszetlenebb és legléghőbb forradalom ellen, melyet valaha kisebbség a parlamentáriszmus alapelve ellen indított?

Az utolsó nap.

Budapest, április 30.

Az ex-lex küszöbén, a legutolsó napon slágernek a vitarendező-bizottság behozta Eötvös Károlyt.

S mialatt a teremben lassan pergett le a mára halasztott szavazás, a vajda szorgalmasan készült a jegyzői szobában. Ott futotta át a Széll Kálmán s a Darányi beszédét, ott csinálta meg a jegyzőket, ott jegyezte fel az ötleteit s ott bízta az embereit, hogy nem kell félni, majd gondoskodik ő az utolsó nap mulatságáról.

S aztán egyszerre veszedelem fenyegette a programot. Mikor a napirendre került a sor, a jegyző Berzeviczy Albertet hívta fel szólásra.

— Hopp! — ugrottak fel a vitarendezőék. Az nem lehetséges. Ha Berzeviczy hosszabb beszédet talál mondani, a vajda szóhoz sem jut s akkor mi lesz? A karzatok zsufolva voltak, szét-szórra a karzatokon várt az ifjuság, maga az obstrukciós tábor száz tervet főzött s minden, de minden kútbs esik, ha a vajda szóhoz nem jut. Nosza rágyújtottak a napirend-nótára és fújták-fújták keservesen, hogy miután tegnap a miniszter beszélt utóljára, még pedig a javaslat mellett, tehát ma a kontra-szónokot illeti az első szó. Ápponyi ugyan az elnöki székéből nyomban konstatalta, hogy minden precedens tanúsága szerint a miniszterek felszólalása nem zavarhatja meg a szónokok sorrendjét, de az ellenzék szónokai sorban felszólaltak s nagy hajlandóságot mutattak, hogy kázust csinálnak a dolgoból, de abba nem fognak belenyugodni, hogy az utolsó napon ne ellenzék szónok vegye a szót. Ilyen körülmények között Berzeviczy Albert egyet gondolt s elvágta a kezdődő vitát azzal a nyilatkozattal, hogy átengedi a szót a vajdának.

Déltájban tehát megszólalt Eötvös Károly. S az első félórában sok gyönyörűséggel hallgattak, míg a földművelésügyi miniszterrel övdött el. Azt az ötletét, hogy a miniszter méh-hasonlata csakugyan találó volt, mert a méh az a szerencsétlen állat, amelyik egész életén át dolgozik, gyűjt, de — másnak: az egész Ház jóízűen megmosolygta. Mikor azonban a miniszterelnök beszédét akarta szétzsedni, egyrészt fárasztó volt, ami kisebb baj, de másrészt nem is a miniszterelnök argumentumait cáfolta, hanem maga konstruált, inszinuált és ferditett bizonyos állításokat, amelyeket aztán a maga módja szerint próbált letorkolni. Hát ez csöppet sem volt szép vállalkozás, inkább megdöbbentő. Furesa az, ha a nagy Eötvös Károly hamis történelmi példákát ráncigál elő, érszakosan elferdített állításokat cáfol és olesó hatásokra dolgozik! Azt mutatja, hogy hamis szituációban a vajda se boldogul. A beszédnek ez a része tehát inkább meghökentette a hallgatóságot, mert nyilvánvaló hamisságait mindenki érezte. S még legutolsó képe is, melyet az ellenzék tüntetve tapsolt meg: erendő hibában szenved. Nem talál a szituáció-

azonban oly részletek, melyeket csak az okvetetlenkedő kritikus lát meg. Pór Bertalan fiatal korá dacára már egyéniség az ő puritán színeivel, drap tonusával, puha mintázásával. Legjobb talán a 241. Kriesch Aladar Lukács evangélista farizeusát és publikánusát festette meg tempórában, a régi firenzei iskola modorában, ám nem a stílusában. Az ily művészi célok, amelyek nem egyebek, mint mulékony hangulatok és optikai csalódások, nagyon veszedelmek s éktelen, szinte teljesíthetetlen feladatok rónak a művészre. Cimabue és Basaiti nem tudtak másképp festeni, mint ahogy festettek. Ha mi ugy akarunk festeni most, mint a sienai iskola korában, ez csak muló hangulat ingere, különben pedig önosalás, mert psychéink semmi rezgése sem közös azzal a korrall, mert nem tudunk eléggé belemélyedni más korok szellemébe s nem lehet hozzá elegendő tanulmányunk. De ha még oly mélyen tanulmányozzuk is a régi korokat, a kifejezést, a stílust nem sajátíthatjuk úgy el, hogy valami része ne legyen dissonáns. A farizeus alakja például egy fölfogásban, mint kosztümben és technikában körülbelül megfelel a XIV—XV. század stílusának, de a publikánus, egy oláh paraszt, már nagyon megbolygatja a kép harmóniáját. Ez a szentimentális, érzelmeinek sulya alatt görnyedő alak jó 250 évvel későbbi, mint a farizeusé, s a Guido Reni-k és Carlo Dolci-k hanyatló korszakába, sőt a leghamisítatlanabb copf-korszakba tartozik. De azért ez a kép elég érdekes mint kísérlet.

Kernstok Károly Krisztus és az emauzi tanítványok (87. sz.) képe magasan fölötté áll a mai művészet mindnapjai, sekélyes föladatainak. Sőt, mint egy Rembrandt-kép, melynek komoly tartalma révén is rokona, de a Kernstok sötét színei jóval hidegebbek s nincs bennük akkora impetus, mint a rembrandti tónusok meleg lehel-

talán még egy művén sem nyilatkozott ugy meg, mint ezen. A nemesen egyszerű fölfogást nem zavarja a háttér, nem zavarják figyelmet elhuzó részletek. A legpuritánabb fölfogású képe az egész tárlatnak s legürítenebb még a kerete is, hogy semmire csorbítsa a kis intim csoportzat hatását és nagy művészi kvalitásait.

Baditz Ottó Marokszédője (talán marokverője?) már egyszer ki volt állítva ugyancsak a Múcsarnok termeiben. Ahhoz, amit az első alkalomból írtunk erről a paraszta ojtott Botticelli-féle Flóráról, erről az édes színekben irizáló alakról, most csak azt teszszük hozzá, hogy nincs egyensúlyban s az egyik lába nem igen függ össze az alakkal. Telepy Károly, a régi nyugodt, becsületes művészet konzervatív úzóje 275. számú képen (Halászat a Balatonon alkonyatkor) rendkívüli rajzot mutat a felhözetben s lebilinéselő igazságu delután némaságot és nyugalmat a vizen és a levegőben. Felhözete a legjobb hollandusokéira emlékeztet. Vastagh Géza (278) baromfiosportja jó, de lelketlen rajz s roppantul megközelíti a valóságot, ergo távolodni kezd a művészettől. A trügyadomb oly hü, hogy szinte illatozik. Csak hogy mi már tul lennénk az Apelles és Zeuxis művészetén. Keményffy Jenő (280) arképe igen érdekes beállítás, bensőséges mű. Látszik, hogy a művész saját magának festette, s modelje teljesen megérette a festőt, vagyis együtt dolgoztak. Nagyon finom a sarga háttér és a fekete ruha közti ellentét s a széles kezelés sokkal biztosabb, mint bármely eddigi képen. Neográly Antal nagyon édes, porcellános s merő rutin, de mindig ugyanazon határok közt, Nádler nemkülönben, azzal az eltéréssel, hogy az ő műveit sokkal szivesebben nézzük. Zagyvája pompásan odavetett apróság, szinte alla prima, s első tekintetre ráismerünk benne a magyar síkság színeire és levegőjére. Nagy Zsigmond mindig nagy témákat mozgat, de

nem tud nekik megfelelni, vagy talán nem is akarja mélyebben fölfogni a dolgot. Témái még csak nem is rembrandti morzsák, hanem minden átgondoltság és ihlet nélkül való ürügyek egyegy képhez. A korszerű kosztümkö dacára nem egyebek minden emóció nélkül való modelmálérajnál. Nagy Sándor ellenben túlságosan mély. Annira tele van társadalmi problémákkal, világot rengető ideákkal, tolszói igékkel és apostoli fanatizmussal, hogy szinte előlik benne a művészt. Fanatizmus és apostoli heve dacára jószágos lelke, építen ember, mint minden apostol, ha tette kerül a dolog. Amolyan negatív természet, akinek nincs erélye pozitív tette ihletni. Vagy talán ezt nem tartja célravezetőnek. 299. számú képe (A marokszédők) balra gyárkéményekből és füstből stilizált erdőt, jobbra pedig egy rengeteg moloehból stilizált asszir épületet mutat. Ez utóbbiba viszik a királyok, nagyurak, püspökök s a földi rend egyéb oszlopai azt a gabonát, melyet az előtérben a misera plebs aratott le. Gögösen, dacosan viszik, a nép azonban bambán, maflán néz utánuk, ámbár tör, kasza és egyéb fegyver van a kezében, szóval: aratnak tovább — másoknak. Nagyon erős a tendenciája, oly erős, hogy ha a szocializmusnak pantheonja lenne, az a kép oda kerülne. Knopp Imre (310, 311, 312.) két jeles arképe mellett oly zsánert küldött (Készülődés), melyet egy fölfogás, mint technika tekintetében Habermann is szivesen elfogadna a magáéban. Zombory Lajos nagy állatfészt-tudományát most tájképeken gyümöleszteti. Szolnok levegőjében lassankint le fogja vetkezni a hamisítatlan müncheni ízt. Szemes Ede hova-tovább primári fest s ebben máris nagy virtuóz. Művészte nemcsak gyönyörűség, de tanulmánytárgy is. Tornai Gyulát a kritika és közönség eddig egyaránt megdicsérette, most azonban komoly kifogásunk

hoz. Azt mondta Eötvös Károly, hogy ha a szekér kátyuba kerül, aki a szekér tetején ül, nem zökkenheti ki. Le kell szállnia a szekér tetejéről. Szóval: szálljon le Széll Kálmán. De a jó kép nem festi jól a helyzetet. A szekér nem került kátyuba, csak rakoncátlan gyerekek kapaszkodtak a küllőibe. Azokat pedig nem úgy kergeti el az ember, hogy leszáll, hanem úgy, hogy a — kezükre üt. Ugy bizony.

A beszéd során különös incidens okozott nagyobb felfordulást. A vajda arról beszélt, hogy nem kell ócsárolni a vidéki küldöttségeket. Báró Kaas Ivor a nyilatkozathoz kapcsolott egy kis vádaskát, azt mondván, hogy „ezek a küldöttségek nincsenek megfizetve, mint az egyházpolitikai vita idején a torontáli küldöttség volt”. S ekkor hirtelen nagy zaj támadt, melyből kihallzott a néppárt ingerült kérdése:

— Kire mondta ezt, honvédelmi miniszter ur?

A láрма teljes volt, de a néppárt oszlopán túl az ellenzék még nem is sejtette, hogy miről van szó. Annyit látott csak, hogy a néppárt indulatosan ostromolja báró Fejérváry Gézát s ha már ennyit látott, hát szívesen segítkezett az ostromban. Aztán a néppárt mégsegta a graváment. Átszólt a szélsőbalhoz, hogy a miniszter közbekiáltott volna.

— Mit?

— Azt mondta, megvetni való!

— Ki megvetni való? Mi megvetni való? A küldöttségekre mondotta? Hát így is szabad beszélni?

Ezer indulatos kérdésben fakadt ki az ellenzék dühe.

— Rendre kell utasítani a minisztert!

Már a padokat verték s Lengyel Zoltán szöcskelépekkel vitte szét a municiót az egész sereg számára. Csináljunk éjjeli ülést! Csináljunk zárt ülést! Csináljunk botrányt!

Közben egyre hangzott:

— Rendre kell utasítani a minisztert!

— Szólítsa fel az elnök ur a minisztert, hogy ismételve meg közbeszólását!

Az elnök alig tudott rendet csinálni s mint-hogy az ellenzék nem érte be vele, hogy a honvédelmi miniszter tiltakozott ellene, mintha ő közbeszólt volna, Apponyi öt percre felfüggesztette az ülést. De a folyosón is folytatódott az izgalom. Zboray Miklós azt állította, hogy ő halotta a miniszter közbeszólását; világosan azt mondta: *lutheránus néppárti megvetni való! Fejérváry és azok körülötte ültek, erőlyesen tiltakoztak s a*

van e rokonszenves művész ellen. Amit 407. számú képen produkál, az bihetetlen hanyatlásnak vagy nagy gondatlanságnak a jele. A kép túltöltött, levegőtlen, kegyetlenül rideg s elnagyolt, pedig alsórendű lényeknek, arab csendéleteknek a technika szinte öncél.

Magyar-Mannheimer Guszláv gyűjteménye a legellentétesebb technikákat egyesíti magában, a művész hangulata s tárgyválasztása, sőt a szerint, amint vásznon vagy fán kezd a képet. Föltétlenül virtuóza az esetnek, rajztudása bámulatos s mintázása kifogástalan. Sok helyről szerzte tudását, de legjobban kilátászik művészetéből az olasz vonás. Ez annyira látszik Thebeni Szent Pálján (403), ezen a kétségsbevitlen biztos rajzu és festésű öreg remetén, hogy ki lehetne cserélni a reneszánsz legvirtuózabb olasz művésznének képével. Tájképeinek zöldjében van valami különös nedvesség, készakarva való mélyítés, mint a Hobbema képein. — A XII. terem a legszegényebb az egész magyar osztályban. *Kárpáthy* Rezső két nagy képe (egyik *Tavaszi Quarnerón*, a másik pedig jelenet *Psyche* életéből) nagyon gyöngös s mint fantázia eléggé naiv. *Juszkó* Béla lovai, *Rima* tartalékos, *Fataky* László pompásan megrajzolt harcoló lovasai és *Keszthelyi* Sándor tanulmányfeje (617) azonban úgy-ahogy megmentik e terem becsületét. *Keszthelyinek* ónareképe tudvalóleg megnyerte a Harkányi-díjat is, amit ez a finom munka meg is érdemelt. *Simay* Imre, ez a Münchenben élő fiatal magyar művész kollektívója a tárlat egyik szenzációja. Mint állatrajzoló máris egyenrangú a legnagyobb angol művészekkel. Szerencse, hogy a zsánerét hamar megtalálta, s e téren még a külföldön is nagy hirre fog vergődni. Megnyerte a *Wahrmann*-díjat s apróságait egyromásra veszik nemcsak a műértő közönség, hanem a művészek is, ami legjobb dokumentuma az ő nagy művészetének.

miniszter határozottan kijelentette, hogy egyáltalán nem szól közbe, csak az igazságügyminiszterrel beszélgetett s lehet, hogy a beszélgetés egyik foszlányát hallotta Zboray. Erre a szélsőbal abbanhagyta a dolog firtatását. Ha nem a küldöttségeket bántotta a miniszter, mással nem törődik. Ha valaki sértve érzi magát, kérjen magyarázatot vagy provokálja a minisztert. Ez magánügy. A néppárt egy kisebb részben kívül téhát más nem viharzott már, de azért Eötvös beszéde után az ügy még szóba került. Báró Kaas Ivor nyílt ülésben kért felvilágosítást. Báró Fejérváry Géza azt mondta, hogy nem szól közbe, meg nem történt közbeszólást tehát nem magyarázhat. Hát ki hallott valamit?

— Én! — szolt Zboray.

S bár Kaas is, az elnök is elintéztetnek vette az incidenst, Zboray Miklós személyes kérdés címén minden áron bele akart még szólni. Az elnök eleinte nem engedte meg, de Zboray makacszkodott és új címen szót kért, szóhoz is jutott. S akkor megismételte azt, amit már a folyosón is elmondott, de maga is megjegyezte, hogy azt már nem meri állítani, hogy a miniszter megjegyzése közbeszólas volt.

A többség felzudult.

— Mi ez? Hát magánbeszélgetéseket fogják már fesszegetni? Micsoda új módai ez? Parlamentben vagyunk?

S ha már ez az incidens is ártott a vajda sikerének, még jobban ártott neki *Darányi* Ignác rövid beszéde, mely önértzetesen és meggyőző igazsággal utasította vissza a nyilvánvaló ferdtételeket és insinuációkat. A miniszter mai beszédét már szándékosan se lehetett félreérteni. Erős és önértzetes nyilatkozat volt, melyet a többség zajosn megtapsolt.

Két óra volt már. A honvédelmi miniszter válasza lett volna még napirenden, de elhalasztották. S Apponyi a holnapi napirendre nézve akart javaslatot tenni.

Ekkor fölemelkedett *Kossuth* Ferenc. Az utolsó órában még egy komoly figyelmeztetést akar a kormányhoz és a többséghez intézni. Álljanak meg a nagy felelősség előtt. S emelkedett hangon kezdte kivágni nagy kérdéseit:

— *Hát nem akarják önök megengedni a komoly munkát?*

A többség összecsapta a kezét.

— *Mi nem engedjük?*

— *Hát (folytatta Kossuth) nem akarják önök a nemzetet visszavezetni a munka mellé, a béke áldásaihoz?*

— *Mi nem akarjuk? — hangzott újra a többség csodálkozása.*

S ez így ment szakadatlan. Minden kérdésre önként kinálkozott az ellenkérdés s végül *Kossuth* Ferenc eljutott a tromfhoz. Azt mondta:

— *Önök mutogatják ugyan a szegény népnek a kenyereket, de azt akarják, hogy szuronyok között nyuljon utána!*

Széll Kálmán miniszterelnök nemes hangon válaszolt. Nem fakadta ki *Kossuth* beszédének formai és tartalmi gyöngéjét. Nem akart ebben a komoly órában olesó hatást keresni, találni. Az ország színe előtt, nyíltan és egyenesen, emelt fővel hirdette álláspontjának igazságát. Minden mesterségesen csinált hangulattal szemben megállapította, hogy a kormány az állami élet egész területén teljesítette és teljesíti kötelességét, azt pedig nem hagyja magára diktálni, hogy az ország biztonságáról csak utolsó sorban legyen szabad gondoskodnia.

S a helyzethez illő emelkedettséggel hirdette a nemzetnek:

— *Egy gát mellé vagyok állítva s nekem kell rá vigyáznom, hogy az elemek dühe a gátat keresztül ne szakítsa. Ha én most, e viharban, megszőkném őrhelyemről, akkor érdemelném meg a nemzet és a história elítélő szavát. Állók a gát mellett és őrhelyemet nem hagyom el!*

A hatalmas nagy többség percekig tartó tapsal és éljenzéssel tüntetett a miniszterelnök mellett s a karzati közönség láthatta, hogy ez a tüntetés ékebben szolt minden szavazásnál.

A szélsőbal azonban még tartogatott valamit. Hiszen nem hiába helyezte el a karzatot az ifjuságot és nem hiába készüldött erre a napra. Hire is járt, hogy a mai ülés el fog tartani éjfélig,

mert a szélsőbal a legislegutolsó perccig ott akar maradni az országgyűlésben, mindig és minduntalan felajánlva valamelyes módját az ex-lex elkerülésének. Ezt a tervet akarta szolgálni, (mindjárt megmondjuk, hogy nagyon szerencsétlenül) *Rátkay* László. Felállította azt a pokolian naiv tételt, hogy *holnaptól kezdve nincs felelős kormány*. Azt az indítványt kaposolta e naiv tételhez, hogy a *Ház ennélfogva függeszesse fel tanácskozásait, míg az új felelős kormány helyét el nem foglalja.*

Ez volt az indítvány. Csudálatosan jóízű nevetéssel fogadták. Kacagva mondták százan is:

— *Hiszen holnaptól kezdve kell csak igazán a felelős kormány!*

— *Kit fognak akkor felelősségre vonni?*

— *Az ellenzék akarja, hogy a parlament az ex-lex alatt ne legyen permanenciában.*

Rátkay és a szélsőbal csakhamar kénytelen volt átlátni, hogy ez a sakkhuzás bihetetlenül bolond volt. No ezzel ugyan aligha lehet valakit megijeszteni! De *Rátkay* csak mosolygott. Tartogatott ő még valamit. Azzal a kéressel fordult Apponyihoz, hogy az *elnöki pártatlanság eszményi karakterének megóvása érdekében az ex-lex tartamára lépjen ki a szabadelvűpártból*, mert ha nincs felelős kormány, megtörténhetik, hogy a koronának az elnök után kell érintkeznie az országgyűléssel. Ne tartozék tehát az elnök semmiféle párthoz, álljon igazán a pártok fölött.

Ez akart a kelepce lenni. Ezen a ponton remélte az obstrukció a sláger. Nohát, ez ütött még csak igazán balul ki.

Gróf Apponyi Albert hatalmas nyilatkozattal írta be nevét a parlament történetébe. Közbe kelene véteni minden szavát, mert a komoly helyzethez illő is volt, méltó is volt. Első sorban a pártok fölött álló elnöki székből tiltakozott az új tan ellen, mintha holnaptól kezdve nem volna felelős kormány. *Kétszeresen felelős kormányra van szükség!* Tiltakozott a tanácskozások felfüggesztése ellen. *Most kétszeres ellenőrzésre van szükség!* Aztán pedig a hozzá intézett felszólításra megkapó lendülettel felelte, hogy az elnöki pártatlanságra nemcsak az ex-lex alatt, de mindig szükség van. Nem is mondta soha senki, hogy ő nem volna pártatlan. Soha őt senki befolyásolni nem próbálta, nem akarta. De politikai függetlenségét minden oldallal szemben megóvja.

— *Ha nem bíznék pártatlanságomban, ám tegyenek ellenem bizalmatlansági indítványt. Biztosíthatom a t. Házat, hogy nekem egy kisebbségi vétum is elég lesz. Ha nem bírom minden párt bizalmát, akkor itt nem lehet helyem.*

Az egész Ház tapsolt s még a karzatok is meglátszóit a szárnyaló, forró szavak erős hatása. A szélsőbal is tapsolt s *Rátkay* észrevette, hogy egészen, de egészen magára maradt. A kitűnő terv dugába dőlt s *Rátkay* szokatlanul halk hangon jelentette ki, hogy ő is föltétlenül bizik az elnökben. Valami mentséget mondott, de a karzati ifjuság nem tüntetett. Mert bizony nem az obstrukció mellett kellett volna tüntetnie.

Még egy utolsó kísérlet volt tartalékban. Azzal *Lengyel* Zoltán akart megpróbálkozni. Felugrott. *S abban a pillanatban az egész szabadelvűpárt kihuzódott a folyosókra.*

Lengyel Zoltán az ajkait harapdálta. *Kubik* Béla keserűen szolt a kivonulóknak:

— *Majd visszafizetjük mi ezt! Háromszor veszi ezt kendeni Ludas Matyi vissza!*

Ludas Matyi, akárom mondani *Lengyel* Zoltán pedig rettentően megfogartozott hallgatóság előtt azt mondta, hogy mikor az ország belemegy az ex-lexbe, 6 kölcsönveszi Szentiványi Árpádnak a szabadelvűpárt mai alelnökének négy esztendővel ezelőtt, az első ex-lex küszöbén mondott szavait. S felolvasta Szentiványi Árpád akkori beszédét. De ez sem ütött be. *Szentiványi* Árpád nagyon röviden válaszolt. Nem magyarázta a rá-citált beszédet, de azt mondta, hogy az is más világ volt s a mai is más.

Ivánka Oszkár pedig, aki már *Rátkay* visszafelé sült beszéde alatt is azt kiáltotta át, hogy ez csupa merő okvetellenkezés, most tüntetve kifelé indult s hangosan jegyezte meg:

— *Piszkálni tudnak csak, egyebet semmit! Semmit. A sok tervből egyik sem sült el. Eötvös ma nem volt olyan sláger, mint rendszeren!*

Rátkay magára maradt s még 6 is meghajolt utólag Apponyi előtt. Lengyel Zoltán, (mint a hozzá közelálló sajtó nevezi: az ifjuság vezére és bálványja) ma az ifjuság szemelátára roppant össze. Az éjfélig tervezett ülés négyig se tartott. S az ifjuságnak nem volt alkalma a karzatot tüntetni. Semmi, semmi sem sikerült. De az országot az ex-lexbe kergetni, az sikerült.

E pillanatban már benne is vagyunk az ex-lexben...

A képviselőház ülése április 30-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órákor. —

Elnök: Tallián Réla.

A kormány részéről jelen vannak: *Seéll Kálmán* miniszterelnök, *Lukács László*, *Darányi Ignác*, *Cseh Ervin*, *bárá Fejérváry Géza*, *Láng Lajos*, *Wlassics Gyula*, *Plósz Sándor*.

Elnök megnyitja az ülést.

A mult ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik. Felteszi a kérdést, hogy a Ház elfogadja-e a közoktatásügyi miniszternek tegnapi váaszát Papp Zoltán interpellációjára a Gotterhalte ügyében, igen vagy nem?

Következik a tegnapi mára halasztott névszerinti szavazás, amely a Cs betűnél kezdődik.

A szavazás előtt az ülést öt percre felfüggeszti.

(A szavazás)

Elnök: Ujból megnyitván az ülést, elrendeli a szavazást.

(**Gabányi Miklós** szavazatát következ szavakal adja le: Magyar vagyok, nem-mel szavazok.)

Elnök: Kéri a képviselőket, hogy tartózkodjanak a szavazatuk megokolásától. A szavazás megtörténése után.

Elnök: Igennel szavazott 137, nemmel 59. A Ház tehát 78 szótöbbséggel tudomásul vette a miniszteri váaszat.

(Az elnöki széklet gróf Apponyi Albert önök foglalja el.)

(Az indemnit.)

Jegyző: Berzeviczy Albert.

Rátkay László: A házszabályokhoz kér szót. Tegnapi az utolsó szónok, Darányi Ignác a javaslat mellett beszélt, tehát a házszabályok szerint a következő szónoknak a javaslat ellenzői közül kell kikerülnie.

Elnök: A miniszter bármikor szólhat s nézete az, hogy a miniszteri nyilatkozat a fölszólalási rendben nem változtat. Erre Szilágyi Dezső elnöksége idejéből emlit precedenst.

Barta Odön: A házszabályokhoz szólva, kiemeli, hogy Darányi tegnapi beszéde nem volt a rendes miniszteri nyilatkozatokhoz hasonló, hanem igenis a javaslat melletti és az ellenzöket támadó beszéd volt. Ezért kell, hogy most ellenzöki szónok következze.

Berzeviczy Albert: Kijelenti, hogy nem fektet szult arra, hogy egy félóraval vagy órával előbb, vagy utóbb beszéljen s ezért átadja a szót az ellenzöki szónoknak.

Böthy Ákos: A házszabályokhoz szól. Itt nagy elvi kérdésről van szó, amelyet el kell dönteni. A miniszter tegnapi a javaslat mellett beszélt. (Nagy zaj a jobboldalon.)

Véssé József: A miniszter nincs sorrendben. (Zaj.)

Elnök: Csendet kér.

Böthy Ákos: Amikor a miniszter egy nagy beszédet mond a pártja érdekében, parlamentárisan, jog szerint az következ ebből, hogy utána ellenzöki szónok beszéljen. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: A vitának végét öhat vezri, miután Berzeviczy lemondott a szólásról. Ebből precedenst alkotni nem enged. magát a kérdést a házszabályok reviziójánál fogják majd tisztázni.

Hentler Lajos: Klotirrel.

Jegyző: Eötvös Károly.

(Eötvös beszéde.)

Eötvös Károly: A földmivélesügyi miniszter urnak tegnapi beszéde azt a benyomást gyakorolta a t. Háznak ezen oldalára. mintha az a beszéd a javaslat ellen szölt volna. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Igaza van abban a t. földmivélesügyi miniszter urnak, hogy igen sok elintézésre váro komoly ügy háraltaik itt ezen javaslattal. De sokkal nagyobb kérdés az, amely felett most vitakozunk kell. Szinte, ha nem lenne banális hasonlat, azt mondaná, hogy mikor az embernek háza égi, ne azon törje a fejét, hogy a tört ablakot megcsináltassa, a kapyonylét helyreigazítsa, hanem siessen ottani. Ezek nagy kérdések. Iontos kérdések, de valamennyi felett áll a nemzet becsületének kérdése. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) a nemzet önértelének, jövendójének és méltóságának kérdése, amely ezzel az ujoncsaporitási javaslattal vághatatlannal öszefügg.

Hát meg vagyunk akadályozva abban, hogy ezeket az ügyeket elintézzük. Miért? Mert két akarat áll itt szemben egymással: az egyik a korona akarat, amelyet képvisel itt a kormány, a másik a nemzet akarat, amelyet képviselünk mi. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ellenmondás jöbbséggel. A kető közül valamelyiknek győzni kell vagy valamelyiknek el kell esni, vagy pedig a kető között becsületes békességnek kell köttetni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) De amikor a t. földmivélesügyi miniszter ur ilyen kemény, szigorú, sötét képet állít elénk miért nem beszél akkor a földmivélesügyi miniszter ur arról a másik akaratról és annak a makacságáról annak a konokságáról. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Miért nem

keresi a lehetőséget arra nézve, hogy azon az oldalán is legyen orvoslás. legyen a nemzet iránt való köteleo engedékenység? (Igaz! Ugy van: a szélsőbaloldalon.) Miért csak fölünk követel mindent a kiegyenlítésre és miért nem a másik akaratól is, amely semmivel sem szentebb, semmivel sem fontosabb, mint a nemzet? (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Miért szinezi ki azt az oldalt, amely látszólag ellenünk szöli, és miért nem szinezi ki a másik oldalt, amely a nemzet igazságait dertsi ki? Tegnapi felszólalásának ez a legnagyobb belti és valóságos hibája. A miniszteri székben levő férfiak nemcsak a koronának kell hogy tanácsosai legyenek, hanem a nemzet tanácsosainak is kell lenniük. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ha mindig csak a korona érdekét tolják előtérbe, akkor a másik kötelességüket megszögik. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Miért tette azt a benyomást a t. földmivélesügyi miniszter urnak tegnapi beszéde, hogy az ellenzök számára öröi? Azért, mert hiszen éppen az ö általa felsorolt nagyobb és kisebb és még tel nem sorolt száz meg száz nagy érdek elintézésének sürgőssége követelné, hogy a másik akarat részéről is történjen közeledés a nemzethez, és éppen a mi örvünk, a mi okoskodásunk a mellett az álláspont mellett van, amelyet jól megiontoltva és nem szenvedték ek tüzenek lángolása közben mi elfogaltunk. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

A földmivélesügyi miniszter ur már állásához méltóan is beszélt nekünk tegnap gazdag nemzetről és beszélt nekünk tegnap szegény nemzetről. Beszédebeli senkiesem érthetett mást, minthogy ö a nemzetet tartja szegény nemzetnek. Hát ha így vélekedett, ebben igaza van. De hiszen az természetes is. Indokolásban, rá is mutatott arra, annak egyik oka az, mert a magyar ember mindig felényit dolgozik, mint amennyit dolgoznia kellene és lehetne. Hát t. földmivélesügyi miniszter ur, szegény nemzetnek lehet tenni szemrebányást, bár díszes dolognak nem tartom, hogy annak saiat kormányzati teyenek örökösen szemrebányást (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) és még akkor is a nemzetet tegyék felelősé, mikor nem az annak az oka. Mikor éppen a nemzet kézzel-lábbal, minden legszentebb erejével dolgozik azon, hogy a szerencsétlenség magáról elihartsa. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Hát, t. földmivélesügyi miniszter ur, a magyar ember fiat elviszik osztráknak, a magyar pénzt elviszik Ausztria jöletének az emelésére. (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.) a magyar ipart elviszik idegen iparnak, az osztrák iparnak emelésére. (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.) a magyar királyt elviszik osztrák császárának. (Élénk tetszés a szélsőbaloldalon.) Már most a magyarnak öszes központostott állami ereje és működése gyümölcsének legnagyobb része az osztrák javára esik. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Hát mit akar a t. földmivélesügyi miniszter ur, hogy kétannyt dolgozzon, kétannyt vihessenek el? (Élénk derűltség és helyeslés a szélsőbaloldalon.) Es ha e miatt bá és szerencsétlenség történik, akkor a nemzet legyen a saiat kormányzói által itt lebrálva? (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Ö legyen felelősé téve mindenért? Hát ez nemzeti felögrás? Hát helyes felögrás ez? Én tudom, hogy a földmivélesügyi miniszter ur ugy magában éppen olyan jó magyar ember, mint mi vagyunk. De épen ez, hogy kitör beidre az a nemzet ellen szöli hangu az, ez mutatja, hogy minö szerencsétlen helyzet ez, amelyben ö és kormányzótársai ez idő szerint vannak. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Azt mondja a földmivélesügyi miniszter ur, hogy tanuljunk a méhektől. A méh is az a szerencsétlen természeti tünet, az állatvilágnak az a szerencsétlen lénye, amely gyűjt és amelynek a mézét mindig elviszik mások. (Élénk helyeslés tetszés és taps a szélsőbaloldalon.) De a méh is akkor, amikor mindig elviszik a gyűteményét, amikor látja, hogy hiába gyűjt, hogy tére nem lesz enniával, abbahagyja a gyűjtést és ott hagyja azt a rongyos kast, amely neki meg nem menti munkája eredményét. Epluszul inkább, semhogy vég nélkül, határ nélkül gyűjtöson mások számára. (Élénk tetszés a szélsőbaloldalon.) De a magyar nemzet ezt a tanácsot nem ögadja meg a t. miniszter ur szép szeme kedvéért. Mi itt akarunk maradni, itt akarunk dolgozni és gyűjteni. (Élénk heves és a szélsőbaloldalon.) de nem azért, hogy az eddigi politikai rendszer örökös folytatásaként mindazt amit kerestünk, dolgoztunk, gyűjtöttünk és megtakarítottunk mindig idegen érdekkel öttérán kelljen feloldozni. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

A t. földmivélesügyi miniszter ur hivatkozott valamiféle krónikásra, aki megint a nemzet ellen szöli, s aki azt írta a magyarról, hogy „jugi impatiens”. Miért írta? És mi van ebben a nemzetre nézve hátrány, vagy megszögyenítő, hogy ö „jugi impatiens”? Mert évszázadokon keresztül az volt a törekvés, hogy jugi patiens legyen és becsületére vált minden nemzedéknek, amelyről méltán és igazsággal el lehetett mondani hogy „jugi impatiens”.

Darányi Ignác földmivélesügyi miniszter: Ebben igaza van!

Eötvös Károly: Sok mindenben van igazam! A t. földmivélesügyi miniszter urnak meg kell gyözdönie arról, hogy nem a magyar nemzet volt „libertatis incapax”, hanem a magyar nemzet kormányzóférfiai, vezetöi, államilag megpecsételt hatalmasai, azok voltak azok, akik nem is türték, képtelenek is voltak az igazi szabadságra. (Tetszés és taps a szélsőbaloldalon.) Ez sem a nemzet ellen szöli: a nemzet ellen ezen idézeteket tehát nem kell felhozni.

Azt is mondja a földmivélesügyi miniszter ur, hogy nemcsak arra van szükség, hogy a magyar nemzet dinasztikus legyen. Hiszen azok vagyunk, akár akarjuk, akár nem. Sokkal nagyobb mértékben, mint ahogy én öhajtanám, sokkal nagyobb mértékben, mint ahogy a nemzetnek javára van. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) De hát eszébe jut azt mondani, hogy nemcsak arra van szükség, hogy mi dinasztikusak legyünk, hanem arra is szükség van, hogy a külföld, az idegen országok s idegen nemzetek lássák

azt, hogy a magyar nemzet dinasztikusabb és monarchikusabb érzelmű, mint akármelyik más nemzet a földön. Hát t. földmivélesügyi miniszter ur, ha azt öhajja, hogy ennek az érvnek mi valami szultát eismerjük, először is bizonyítsa be, hogy a mai államkormányzati rendszer mellett a külföldnek lehet-e, s kell-e tudnia azt, hogy Magyarország van a világon! (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Azt mondta Deák Ferenc egykor, hogy a külföld alig tud rólunk valamit. De meg ha tudnának is rólunk, az legyen a mi nemzeti törekvésünk, hogy a magyar nemzetről csak annyit tudjon a külföld, hogy dinasztikus? Miért törekedjünk mi arra, hogy a külföld bennünket neccak a kipepített bajszról, neccak a Hunyady János keserüivéről (Derűtltség a szélsőbaloldalon) hanem arról is ismerjen, hogy mi vagyunk a világ legdinasztikusabb nemzete? (Élénk tetszés és taps a szélsőbaloldalon.) És t. földmivélesügyi miniszter ur, ama kevés jölelki és tudós különö előtt, aki a magyar nemzet létezéséről tud valamit meg talán van ma egy kis becsületünk, de ha azt a ölt elönrök, hogy ne tudjon rólunk egyebet a külföld, mint azt, hogy mi vagyunk legdinasztikusabb nép a világon és tudva, hogy miért vagyunk olyan nagyvon onasztikusak, akkor becsületünk utolsó foszlányai is odavannak. (Élénk tetszés, éljenés és taps a szélsőbaloldalon. Mozgás a jobboldalon.)

De t. képviselőház, át kell térnem a t. miniszterelnök urnak pár nap előtt tartott bucszó beszédére, (Derűtltség a baloldalon. Mozgás a jobboldalon) amely — öszintén megvallom — engem is meghatott. (Derűtltség a szélsőbaloldalon.) Nem körörom beszélt belölem, mert hiszen semmi örvendeteset sem látok — egyénileg — abban, ha a miniszterelnök ur államférfiai működésének a végén vagyunk. (Mozgás a jobboldalon) mert, hogy utána mi következik, ö sem tudja, mert ha csak kevésbé volna is tájékozva, államférfiai kötelessége lenne az utolsó napon mindent elkövetni arra nézve, hogy az be ne következze. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Rakovszky István: Bánffy se tette!

Eötvös Károly: Hát vessen vele számot a t. képviselő ur! Ugy látszik, Bánffy szentjeiről beszél! Hát tessék beszélni. T. képviselőtársunknak különös tetszésre válik az én beszédem alatt mindig Bánffyra hivatkozni. Nem hivatkozom én az ö szentjére meg apostolára. (Zajos derűtltség a szélsőbaloldalon. Derűtltség jobboldalt.) És különösen nem értem azt, mit akar ezzel az én t. képviselőtársam. (Halljuk!) Ellenzöki lérti-e ö vagy nem? Az ellenzök becsületes küzdelmélt akarja-e ö elömozdítani, vagy nem, vagy pedig lerontani törekszik?

Rakovszky István: Én is azt kérdeztem a képviselő urtól Bánffy alatt!

Eötvös Károly: Semmit sem kérdezett, mert én akkor nem voltam ott a Házban, nem helyesletem azt az obstrukciót. Azért abszontaltam magamat, nem is gátoaltam, nem is helyesletem.

Rakovszky István: Én meg most nem helyeslem!

Eötvös Károly: Mióta? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon. Ugy van! Mióta?)

Rakovszky István: Az indemnitási vita óta! (Mozgás jobboldalt.)

Eötvös Károly: Majd a szemébe nézünk mi annak az érvelesnek! Én nekem most a miniszterelnök urhoz lenne szavam és Rakovszky t. képviselőtársam utamba akar állani. Nem sikerül. Elhárítottam az utból. Én az én szavaimat el fogom itt mondani.

A t. miniszterelnök ur államférfiai páiáját én, amint emlitettem már, a vége felé közeledőnek látom.

Széll Kálmán: Sohse sajnálkozzék én felettem!

Eötvös Károly: Nem is sajnálom.

Széll Kálmán: Nem is kérek belöle!

Eötvös Károly: Sem nem sajnálkozás, sem nem körörom ez itt, t. képviselőház...

Széll Kálmán: Csak parancsió!

Eötvös Károly: Az. (Derűtltség a szélsőbaloldalon.) Hálás köszönettel ismerem el azon szavak barát, bensö bizalmas természetét, amelyekről rólam is megemlékezett beszédében a t. miniszterelnök ur. Igaza van: egyénisége iránt ma is a régi tisztelet és becsület lelkesi emleg. Igaza van. De más dolog az ö államférfiai működése. Azt rossznak, azt kárhözatosnak tartom. De rossznak és kárhözatosnak tartotam ezöltö huszonöt vagy huszonnyolc esztendővel is: de rossznak és kárhözatosnak tartom most is, és az a helyzet, amelybe ma hazánk jutott, mutatja hogy igazságom van. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Azt mondja a t. miniszterelnök ur tegnapi beszédében, hogy a kormány azonosítja magát az ujoncemelesi javaslattal. Lehetetlen, azt mondja a miniszterelnök ur, hogy azokat levegye a napirendről. Hát t. miniszterelnök az a szó lehetetlen, megint olyan, amelynek valóságos értelmét valamikor Deák Ferenc megmagyarázta itt a képviselőházban. Megmagyarázta különösen azt, hogy az államférfiak gyakran lehetetlennek mondanak oly dolgot, amely egyáltalában nem lehetetlen. Csak néha nehéz, de néha e nehézség csak husági akadályokba ütökzik, a nemzetet azonban el akarják hitetni, hogy az lehetetlen. S én meg vagyok arról gyözdöve, hogy az az ujoncemelesi javaslat is olyan, amelynek a napirendről való levétele nem lehetetlen, söt amelynek a napirendről való levétele bizonyos körülmények között elmaradhatlan szükségesség.

Barabás Béla: Amely be fog következni.

Fejérváry Géza: Azt ne várják!

Eötvös Károly: A t. miniszterelnök ur indokolni akarja és indokolta is ezen ujoncemelesi javaslatnak szükségességét. Az általános militarizmussal, az általános hadképeséggel, általános európai telofogással, általános európai érveléssel, semmivel mással lényegesen nem tudta indokolni, miért szükséges az ujoncemelesnek ily magas mértékben való emelése. A t. miniszterelnök ur a nemzetnek ezer és ezer más nagy dolgot, nagy érdeket kellő alakban nem állította a nemzet elé. Szeme, esze és figyelmé pusztán ezen az

ujoncztelemlési javaslaton ragadt meg, pedig nekünk egyéb nagy nemzeti érdekeink is vannak. (Elnök helyeslés a szélsőbaloldalon.) Azt mondja a t. miniszterelnök ur hogy az ország érdeke a dinasztia érdeke és a monarchia érdeke egyszerűságra. Idegen nemzetek életéből vont elméletek szerint talán igaz van. De Magyarország sokszázévtől története azt bizonyítja, hogy a dinasztia nem így fogta fel a dolgot és a dinasztia nem azt tartotta a maga érdekének ami az ország érdeke. (Igaz, ugy van! a szélsőbaloldalon.) Hát t. miniszterelnök ur, ezt a tant mintha egy iskolában tanultuk volna valamikor. En is voltam egykor olyan híve Deák Ferencnek, mint a t. miniszterelnök ur. De én 1876-ban, még inkább 1878-ban, csaknem egy időben azzal, amikor a t. miniszterelnök ur kénytelen volt a kabinetből kilépni.

Széll Kálmán miniszterelnök: Miért voltam kénytelen?

Eötvös Károly: Kénytelen volt, mert ha nem lett volna kénytelen, nem lépett volna ki. (Elnök derűtlenség és tetszés a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán: Állítsanak kétfélemlű, viccesnek rossz!

Eötvös Károly: Nem törekszem én arra, hogy jó vicc legyen csak igaz legyen. (Elnök derűtlenség és helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ugyanakkor meggyőződtem arról, hogy az a tan...

Széll Kálmán: Tudja ön, hogy mért voltam kénytelen lépni! Mert meggyőződtem vitt reá. Mondja azt. (Felkiáltások jobbról: Igaz kell mondani! Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hissz azt mondta. Egy hang jobb elöl: Elhaltgatta! Ugy kell mondani! Nem kétfélemlűséggel! Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Azt mondta!) Abban van a kétfélemlűség. Oriási zaj minden oldalon.)

Eötvös Károly: A benső meggyőződés egy tisztesség, komoly férfúnál sokkal erősebb, mint bármely más kényszer.

Széll Kálmán: Ez igaz! De meg kell mondani!

Eötvös Károly: Meggyőződtem arról az évek során, 1867-től 73-ig hogy az a tudomány, amelyet mi egykor tanultunk, hamis tudomány és az ország érdeke meg a dinasztia érdeke nem egy. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Arra voltam kénytelen magamat elhatározni, még pedig ugyanazon okokból, mint ő, hogy ide erre az oldalra jöjék.

Széll Kálmán: Így már más! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nagyon türelmetlen volt.) A nevetés kommentálta meg, hogy kétfélemlű volt! Most nem!

Eötvös Károly: Mi birt engem erre? Az mert meggyőződtem arról, hogy az 1867-iki mű, amelynek egykor támogatója voltam, évek folyamán, 10 év alatt teljesen megbamisított. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) hogy az a mű a maga szerkezetében, a maga egész gépezetében többé nem felelt meg a nemzet érdekeinek, érdekeinek. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A király hatalmát a nélkül, hogy elensúlyról kellő időben gondoskodott volna, (Igaz! Ugy van! a szélsőbalalon) és kellő időben utját állott volna. (Igaz! Ugy van! taps a szélsőbaloldalon.) a királyi hatalmat mérhetetlenül növelték (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon) és a nemzet erőt majdnem ugyanabban az arányban csökkentették. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Már most ha nekünk olyan európai korszerű, állam-szerű szervezetünk van, de nincs nemzeti hadseregünk, nincs nemzeti uralkodásunk, vanjaink lelet nem rendelkezünk ipari, gazdasági életünk összes erőforrása lelet nem mi rendelkezünk, de az állam szervezete mégis ugyanzs, mint azoké az államoké, akkor többé az 1867-iki műt úgy, amint van, a nemzet javára tenn nem maradhat. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Segíteni kell a dolgon, így a nemzet sokáig nem bírja.

Mi történt például Bosznia ügyében. Ma a királyi esküben egyetlen egy sónak egyetlen értelme van, ha az nem üres szó, ha nem amit a királytal szemben, valamint a nemzettel szemben, ha az alkotmányunk a koronázási esküre szóló része komoly dolog, akkor Boszniát, amikor elfoglaltuk, a magyar állam erejének szaporításra kellett volna fordítani. (Igaz, ugy van! a bal és szélsőbaloldalon.) a szent koronához tartozott. És mi történt vele? Minden alkotmányon kívül eső inmeddigi hatalmi terület képezett belőle, szláv, német és idegen. Nem magyar. Sem az alkotmányt ki nem terjesztették rá sem alkotmányunk sáncába be nem vették sem társadalmunk erejét rá ki nem terjesztették. Ily tapasztalatok bírtak rá és tették rá néve kényszerűséggé, hogy azt a fábort elhagyjam és idejőjek. (Helyeslés és élénzés a szélsőbaloldalon.) Azt mondja a t. miniszterelnök ur. Fejleszteni kell a hadsereget, mert az élet meg nem áll semmiben, semmi intézményben, tehát a hadseregnél sem áll az élet, fejlődni kell. Jó, igaz van a miniszterelnök urnak. Miért hivatkozik ő gróf Andrássy Gyulának a szavaira hogy az egyszer megállapított közögi viszony közöttünk és Ausztria közti kiszámíthatatlan nemzedékeken keresztül sem kérdés, sem aktu tárgya nem lehet. Bizonyos hogy Ausztria javára és a dinasztia javára harmunchat esztendő óta folyton változik, egyszer lassabb, másszor gyorsabb lépésekben, de folytonosan változik. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ha a hadsereg néve a t. miniszter ur elismeri, hogy az élet nem törvényszerű, akkor miért nem látja be a természet törvényének a szükségességét akkor is, mikor a nemzet érdekeiről van szó?

Széll Kálmán miniszterelnök: Akkor is beláttuk! Gróf Andrássy Gyula: Sohasem mondta azt, hogy nem lehet, csak azt mondta hogy nem kívánja.

Eötvös Károly: Az élet meg nem áll, a nemzet élete sem áll meg, a közögi gazdálkodás sem áll meg! Mi történt 1867 óta közögi téren nemzetünk javára? Felállítottuk a honvédséget megszüntettük a katonai határőrvédelmet, azután helyette állítottunk Boszniát, Hercegovinát, meg a szandzsákságot jogjuk állítani. Ezek közögi dolgok voltak. De lette-

magyar honvédségből nemzeti hadsereg? Visszake-beleztük a katonai határőrvédelmet, de kifejlődött-e ott a lui testvérség a társadalmak? A magyarság mindenütt gyengül, elbujdosik, kiköltözik. Amerikába megy, elszegényedik, ellenben a pánszlávok, dákorománok és pángermánok erősödnek.

Buzáth Ferenc: Meg a szlávok!

Eötvös Károly: Jobban vagyunk-e Horvát-országgal, mint voltunk harminc esztendő előtt, jobban vagyunk-e Fiumével? Hol fejlődött a nemzet érdeke? Hat a nemzetre néve a közögi életnek meg lehet állania, sőt visszafelé lenet fejlődnie? (Elnök tetszés és helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ezzel szemben a hadsereg szervezése körül minden a nemzet terhére mindig fejlődjön előre? Hivatkozik a miniszterelnök ur Deák Ferencre s azt mondja, hogy ő Deák Ferencnek a következő nagymányainak hii lenntartója. Erős elméjű, egészséges hazaiságú, derék férfúnak ismertük. Sohasem jutott eszébe senkinek az, hogy az ő agra olyan koradt volt és az ő hazafisága olyan sivatog volt, hogy a 67-es mvet a nemzetre néve örökkévalónak szánta volna. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Maga Deák, gróf Andrássy Gyula is azt a nemzet számára nem végredelelének tekintette. Azok nem oly kiselméjű emberek voltak. Maga Deák és kétségtelenül társai is a 67-es mvet csak egy állomásnak tartották, melyen megpihentek majd a nemzet tehervonata egy darabig de azután következ a második és a többi állomás, előre, előre mindig. (Elnök helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) Nem ugy amit a honvédelmi miniszter ur mondja hogy csak lassan-lassan-lassan. Az állomás oly messze legyen, az idő végtelenségében, hogy addig a nemzet tehervonata elvészne utközben tüzet, szentét taplálékát és személyzetét éhen vesszen. (Elnök tetszés és taps a szélsőbaloldalon.)

A t. miniszterelnök ur történelmi lejtegetésekbe bocsátkozik és hivatkozik arra, hogy pl. a német vezényszó, a német jelvények a hadseregben következnek az 1867. XII. törvénycikkétől. Hol kezdődik ez a közösiügy?

Széll Kálmán: Ezt már egyszer megmondtam!

Eötvös Károly: Mit csinált a legező országgyűlés amelvhez a közösiügyeket oldó viták?

Széll Kálmán: Egyszer már megmondtam!

Eötvös Károly: Az én tudomásom szerint, valamelyik osztrák herceg, mint királyi biztos a közösiügyeket az 1879-iki országgyűlés elő vitte s nevezte a királyi propositiókat a közösiügyek mixta negotia néven. Ez volt az első. Mikor őseink országgyűlésen összegyűjt serege ezeket a szavakat: „mixta negotia” meghallotta, obstrukcióra határozta magát az akkori képviselőház. De olyan obstrukcióra hogy este ősz-éjtek és másnap reggel a t. karókból és rendekből egy sem maradt meg. Ott hagyta üresen a sátor alatt az osztrák főherceget az ő mixta negotiájával. (Derűtlenség és taps a szélsőbaloldalon.)

Fajdalom, ez most nem történetik. Ez volt az én tudomásom szerint a közösiügyek első megnevezése a magyar országgyűlésen. Először jött a név, azután kezdék hirdetni az eszmét, azután kezdtek megbetegülni tőle az elmék, azután lassanként törték a lejték azon, hogy hogyan instituáltak ezt a törzestelést azután instituáltak 1723-ban azután instituáltak 1867-ben, mindig jobban, mindig szélesebb, mindig több gyökeret oltva bele a nemzet földébe. De t. miniszterelnök ur, ha már a közösiügyekről van szó és az unjonciszám emelése van naprenden és miként szemben a nemzet jogos követeléssel áll elő, miként lehet ellenük Deákot és Kossuthot felhasználni és Deákknak és Kossuthnak 42-iki nyilatkozatait ellenük kijátszani?

Széll Kálmán: Nem arról beszéltem én. Egészen más volt az én dedukcióm! Abba tessék bele menni.

Eötvös Károly: En arról beszéltek. De t. miniszterelnök ur, megmondom, miben különbözik a t. miniszterelnök ur általérftvi működése Deák Ferenc működésétől. Deák Ferenc is a kudott, Deák is tárgyalt, hanem a tényleges viszonyokhoz képest ingyen soha sem adott old semmit.

Széll Kálmán: En sem. (Ellentmondás a szélsőbaloldalon.) A kiegyezési kötése m. Más kötet én nem csináltam. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Eötvös Károly: A t. miniszterelnök ur pedig most is arra törekszik, hogy mi az eddigi unjonciszámot legalább egy harmadával emeljük fel ingyen, annival több magyar ifjat szolgáltatassunk ki az osztrák vezénylőnek, a német szónak, a kétéjű sáknak és a Gotterhaltének. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán: Az ország biztonságáért!

Eötvös Károly: És mit szerzett a nemzet számára ellenérték ezért?

Makkai Zsigmond: Vándorbotot!

Széll Kálmán: Az nem köies gazdasági kiegyezés az köies. Ott megvan az ellenérték

Eötvös Károly: Pedig látja a nemzet igaz törekvésé, amely nem mesterségesen van csinálva. Toobbször olvastam, hogy kicsinyik azokat a deputációkat, azokat a naponként megújuló népgyűléseket, a melyek ide tőnek usztességek, komoly törekvással, jelentkeznek a képviselőház melyen t. enökénél és a nemzet kivánságait tolmácsolják. En pedig 23 esztendő óta, vagy mióta a közpályán működöm és a törvényhozástag vagyok hasonló lételemelő jelenet a magyar parlament történetében nem láttam. (Zajos tetszés, helyes, és taps a szélsőbaloldalon.) Ez sem lenézni, sem kicsinyelni, sem ócsárolni nem szabad. (Elnök helyeslés a szélsőbaloldalon.) Mozsás a néppárton. Felkiáltások jobbról: Mi az? Hosszasan taró zaj.)

(Egy incidens.)

Zboray Miklós: A néppárt megvetni való? Ezt mondta? (Folytonos nagy zaj.)

Báró Fejervary Géza honvédelmi miniszter: Nem áll! Ezt nem mondtam! (Folytonos zaj a néppárton és a szélsőbaloldalon.)

Elnök (osenget): Csendet kérek! (Folytonos zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Mit mondott! Mondja meg hangosan, mit mondott? Megvetni való? A küldöttségeket érte? Folytonos zaj és mozsás a néppárton és a szélsőbaloldalon: Halljuk! Mit mondott! Mondja meg, mit mondott! Egy hang a néppárton: Azt mondta, meg kell vetni a küldöttségeket! Zajos felkiáltások és ellentmondások a jobboldalon: Nem mondta! Nem hallottunk semmit!)

Fozsgay Miklós: Tessék megkérdezni, hogy mit mondott. Megveti a küldöttségeket, azt mondta! (Folytonos nagy zaj és mozsás a néppárton és a szélsőbaloldalon.) Az elnök ismételtén csendet. Halljuk! Halljuk! jobbról. Folytonos zaj balról és a szélsőbalalon. Felkiáltások: Vonia vissza, addig nem tárgyalunk! Folytonos zaj a néppárton és a szélsőbaloldalon. Felkiáltások jobbról: Nem szót közbe! Halljuk az elnököt!)

Elnök: Ugy értesültem, hogy semmi közbeszólás nem történt. t. Ház. A honvédelmi miniszter ur szomszédával beszélgetett. (Folytonos zaj a bal- és szélsőbalalon.)

Ugron Gábor: Königrázi retirád. (Folytonos nagy zaj a néppárton és a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejervary Géza honvédelmi miniszter: Semmi közbeszólás nem volt. (Ugy van! Ugy van! jobbról. Folytonos nagy zaj baról és a szélsőbaloldalon.)

Gujári Géza: Hát a privátbeszélgetést is megmagyarázza? O maga mondta, hogy nem szót közbe. (Folytonos zaj)

Fozsgay Miklós: Minket rendreutasítanak! Kubikot tegnap rendreutasította az elnök.

Leszky Gyula: Tessék megkérdezni a minisztertől magától, hogy mit mondott? (Folytonos nagy zaj balról és a szélsőbalalon és felkiáltások: Halljuk az elnököt!)

Elnök: T. képviselőház! (Folytonos zaj a bal- és szélsőbaloldalon: Halljuk az elnököt.)

Fozsgay Miklós: Tessék a minisztert megkérdezni, mi szót közbe! A miniszter azt mondta, hogy megveti a küldöttségeket. (Ellentmondás a jobboldalon. Az elnök csendet. Halljuk az elnököt!)

Elnök: (Csendet) En senkivel szemben nem tanusítok kedvezést, azonban kivételes szigoritást sem szabad alkalmaznom. (Helyeslés és tetszés a jobboldalon.) En ebből az egész incidensből és abból, ami arra okot adott, semmit sem hallottam. (Zajos felkiáltások a jobboldalon: Mi sem! Elnök ellentmondás a szélsőbaloldalon.)

Fozsgay Miklós: Mások is megkérdezte az illető, hogy mit mondott! Kubikot is megkérdezte! Kérdezze meg a minisztert is!

Nessi Pál: A minisztert tessék megkérdezni!

Leszky Gyula: Kubikot is megkérdezte! (Felkiáltások a jobboldalon: Halljuk az elnököt!)

Vési József: Halljuk Eötvös Károlyt!

Elnök: Ennek folytán bizonyosságot kellett magamnak szerezni arról, hogy mi történt, úgy, mint minden előző esetben tettem! (Felkiáltások a jobboldalon: Semmi!) És egy értesültem, hogy a miniszter egyáltalán nem akart közbeszólani senkinek.

Luby Géza: Csakhogy szólt! (Zajos felkiáltások a szélsőbaloldalon: Visszaszítta.)

Barabás Béla: Tessék megkérdezni, szolt-e vagy nem szolt!

Luby Géza: Eltagadja! (Folytonos zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök (Csendet): Csendet kérek!

Barabás Béla: Megkérdezte-e a minisztert?

Elnök: Megkérdeztem!

Kubik Béla: Legszebb az, hogy visszaszítta.

Elnök: Nem történt közbeszólás.

Kubik Béla: Azaz hogy visszaszítta. (Folytonos nagy zaj.)

Báró Fejervary Géza: Nem igaz! Nem igaz!

Kubik Béla: Mielőttözött tévedni!

Kubinyi Géza: Nem igaz! Nem igaz! Fejervary nem szí vissza semmit!

Elnök: Az, hogy közbeszólás nem történt, konstataiva és megállapitva lett. Nekem tehát minczen alkalam és módom, sem okom, hogy bármi intézkedést tegyek. (Elnök helyeslés és felkiáltások a jobboldalon: Halljuk Eötvösöt!)

Eötvös Károly: Kérnék öt perc szünetet.

Elnök: Az ülést öt perore elfüggesztem.

(Eötvös folytatja.)

Elnök: Az ülést újból megnyitom. Máltözásnak helyöket eloglalni. Kérem Eötvös Károly képviselő urat, méltóassék folytatni. (Zaj. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Helyre! Helyre!)

Kubik Béla: Addig, mig nem lesz osend, nem beszélünk. Helyre! (Zaj.)

Elnök (osenget): Ez a szónokra tartozik és az elnökre. Csendet kérek, t. Ház. (Halljuk! Halljuk!)

Eötvös Károly: A t. miniszterelnök ur és a honvédelmi miniszter ur is hivatkozott a német vezényszó igazolásával arra, hogy ez közögiüg indokolt és törvényes dolog. Szükségtelen megégyeznem, de véletlenül eszembe jutott, hogy a t. miniszterelnök urnál talán nyelvből is volt az, mikor rezerrált jogokról beszélte tagnapelőtti nagy beszédjében.

Széll Kálmán: Nem ezzel kapcsolatban, hanem általánosságban az északamerikai és egyéb nemzetekre vonatkozólag teóriában mondom. (Ugy van! jobbról. Mozsás a szélsőbaloldalon.)

Eötvös Károly: Ezt a szót törvényünk és faunk nem ismeri! Magyar törvényt és törvényhozási határozatokat a t. miniszterelnök ur nem tud felmutatni arra néve, hogy a magyar ifjakat a magyar király: ak német szóra engedie volna valaha át ez a nemzet. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Tudjuk mindannyian, hogy a közös hadsereg magyar erdeiben, hogy a miniszterelnök ur terminológiája szerint vegyem, mindaddig amíg a Habsburgoknak az egész magyar nemzet hazafiságára és az egész magyar nép erkölcsi támogatására volt szük-

ségük a magyar eszredekben a lobogók, jelvények, a nyelv, vezénylet, eszreparancsnok, tisztikar mind tiszta magyar volt. Amint azonban a hétéves háború befejeztétől, 1786 után megkezdtek tolvajmódra becsapmánya a magyar eszredekbe a német lobogót és a német vezénylőt. Egy tényleges állapot állott elő, melyet a nemzet becsületének és törvényességének sohasem ismert el. Ez a tényleges állapot az országgyűlésnek nem egy tiltakozása dacára fennállott 1848-ig. Mikor pedig az 1867-iki kiegyezésre került a sor, akkor kimondta a törvényhozás, hogy a felségjogok közé tartozik a legfőbb vezénylet, a belsejvezet, de nincs a magyar törvényben és egy ember sem gondolt arra, hogy ezzel az országgyűlés és a magyar nemzet elismerje, hogy fiait nemetül, német jelvényekkel, idegen szavakkal, lobogókkal lehet és szabad a hadsereg számára kiképezni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) És eddig e Hazában nem is akadt államférfi, aki ily nyíltan, ily teljesen igényes homloklat a nemzet elé állt volna és azt mondta volna, hogy a német vezénylő, a kétélyűsas zászló és a Gótférhalte törvényes és közölgilag helyes. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ezt eddig még nem mondta senki.

Szóll Kálmán: Így én sem mondtam.

Eötvös Károly: Azt mondták, hogy mert tényleg megvan, türjük, de ezt az 1867. XII. t. cikkel nem indokolta senki.

Szóll Kálmán: A sasra nézve én éppen az ellenkezőt mondtam.

Eötvös Károly: És ha a t. miniszterelnök ur megütöközik azon az ellenálláson, amely nem obstrukció abban az értelemben, amint ezt önök mondják és melyet itt tapasztal és pedig a nélkül, hogy itt a férfiak, a törvényhozókat szenvedély vagy gyűlölködés vezette...

Szóll Kálmán: Látom! (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Eötvös Károly: ...és ezt a t. miniszterelnök ur is tudja...

Szóll Kálmán: Láttam beszédem alatt.

Kossuth Ferenc: A miniszterelnök ur személye iránt tisztelettel vagyok.

Eötvös Károly: ...akkor a t. miniszterelnök ur lélekani tudattal ne ütöközzék meg ezen, hanem tartsa ezt természetnek becsúlja meg e férfiakat, akik a nemzet ellen szándékolt e merényletet, amely most történik először ilyen nyíltan, méltó módon visszastartani törekzenek. (Helyeslés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.)

A t. honvédelmi miniszter ural szeretnék még egy pár szót váltani. (Halljuk! Halljuk!) a szélsőbaloldalon.) A vezénylő dolgában oly ócsodásan megbokrosodnak, valahányszor szóba jön. En ugyan a hadsereget, szervezést, intézményét mai alakjában nem fogadatom el ugyan soha, de megkíséreltem, hogy a hadsereg dolgában arra az alpra, a közös hadsereg magyar eszredei stb. alapjára helyezkedjem, amelyen a t. honvédelmi miniszter ur áll. Ugyan kicsoda nagy szerencsétlenség lenne abból, hogyha a oseh eszredek oseh nyelven képeznék és vezetnék, a lengyelül lengyel nyelven, a németet német nyelven a magyart magyar nyelven és a horvátot horvát nyelven? Hisz Csehszágának történeti múltja van. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Mi baj származnék abból, ha minden katonát azon a nyelven vezényelnék, amelyet mint államilag megalakult nemzetnek fia beszél, mert, és itt van a határ azt sohasem fogadom el, hogy nekünk itt az oláhokat, tótokat és cigányokat e nyelven kellene vezetni, mivel egyik sem államilag megalakult nemzet nyelve.

Szóll Kálmán: Azt ócaolja, amit mondtam, nem pedig azt, amit nem mondtam.

Eötvös Károly: Csehszágáé, Lengyelországaé, Ausztriáé és a magyaré helyén van. Hát mi baj van akkor? Vigasztalás az nekünk, hogy ne legyen horvát ne legyen lengyel, tehát ne legyen magyar sem? Hát betegség tölti el a katonai körök elméjét, hogy elhitelik akarják, hogy ez lehetetlen, vagy hogy a harcokosság fokozására szükséges, hogy olyan nyelven beszéljenek a katonák, amelyet nem értenek? (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) Ezzel a tökéletes ostobasággal végre-va-utánra szakítani kell. (Helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) A miniszterelnök urnak összes barátai, támogatói mindig azzal jönnek elő, hogy ott van a többség, hogy a kisebbségnek nincs jogában a többség akaratának érvényesítését meggátolni. (Felkiáltások jobboldalról: Nincs bizony!)

Szóll Kálmán: Fenn is tartom.

Eötvös Károly: Ha a parlamentarizmus, a felelős kormány nem a nemzet erőt, jólétét, bizalmát növelik és biztosítják, hanem ellenkezőleg, a nemzet önbizalmát csökkentik, anyagi erőt megfosztják, akkor mielőttünk azoknak semmi becsük nincs. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) De nincsen az oly elméletnek sem, mely itt szabályul felállítja, hogy a többség meg a parlamentarizmus és az alkotmány német vezénylőre, kétélyűsas alá, a Gótférhalte viszi fiainkat; ha ez így van, akkor azok nekünk nem kelhetnek. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Szóll Kálmán: Kossuth mást mondott 1848-ban. (Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Eötvös Károly: Jeltöltöttség levétni az álarcot és nem a nemzetet és annak képviselőit tenni felelősé a nemzet sorsáért. Viseljük a felelőséget e tükben és hullik után a hatalom kezelő a koronától kezdve lefelé, és ne ruházzák mi reánk. (Hosszantartó, élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) A nemzet rétegeibe ne azt az eszmét plántálják be, nyavalyás függőkeik útján, (Mozgás jobboldalról) hogy ime, mit értek e törvényhozás, mit ér a képviselőház, csak az időt pazarolja, csak fecseg, csak akadályoz, minden baj és nyomorúság onnét jön, pedig önök, t. miniszter urak, tudják a legjobban, honnét jön a nemzetre minden nyomorúság. (Hosszantartó helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) Tessék levétni az álarcot. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) tessék levétni azt mindenki vel és tes-

sék a törvényelem, nemzet és a felelőség elé nyíltan állani. (Felkiáltások a jobboldalon: Uda állunk!) nem pedig a felelőséget átruházni mi reánk a hasznát, a dicsőséget, jutalmat és bivalkodást megtartani magunknak. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Zaj és felkiáltások a jobboldalon: A hasznát odaadjuk! Nem a t. többségre vonatkoztatom ezen szavaim, ne tessék félreérteni, önök is ugyan szegény legények, még szegényebbek, mint mi vagyunk. (Élénk derűltség a szélsőbaloldalon.) A láthatatlan kézről beszélék én, amely nem is láthatatlan, hanem nagyon is látható ökök, melyek mindig dolgozik, akkor, amikor a nemzet ellen véteni kell. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Most is az dolgozik, csak hogy a miniszterek a parlamentáris felelős kormányok tankönyvi elméletének tógrájába beburkolva, oda állanak s azt mondják, ók akarják azt, amit hirdetnek. Akarja az örög, ók is úgy nem akarják, amint mi nem. (Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.)

Előző: Felkérem a t. képviselő urat, hogy kifejezéseit válogassa meg. (Nagy zaj és felkiáltások a baloldalon: Nagyon szép kifejezés! Szébb, mint a Fejérváryé.)

Eötvös Károly: Vannak ám erők az alkotmányos élet mezején is; a nemzetnek életében is vannak esetek, hogy a többséggel bizonyos dolgokat megsavazni vagy leszavazni nem lehet. Kétszer kétfő az négy, hiába mondanák, hogy három vagy öt. A magyar fűnek német vezénylőre, Ördögsgizetre és a kétélyűsas alá való küldését hiába szavazzák meg, az nemzeti igazság nem lesz soha. (Élénk tetszés a szélsőbaloldalon.) Vannak dolgok, amelyeknél a többségről meg kell felekedni; vannak igazságok, melyeket egész korszakok ellen csak egy ember képvisel. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

De beázom szavaimat, (Halljuk! Halljuk!) csak egy kérdést vetek még fel: azt a kérdést, hogy a mai helyzetben van-e segítség? A törvénytelen állapot bekövetkezésétől magam is irtozom, sohasem is munkáltam arra, hogy ilyen állapot bekövetkezék; de ma a kötelesség nem engedi meg, hogy visszariadjak attól, hogy helyeslejem azt az álláspontot, amelyet a Háznak ez az oldala elfogal. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Nagy veszélyt látok én is a törvénytelen állapotban, de én nem azt a veszélyt látom amelyet t. miniszterelnök ur felidéz, amiódön előzetes eszeteket mond, hogy megtanítjuk a nemzetiségeket, megtanítjuk a hatalmat, hogy majd egykor miként lehet Magyarország törvényes és alkotmányos ellen kormányozni, hogy tudja ezt a hatalom igen jól. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Már próbálják!) És amikor egyszer hatalmasnak éri magát, sohasem áll ó meg utjában azért, mert a corpus juris előtte áll, hanem lejurgja azt a magyar felelős miniszterekkel együtt, (Tetszés a szélsőbaloldalon.) amennyiben így szokta ezt és megy a maga útján. En nem ezekben látom a bajt, hanem a mai állapotot azért bajnak látom én is és bizony magam is törtem a fejemet azon, hogy van-e hát segítség és miképp lehetne a bajt elkerülni. En azt hiszem, és ez teljes meggyőződésem hogy igenis van. (Halljuk! Halljuk!) En tudom, hogy mikor 1839—40-ben Deák Ferenc megtagadta az újonclászt megadását, mikor április 11-ére az országgyűlés feloszlásáról szóló királyi leirat má a nádor zsebében volt az utolsó napon, április 10-ikén megmondta az uralkodó azt, — mert az akkori uralkodóról lehet beszélünk, mivel annak nem volt felelős földmivelségi minisztere. (Élénk tetszés és derűltség a szélsőbaloldalon.) hogy ha feloszlata az országgyűlést, miként áll akkor a legyőzhetetlen osztrák császár az európai nagyhatalmak előtt és te séges barátai előtt. Megmondta ezt és büccsességével arra jött rá, hogy úgy áll a világ előtt, a nagyhatalmak előtt és felséges barátai előtt, mint olyan uralkodó, akinek Magyarország nem ad katonát. Ha katonát akar magának s hős vízeket akar szerezni kénytelen esz pandurokkal, kötéllé fogni és vason vinni be a legényeket. Mikor pedig ezt megmondta az uralkodó, mikor ezt megmondta az ó Metternich nevű minisztere, azt mondták, hogy jobb lesz kibékiálni, mintsem az országgyűlést feloszlítani. Most talán jobb a helyzet? (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) Az uralkodónak, vagy kormányának, vagy nagybatalmu monarkriájának nemzetközi állapot, tekintelve, becsülete talán ma jobb, mint 1848-ban volt? Nem más az. Ha urunk királyunk elé odaáll a miniszterelnök térímdóra és azt mondja: Feiség, a nemzetőt kell jó szívvel megkapni az újoncot, mert én felséged monarkriáját uralkodói tekintélyt és méltóságát — melyet nekem mint miniszterednek meg kell védeimennem — ki nem tehetem anna, hogy Európa olyan látványom legyen a szemtanu, hogy Magyarország megtagadja az újoncot azért, mert legelőmibb nemzeti jogai és érzelmei láb-bal tiportartnak. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Nekem mint tanácsadónak kötelességem, hogy erre figyelmeztesselek. Ha térímdóra megmondja ezt neki, az uralkodói büccsesség és a nemes szív feltámadott jogát gyakorolja...

Szóll Kálmán miniszterelnök: A kisebbség nem Magyarország. (Zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.) Sohasem fogadtam ezt el, sohasem írom alá. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Eötvös Károly: Ha megtörtént 1840. áprilisában, sőt ha megtörtént 1898. márciusában, hogy a koronát felvilágosították férfiak arról, hogy a 14. §. a nemzetnek ártalmára van, és hogy akkor a korona büccsége előállt és azokat a káros dolgokat megváltoztatta, megjavította: hát nem a kisebbségből indult az ki és nem a korona büccsége segítette a dolgot? Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Emlékezzék csak jól vissza a t. miniszterelnök ur az egyházpolitika dolgaira. Küzdomásu dolog, hogy a koronának feiséges képviselője nem rokonszenvezett azzal az elvvel, de lámadtak férfiak, akik meggyőzték arról, hogy a nemzet nagy többségének akaratát által nagy öszetűközés lesz vele kikerülvé, amely különben az állam és egyház között kikerülvé-

len. És a korona büccsége konszenzusát adta az új alkotásokhoz és az állam meg az egyház közötti nagy konfliktusoknak elejét vette. Hát a korona büccségeben lehet bízni, de csak akkor, ha korona tanácsában férfiak ülnek. (Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter a terembe lép. Egy hang a szélsőbaloldalon: Ez szól a honvédelmi miniszter urnak.)

Báró Fejérváry Géza: Mit paransol velem? (Zaj a szélsőbaloldalon. Egy hang: Alázatosak vagyunk!)

Eötvös Károly: És a mikor a függetlenségi párt azon az álláson, amelyet elfoglalt, a kérdésben szilárdul megmarad, érvei és meggyőződései alakulásának tényezői között, mindig ott van az a gondolat, hogy az utolsó órában a korona büccsége, amely a kényszerhelyzetet is felismeri és a nemzet megálázása, jogainak megnyírálása és megsértése nélkül is megoldást talál ebben a nehéz helyzetben is. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Barabás Béla: A többség köszöni meg majd, hogy ellentáltunk!

Eötvös Károly: Beszédem elején mondtam, hogy azt a benyomást keltette bennem a t. miniszterelnök ur ternaletői nagy és szép beszéde, hogy az busobuszod volt. Hát szinte megihlet engem az, hogy én ahhoz egy kis bucsuztatót is kössök. (Halljuk! Halljuk!) A t. miniszterelnök urat is követni fogja, ujjabbkori történetünknek az a szomorú jelensége, amely szerint államférfiak, ha egyszer elhagyják a hatalom helyét, elvesztették egyúttal nagyságukat is. A politikai elavulás nem mondom, hogy hiál, hanem a politikai szunnyadás, az örökös szunnyadás következik be majd a t. miniszterelnök urnál is, amint annyi sok elődjénél bekövetkezett. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Hogy vagyunk mi ma? Ma nincsen a nemzetnek igazi vezére. A külső hatalom, a külső dicsőség minden jelvényét megadja a véletlen, a piros székbe, a korona tanácsába való jutást, magas kitüntetések, holmi társulatok elnöksége, — ily külső dolgok megadhatják a nagyságnak külön jelenségeit, de azon az oldalán, a kormányzó padokon, a nemzetnek vezérifrái, a nemzetnek nagyjai nincsenek. Ha kezdenek is képződni, — mert hiszen minden korszak megszüli a maga gyermekeit, — ha kezdenek is képződni, hogyha erőteljesen azzá alakulnak is át, hogy a nemzet nagyjai legyenek, amint a korona tanácsosaivá válnak, fejlődésük azonban megakad. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) növekedésük arányai öszszesugorodnak és amikor a korona tanácsából kizárnak, éppen olyan békőznapi alakokká válnak, mint amilyenek voltak azelőtt. (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.) Odafeleldött a magyar közélet, hogy a társadalom különben rossz feltevése szerint nagygyá csak a koronához való közeletetés által lehet valaki (Igaz! Ugy van a szélsőbaloldalon.) és odafeleldött a társadalmi feltevése 35—36 évi alkotmányosság után, hogy akire a korona fénye nem sugárzik, sem közelben, sem távolban, és semmi ember a magyar társadalomban. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Irzatiató sütyedésnek a bizonyosága ez, t. képviselőház. (Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.)

Szóll Kálmán: Ez nem így van: És hála istennek, hogy nem így van!

Eötvös Károly: Az elveknél és az erkölcsöknek nagy megromlása minden téren megmutatja, hogy nemzetetel minden külső disze, mintha csak a koronától függne, mintha csak a koronában volna meg, semmiben sem másban. Ez ellen a feltevése ellen nekünk egész hazafiságunkban tiltakozni kell, utját kell annak állanunk és ma-holnap vizsgálni alá kell vennünk, hogy vajjon a koronának hatalma nem sokkal több-e már mint amennyit józanészű társadalomban fenntartani lehet! (Hosszantartó tetszés, éljenzés és taps a szélsőbaloldalon.)

Azt mondja a költő:

„Az nem lehet, hogy ész, erő

És oly szent akarát

Hiába sorvadozzanak

Egy átok-súly alatt!”

De ha az az átok-súly megvan és ha az a sorvadás mindennap megvan, hát mi ez ellen a mentség, t. miniszterelnök ur? Talán szívéhez ér a szó! Annyi bizonyos, hogy az a közjogi mű, amelyen önkök állnak, amelyet olyan nagy dicsérettel idéz élénk jótlan a miniszter ur, az a közjogi mű megdőlt, megromlott, kátyuba keveredett, többé azzal a nemzet boldogságát előidézni nem lehet. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Maga az az eset, amely fennforog, bizonyítja ezt.

T. miniszterelnök ur! Ön is gazda, tudja azt, hogy ha a terhet szeke megfeneklik a kátyuban, az, aki a szeke tetején marad, azt abból a kátyúból ki nem emeli. (Tetszés a szélsőbalon.) Le kell onnan szállani, az istenadta, ősi szilárd anyafüldbe kell megfeszíteni az emelőrudat, hogy a szekeket kizomdít-hassa. (Hosszantartó élénk tetszés, éljenzés és taps a szélsőbalon.)

Szóll Kálmán: En nem ülök a szeke tetején!

Eötvös Károly: Ön, t. miniszter ur, el fogja hagyni azt a helyet nemsokára, miből az örökség felett sikerül az osztály. El fogja hagyni azt a helyet nagy családok után, oly viszonyok között, amelyek a nemzetre nézve borúsak és ha meg nem volna is róla győződve, előideinek és kortársainak a példájából megtanulhatja, hogy ugy vonul vissza majd a magánéletbe, mint semmivő vált nagyhatalom.

Szóll Kálmán: En ezt már megpróbáltam! Ne tanítsen engem!

Eötvös Károly: Pedig kár! Jellemben, tanulmányban, tehetségeiben, nagy anyagot, nagy tőkét vesz el a nemzet. De nem veszi el a nemzet, ha leszál a megfeneklett szekekről és való jön az ősi talpra. (Élénk tetszés a szélsőbaloldalon.) Legutóbb

is itt, Páttel. Fosszal és mindenféle nagy névvel állott elő. Tanulja meg az angol közéletből azt, hogy mikor meggyőződése, hihetetlen nagy munkája, sok fáradozása, egész hazafisága és egész bölcsesége ott nem használ, akkor jöjjön ide. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Itt van a nemzet jogainak, érdekeinek és méltóságának ősi földje, itt meg azt a hiponochiont meg lehet támasztani, amilyen az országunk és a nemzetnek megfeneklett érdekeit, jövőjét és becsületét meg lehet menteni. Nem fogadom el a törvényjavaslatot. (Hosszantartó, élénk helyeslés, éljenzés és taps a szélsőbaloldalon. A szónokot számosan üdvözik.)

(Személyes kérdésben.)

Darányi Ignác: T. képviselőház! Eötvös Károly igen t. képviselő ur azt ímputálta nekem hogy én tegnapi beszédemben, amidőn azt mondtam közbevetőleg, hogy sok magyar felémit dolgozik mint dolgozhaték, ezáltal a nemzetet kis-bíbtetem. Hát, t. Ház erre néve kötelességem kijelenteni, hogy én e Házban és e Házban kívül akárhányszor utaltam arra, hogy szorgalmasabb, munkabíróbb és kitartóbb nép, mint például a mi magyar földműves népünk, nincsen. (Ugy van! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) Utaltam arra, hogy akár a földműveket vesszük az Alldőn. akár az aratási munkákat, a magyar nép kétszer annyit dolgozik és kétszer annyit tud végezni, mint amennyit más nép fia végez. De azt hiszem, a minisiteri állásból nem folyik az, hogy az ember ezen állásban a nemzetnek csak hizeleg. (Helyeslés a jobboldalon.) En azt hiszem, hogy ha van egyes irányokban valami hiány, vagy valami árnyék, arra nemcsak szabad, de kötelesség is rámutatni. (Ugy van! a jobboldalon.) A t. képviselő ur felszólalásában ferde világlátásba helyezte tegnapi beszédemet annyiban is, amennyiben ő ugy állította oda a dolgot, hogy midőn én a költségvetést és egyéb közzgazdasági javaslatokat sürgettem és azok hasznosságát ismerteltem: akkor én tulajdonképpen az ellenzék mellett argumentáltam, (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Igaz! Ugy van!) és a törvényjavaslat ellen szolgáltattam érvt. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ugy is van!)

Őnök, t. uraim, azt mondják, hogy önök az általam ímént idézett javaslatokat hajlandók tárgyalni és hajlandók készséggel elfogadni. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nyomban!) Igen, de ezen megajánlást micsoda árhoz kötik? Mi ennek az ára? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: A katonai javaslatok!) Az ára az, hogy tessenek létre a katonai javaslatok. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Barabás Béla: Ez a fontosabb! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ugy sem lesz belőle semmi!)

Szatmári Mór: Csekéy ár ez azért a nagy dolgot! (Halljuk! a jobboldalon)

Elnök: Csendet kérek!

Darányi Ignác: Önök a nemzetre néve szükséges javaslatokat egymással szembeállítják; egyiket a másikkal akarják levérni és lehetetlenné tenni.

Barabás Béla: A kevésbé szükséges!

Darányi Ignác: Rájövök mindjárt! (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Igen nagy tévedés a véderő fejlesztését kevése becsülni akarni. (Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Barabás Béla: Ráérünk arra! (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon)

Elnök: Csendet kérek!

Darányi Ignác: Hiába fog dolgozni a nemzet és hiába lesznek békés alkotások, ha nincs, aki azokat megvédeni tudja. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Beöthy Ákos: Nem félünk a mumustól!

Barabás Béla: 12.000 ember nem védi meg! (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon. Elnök csemet.)

Darányi Ignác: És, ha valahol, akkor itt áll azon elv, hogy: „si vis pacem, para bellum”. T. Ház! A miniszterelnök ur kifejtette és peddig igen alaposan fejtette ki, hogy a katonai javaslatok mennyire szükségesek és kifejtette azt is, hogy azok időhöz vannak kötve. Ennélégva, midőn önök azt mondják, hogy a költségvetést és a közzgazdasági javaslatokat elötagadják, (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hogyne? Természetes!) ha léreteresszük a katonai javaslatokat (Ugy van! Természetes!) a szélsőbaloldalon) akkor a költségvetés és a katonai javaslatok elfogadását egy lehetetlen feltételhez kötik. (Nagy zajs és mozgás a szélsőbaloldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Miniszterelnöki program?)

Barabás Béla: Nem lesz sem költségvetés, sem katonai javaslat! (Nagy zajs a szélsőbaloldalon.)

Elnök: (csemet.) Csendet kérek! (Zaj.)

Barabás Béla: Egyik sem lesz! Sem katonai javaslat, sem költségvetés! Semmi sem lesz! (Zaj.)

Fischer Győző: Ezt még Széll Kálmán sem mondta. (Nagy zajs a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

Ugron Gábor: Nihilizmus! Nihilizmus! Katonai nihilizmus! (Nagy zajs!)

Elnök: (csemet.) Csendet kérek!

Darányi Ignác: Önök ugyanis azt kívánják, hogy a miniszterelnök ur adja fel azt a szerepet, amely a parlament vezetésében őt alkotmányunknál fogva megilleti, (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) és azt kívánják, hogy a többség adja fel a többségi elvet a kisebbség javára! (Zajos helyeslés jobbról. Nagy zajs és mozgás a szélsőbaloldalon.)

Elnök: (csemet.) Csendet kérek!

Darányi Ignác: E szerint konstátálhatom bátran a budget és a közzgazdasági javaslatok tárgyalására nézve, hogy aki nem akarja az eszközöket, az nem akarja a célt sem és azért a felelősség önöket terheli. (Zajos helyeslés jobbról. Nagy zajs a szélsőbaloldalon.)

Barabás Béla: A költségvetés az eszköze a katonai javaslatnak. (Zaj.)

Darányi Ignác: Végül, t. képviselőház, még

egyet! Eötvös Károly igen tisztelt képviselő ur beszéde végén (Zaj a szélsőbaloldalon.) még azt is mondtotta, hogy mi, miniszterek, egy láthatatlan kéz nyomása alatt állva... (Ugy van a szélsőbaloldalon. Zaj. Elnök csemet. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Vonja hát vissza a kormányt a katonai javaslatokhoz!)

Kossuth Ferenc: Látható az a kéz, hanem az ökö!

Barabás Béla: Látható az a kéz! A császáré! (Nagy zajs. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

Szatmári Mór: Alkotmányos felelősségi komédia. (Zaj.)

Fischer Győző: Ugy beszél, mintha már miniszterelnök volna!

Darányi Ignác: Nagyon izetlen beszéd! (Zaj.)

Elnök: Csendet kérek, t. képviselőház! Hiszen lehetetlen egy mondatot is befejezni! Ez nem méltányos dolog! Ez nem tanácskozás! (Helyeslés jobboldal.)

Darányi Ignác: Azt a főtevést, mintha mi más-képp gondolkoznánk, mint ahogy beszélünk és cselekszünk... (Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

Benedek János: Azt az önök javára feltételezzük!

Darányi Ignác:... azt, mint méltatlant és igaztalant, ezenel minisztertertsaim nevében is visszautasítom. (Élénk helyeslés jobboldal. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Eötvös Károly személyes kérdésben szól s elismeri, hogy a miniszternek most se volt több igaza, mint tegnap.

Baró Kaas Ivor személyes kérdésben kér szót s elmondja, hogy Eötvös Károly előbbi beszéde alatt, mikor a küldöttségekről emlékezett meg, ő egy megjegyzést tett. Erre a honvédelmi miniszter valami megjegyzést tett, amelyben valami megvetésről volt szó. Kérdi, mit mondott a miniszter, mert az alighanem ő ellene volt irányítva.

(A fölmelegített affér.)

Baró Fejérváry Géza: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Baró Kaas Ivor képviselő ur hozzám intézett kérdésére én viszont egy kérdéssel vagyok bátor előállni: azzal: közbeszóltam-e, vagy nem?

Baró Kaas Ivor: En hozzám nem!

Baró Fejérváry Géza: Hallott-e valaki a t. Házban tőlem közbeszólást? Pedig elég erős hangom van.

Zboray Miklós: Bocsánat! En hallottam valamit!

Baró Fejérváry Géza: Azt hiszi-e baró Kaas Ivor, hogy nekem, ha észrevettem van, akár ő velem, akár bárki mással szemben, nincsen elég bátorságom ezt kimondani?

Baró Kaas Ivor: Feltélenül van bátorsága!

Uray Imre: Sok is!

Baró Fejérváry Géza: Miután tehát sem nem mondtam neki semmit, s miután az, amit beszéltem — hogy mit beszéltem, nem tudom — tisztán magánbeszéd volt, én részéről legalább azt hiszem, hogy ezen kérdés tisztázására abszolúte szükség nincsen. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

Zboray Miklós kér szót személyes kérdésben.

Elnök megállapítja, hogy semmitől sem elintézni való dolog nem írog fenn, ehhez a kérdéshez tehát most már felszólalni nem lehet.

Kubik Béla: Személyes kérdésben mindenkinek mindig van joga.

Zboray Miklós kijelenti, hogy ő hallott közbeszólást. (Közbeszólások: Magánbeszédet volt.) Ő azt nem tudja, közbeszólás volt-e, vagy nem, de ő igenis hallott egy megjegyzést.

Elnök: A kérdés a Ház színe előtt elintézést nyert s a dolog minden további folytatása házszabályellenes. Soha az ő elnöklése ellen pártosságot nem hozhatnak fel s kéri Zborayt, ne botyogassa a kérdést.

Zboray Miklós: Vagy van jogom beszélni, vagy nincs. (Zajos felkiáltások jobbról: Nincs joga!)

Elnök kéri Zborayt, micsoda címen kér szót.

Zboray Miklós: Azon a címen, hogy a miniszter felszólított intézet a Házhoz, hogy ki hallotta az ő megjegyzését. Azt hallotta Fejérváry miniszter ajkáról, hogy megveti. Mit vet meg, kit vet meg, jelentse azt ki most a miniszter.

(A napirend.)

Elnök: Amely dologban Zboray felszólalt, az a dolog már el van intézve. Az idő előrehaladott volta miatt a honvédelmi miniszternek a mai interpellációs válasza most nem történhetik meg. A holnapi ülésre az indennitási javaslat tárgyalásának folytatását tűzi ki.

(Napirend és ex-lex.)

Kossuth Ferenc azt hiszi, hogy eljött az ideje annak, hogy a miniszterelnök nyilatkozzék mielőtt a parlament átlete az a határt, amelyen túl visszalépés nincs. Aggódik az ország sorsa fölött s kéri a tuloldalt, hogy valóban meg akar-e tagadni a parlamenttől minden hasznos munkát? Magyar ember hozzákötheti-e az ország sorsát a katonai javaslatokhoz? A kormány kenyeret csak úgy akar adni a népek, ha ez azért szuronyok között nyul. Senki sem magyarázta még meg, hogy miért éppen most kell az üjonlétszámot emelni. Mindent elkövetett, hogy ez a mai nap el ne következzen és felelősség a mostani helyzetért őt egyáltalán nem terheli.

Széll Kálmán: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Annak a pernek komolyságát, amelyre Kossuth Ferenc t. képviselőtársam figyelemzetet, higgye meg nekem a t. Ház, átérem én a maga egész terjedelmében és talán jobban, mint bárki más ebben a Házban, mert véletlenül én állók itt ezen nehéz helyzetnek a csucsán. (Ugy van! jobboldal.) Számoltam ma-

gammal és elmondtam pár nappal ezelőtt, hétőn, szívem melegével, lelkem egész beléitével mindazt, amit erről a helyzetről gondoltam. Kitejtetem állás-pontom jogosultságát.

Uray Imre: Bécsben nem engednek!

Széll Kálmán: Uray t. barátom nem cselekszik helyesen, ha most engem ezzel akar megakasztani. Hiszen nem mondja ezt nekem szememben magánfarsalgás közben ilyen tendenciával, mint amit most a közbeszólással akar mondani; hát így se tegye. (Helyeslés a jobboldalon.)

Kubik Béla: Nem kell idegeskedni, kérem!

Széll Kálmán: Nagyon köszönöm Kubik Béla t. képviselő urnak, de arra kérem, hogy ezt magára alkalmazza; én nem vagyok ideges, nem voltam, nem is leszek. Aki annyira tisztában van magával, mint ahogy én tisztában vagyok önmagammal, és ezt nyíltan hirdeti és meg is tudja okolni, annak nincs oka idegesnek lenni. Én megokoltam, miért nem vagyok abban a helyzetben, hogy ezt a javaslatot visszavonjam; megokoltam, miért tartom szükségesnek az én teljes meggyőződésem szerint az ország érdekében. Megokoltam, hogy azt az elvet, hogy ha a kisebbség más nézetben van — és jó joga, ha ezt akadályozni akarja — odáig vinni nem tartom jogosultnak, hogy a többséget saját meggyőződése szerinti akaratnyilvánulásában megakassza. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Megmondtam, hogy ezt egy törvényesen megválasztott országgyűlés többsége ellen intézi, a kisebbség részéről a parlamentarizmus fejtegetése állításának, a kisebbség diktatúrájának tartom amelyet az alkotmányos parlamentáris elv sére me nélkül mi el nem ismerhetünk. (Zajos helyeslés jobboldal.) Elmondtam hazafias aggodalmait ezen procedésnek veszélye és természet felől, elmondtam hosszasan hogy én azt a procedenst nem engedhetem megalkotni, hogy mie őtt a többség vétumara rákerül a sor, mielőtt a képviselőház, az országgyűlés, ez az egyedül illetékes fórum ítélt a kormány eljárása felett, hogy megszavazza-e ezt a javaslatot vagy sem, helyesli-e vagy sem, meg-szavazza-e az indennitást vagy sem, egy kisebbség a többség jelenlétében, az országgyűlés együtltében, a többség azon szándéka mellett, hogy meg akarja a szavazást ejteni, minden esztendőben — mert bármily számu kisebbség ezt megteheti — a költségvetés obstruálásával a többségben levő kormányt helyének elhagyására kényszerítse. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Ezt én Magyarország állami alkotmányos rendje megakasztásának, az állami rend felrogtatásának (Nagy zajs a szélsőbaloldalon. Elnök csemet.) és ezen nagy elv, a parlamentarizmus elve teljes tönkretételének tartom. (Zajos helyeslés jobboldal.) Ezért nem voltam abban a helyzetben, bármily nehéz felelősség hármlík is reám, (Nagy mozgás a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.) bármennyire fájlalom és bármennyire érzem is sulyát, (Nagy zajs a szélsőbaloldalon. Elnök csemet.) én nem érzem magamat hibásnak, nem érzem rugamat bünsőnek. (Élénk helyeslés jobboldal.) Mit akarok én? (Halljuk! Halljuk! jobboldal.) Semmi mást, csak azt, hogy határozzon a többség a felett, a mi álláspontunk helyese-e vagy az önké? Ez pedig az egyedül helyes parlamentáris elv. Ezt a határozatot kérem, ezt próbálják meg. S hogyha a képviselőház ugy határoz, hogy nem az én felelőségom a helyes, hanem az önké, akkor én meghajlok e határozat előtt. Engedjék meg ezt a szavazást és e szavazásnak alávetem magamat (Zajos helyeslés és tetszés jobboldal.) Nagy mozgás a szélsőbaloldalon. Elnök csemet. Ez az egyedül helyes, egyedül fenntartható és védehető törvényes felelőség, amelytől én a magam részéről el nem térhetek. Es sokkal nagyobb sulyát érzem a felelőségnek, hogyha ettől eltántorodnám, csak azért, hogy egy percre tapsokat, popularitást és hasznót szerezsek. (Hosszantartó zajos helyeslés és éljenzés a jobboldalon.) Nem teszem. Ez könnyebb volna, uraim, és háladatosabb is volna. De higgyék meg, t. képviselőtársaim, én nem teszem, mert tisztában vagyok azzal, hogy vele kár tennék az országnak, az ország alkotmányának, alkotmányos szabadságának és jövőjének. (Hosszantartó zajos helyeslés és éljenzés jobboldal.)

Én ugy érzem magamat, t. Ház, mint aki a kötelesség egy gátnak megvédésére állított oda. Az elemeknek ereje kiűrt és gátszakadás történt. Hát akkor annak a gátörnek szabad-e elmennie, szabad-e elszöknie, elutlnia, nem kötelessége-e saát felelőssége mellett, saját veszélyére az, hogy a közérdek szempontjából és érdekekből használja fel a kezében levő eszközöket, mandátum nélkül is eljárá s azzal az elhatározással, hogy szót ad azoknak, akiknek szót adni tartozik. (Zajos tetszés jobboldal.) Itt állok, nem csinálom titokban semmit, (Zajos helyeslés jobboldal.) nem csinálom törvénytelenéget nem követek el alkotmány elleni sérelmet, hanem elszámolnák a terhe alatt egyszerűen nem engedem megakasztani az állami gépezet kerekait, hanem visszűzök tovább az ügyeket. (Hosszas zajos éljenzés a jobboldalon.) mert az államnak élnie kell; az az állam-doktrínák a felállított és idebontott nagy kontroverziák esélyeitől nem teheti a maga életét függővé. Az nem akaszthat meg addig, míg el nem dől: kinek van igaza, önöknek-e vagy nekünk. Az államot folytatni kell és az, aki az állam rudját na kezében tartja, — nekem jutott véletlenül osztályrésztül és nem szerencse ez, hanem sulyos felelő, különösen ma — az helytelenül tenne és az ország ellen vétene, ha az állam rudját ilyen viszonyok között a kezéből kiejtené. (Za os helyeslés a jobboldalon.) Ez az én nézetem. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Hát nem ugy áll a dolog, mint ahogy az én t. barátom felállítja, nem ugy áll, hogy nem adja meg a munkát a népek és az országnak a kormány, míg meg nem adják a katonát és a pénzt. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: De ugy áll!) Nem ugy áll, hanem ugy áll a kérdés, hogy mi szükségesnek tartjuk a katonát is, meg a pénzt is és bebizonyítottam, hogy az or-

szágnak sem vérbeli, sem pénzbeli teherviselési képességét ez meg nem haladja. Az államnak érdekei, a biztonság nagy céljai végett és mellet akarnak minden egyebet, ami a költségvetésben benne van, ami az investíciós törvényjavaslathoz benne van, csak erőszakkal oda, hogy mindezt megcsinálhassuk egymásután. (Hosszantartó zajos helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőoldalon.) De hogy azt mondassa a kisebbség, hogy az állami teendőknél az országgyűlési teendőknél sorrendjét ő határozza meg, a többségnek jól megfontolt meggyőződése ellenében, ez lehetetlen. (Ugy van! Ugy van! Zajos helyeslés a jobboldalon.) mert ez teljes meghunyászkodás volna a kisebbség előtt, (Ugy van! Ugy van a jobboldalon.) ez tökéletes megmutatódás és tökéletes fegyverlettel volna, ami teljesen lehetetlen a nagy alkotmányos érdekekre való tekintettel. (Élénk tetszés és helyeslés a jobboldalon.) Azt a felelősséget vállalom holnapról kezdve, hogy a legszorosabb elszámolás mellett (Nagy zaj a szélsőoldalon. Élénk csöngést.) és a legteljesebb ellenőrzés mellett, a számszámok állandó ellenőrzése mellett, az állami kiadásokat a mai keretben — nem tovább menve, — visszatér és folytatjuk, visszatér azzal, hogy beszámolunk érte (Zajos helyeslés a jobboldalon.) abban a peroban... (Folytonos nagy zaj a szélsőoldalon. Egy hang: Nincs felhatalmazása!) A saját felelősségünk alatt. Hiszen ha felhatalmazásunk volna, nem kellene ezzel előállani. (Zaj a szélsőoldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) És beszámolunk érte ugy... (Folytonos nagy zaj.)

Szatmári Mór: Szászor beszámolhatnak, mégis törvénytelenül! (Folytonos nagy zaj.)

Szél Kálmán: ... hogy amennyiben politikai jelentőségi tény van bennük, beszámolunk azzal ennek az országgyűlésnek, amelynek felelősséggel tartozunk. Csak engedjék ezt az országgyűlést megnyitkozni, (Zajos helyeslés a jobboldalon.) mert ez az alkotmányos életnek első feltétele és rendje és ezt akarom én követni. (Hosszantartó élénk helyeslés a jobboldalon.) A felelősséget azonban, hogy ezt a helyzetet én idéztem elő, elhárítom magamról önméremre. Azért, hogy ez a helyzet állott elő, hogy kénytelenek vagyunk budget nélkül vinni az ügyeket, mert a többséget megnyitkozni nem engedik: ezért a felelősség önméremre illeti. (Szűnni nem akaró zajos helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon. Zajos felkiáltások a szélsőoldalon: Hoch!)

(Rátkey indítványa.)

Rátkey László a holnapi napirendhez szól. A kormány a felhatalmazást nem kapott a nemzetől, le kell mondania. Holnap a Házban felelős kormány már nem lesz. Ha itt lesz is, az ellenék már nem veszi kormányának.

Kubik Béla: Hanem olyan, mint aki szőszeg. (Oriási zaj.)

Élnek: Kubik Bélát rendreutasítja.

Rátkey László: A többségi elv, amelyet a miniszterelnök emleget az csak a császári hatalom takarója.

Kubinyi Géza: Nem ismerünk császárt.

Rátkey László: Alkotmányos lobogóba csempészik és csavarják be a császári korbácsot!

Élnek: a szónokot rendreutasítja.

Pócsy Géza: Melyik szó a sérelmes: a császári, vagy a korbács?

Élnek: A becsmérlés.

Rátkey László indítványozza, hogy a Ház tárgyalásait függesztesse fel s kéri az elnököt, hogy lépjen ki a szabadalvüptárból, mert nem foglalhat helyet abban a pártban, amely az ex-lexet támogatja. (Nagy zaj. Élénk csöngést.)

Makkai Zsigmond: Dobja le a csöngőt!

Rátkey László kéri indítványát elfogadását. (Helyeslés a szélsőoldalon, azt jobboldal.)

(Az élnök nyilatkozata.)

Élnök: T. képviselőhöz! (Halljuk! Halljuk!) Az éppen most elhangzott beszédre, azért, mert annak egy része egyenesen én hoztam volt intézve, — de egyéb indokból is — megjegyzést kell tennem. (Halljuk! Halljuk!) Először megjegyzést kell tennem — mert ez a Háznak tanácskozási rendjéhez is tartozik — a képviselő urnak arra az állásra, hogy holnapról kezdve, amennyiben addig a kormány le nem mondana és új kormány nem nevezetné ki, nincs felelős kormányja az országnak. (Derűtség jobboldal. Zaj a szélsőoldalon.)

Szél Kálmán: Felelősebb ezután! (Egy hang a szélsőoldalon: Ha nem alkotmányos, nem lehet felelős! Zaj.) Alkotmányos is, törvényes is. (Helyeslés jobboldal.)

Várady Károly: És erőszakos is! (Felkiáltások: Halljuk az elnököt!)

Élnök: Ez a tétel alkotmányjogilag nem állja meg a helyét. (Ugy van! Ugy van! jobboldal és a közép.) és nekem parlamentaris kormányzat szempontjából ebben a pillanatban talán kétszeresen kötelességem ez ellen a fellogás ellen tiltakozni. (Élénk helyeslés jobboldal és a közép.) amely következőkben alkalmasság volna arra, hogy azoknak a férfiaknak, akikre éppen ezekben a napokban kétszeresen és szigorúan érvényesítendő felelősség hárul, a felelősséget meggyengítse. (Hosszantartó, élénk tetszés, éljenzés és taps a jobboldalon és a közép.) Ez az első megjegyzésem, amelyet, mint mondtam, tennem kellett. (Egy hang a szélsőoldalon. Az élnök ne politizáljon!) Bocsanatot kérek. én nem politizálok, hanem ennek az állásnak a kötelességeihez tartozó jogot gyakorlok. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon és a közép.) és mindenki, aki itt ülni fog, ha melő akar lenni az állásra, gyakorolni fogja, hogy ne csak ridegen és szárazon a házszabályokat magyarázza, hanem akkor, ha alkotmányunkra veszélyes valamely tétel itt megnyilvánul, arra megjegyzést tegyen. (Hosszantartó élénk helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon és a közép. Helyeslés a szélsőoldalon.)

Bartha Miklós: Igaza van!

Élnök: És tettem ezt — méltóztatnak emlékezni — akkor, amidőn pl. egy képviselő ur azt hozta fel még a régi házban, hogy a választások szabadságának és tisztaságának megőrzése ő felségének kegyelmi ténye volt. Hát nem volt-e jogom és kötelességem akkor arról a helyről azt mondani, (Ugy van! Ugy van!) hogy alkotmányunk szerint a választási szabadság megőrzése nem kegyelmi tény, hanem alkotmányos kötelesség? (Igaz! Ugy van! Élénk tetszés minden oldalon. Veszelővsky Ferenc tagadlag int. Nagy zaj és mozgás. Zajos felkiáltások jobbról: Ki velem! Hogy mer így beszélni? Mit akar? Nagy zaj.) Ami pedig a képviselő urnak egyenesen hoztam intézett azt a felhívást illeti, hogy lépjen ki abból a politikai pártkiből, amelynek tagja vagyok, amit ő azal okol meg, hogy különben ezekben a nehéz pillanatokban az élnöki széken oly férfinak kell ülnie, akinek a politikai befolyásos lehetőségeinek még csak gyanuja se férhesen, erre válaszom a következő: (Halljuk! Halljuk!)

T. képviselőhöz! Nemcsak nehéz időkben, hanem minden időben az élnöki széken ülő férfinak kell azokkal a személyes kvalitásokkal bírnia, hogy a politikai befolyásos gyanújának még csak a látzata se férhesen hozzá. (Általános, élénk helyeslés és tetszés.) Énfejézt állapotok meg: hogy mióta ezt a helyet elfoglalom, soha senki még csak kísérletet sem tett arra, hogy engem élnöki teendőimben irányítson vagy befolyásoljon. (Éljenzés és tetszés a jobboldalon.) Ha a t. képviselő ur nem tartja azt rólam, hogy ilyen befolyási kísérletekkel szemben, ha tétlennek is... (Kossuth Ferenc: Senki sem állítja!)

Rakovszky István: Senki sem vonja kétségbe! **Élnök:** ... függetlenségemet és az élnöki széki pártatlanságát meg tudom őrizni; ha két éves hivataloskodásom tanúsága az uraknak az, hogy politikai befolyások alatt állok, (Zajos felkiáltások minden oldalról: Nem hiszi senki!) akkor, t. képviselő urak, méltóztatnak az élnök ellen bizalmatlansági indítványt beadni.

Kubinyi Géza: Nem adunk! (Általános, élénk helyeslés és éljenzés.)

Élnök: Én jótálok érte, hogy nekem nem kell többségi szavazat, amely ezt a bizalmatlanságot kimondja. (Élénk tetszés.) Elég volna nekem, mert ebben különbözik az élnök állása az alkotmányos miniszterétől, akinek a többség bizalmát kell bírnia, aki a többség szavazata alapján tartja magát fenn, — egy kisebbség bizalmatlansága, mert az élnöknek a Ház minden oldalán bizalmával kell bírnia. (Általános, élénk helyeslés és tetszés.) És azért, ha látám, hogy a Háznak bona fide eljáró valamely tekintélyes irakciója bizalmát tőlem megvonja, ezt a helyzetet hangoz nélkül elhagyom. (Felkiáltások a Ház minden oldalán: Szó sincs róla!)

Ez bizonyára nem volt a felszólaló t. képviselő ur szándéka, bár megvallom, hogy az a kívánság egy kérdés, amelyet hoztam intézett, azt a hatást gyakorolta rám, mintha bizalma irántam, mint élnök iránt megint volna. T. képviselő urak a Ház minden oldalán, méltóztatnak az iránt tisztában lenni, hogy én élnöki teendőimben senkitől irányítást el nem fogadok, de politikai magatartásomban sem fogadok el irányítást mástól, mint saját meggyőződésemtől. (Zajos helyeslés és tetszés a jobboldalon.) Ha azonban élnöki állásomat politikai helyzetemmel inkompatibilisnek tartják, ám tessék rendelkezni: ebben az esetben egy kisebbségi vétum előtt is meghajlok. (Élénk tetszés.) Ami a továbbiakat illeti, csak az jelentem ki, hogy bármi történjék, és bármilyen állapot legyen az, amely a holnapi napról be fog állani, sem a kormány felelőssége nem szünetel, sőt fokozott mértékben áll elő, sem az országgyűlés vagy a képviselőház feladatai nem szünetelnek, sőt talán súlyosabbakká válnak; sem pedig a házszabályok hatálya felfüggesztve ninosen és az élnöknek kötelessége, hogy azokat lelkiismeretesen alkalmazza, sőt ilyen nehéz időkben a házszabályok fenntartása az élnöknek még fokozottabban mértékben kötelessége. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Ha pedig a t. képviselő ur hivatkozott arra a beszédre, amelylyel majdnem két éve ezt az élnöki széket elfoglaltam, kérem, méltóztatásuk annak következő részére is visszamenőleg; a szavakra nem emlékezhetem, a gondolatot azonban hiven idézem. Azt mondtam akkor, hogy jöhetnek oly idők, amikor a szenvedélyek hullámai magásra csapodnak és talán ácsapni kezdenek a házszabályok és a parlament tanácskozási rendjének korlátain, és ha én ezzel szemben kötelességemnek megfelelőleg, amely részrehajlatlanul, éppoly erősen alkalmazom a házszabályokat: jussom eszükbe, hogy ezt semmi más érdekből nem teszem, mint abból az érdekből, hogy megmaradjon minden vihar között érintetlenül legalább egy: a magyar népképviselő méltósága. (Hosszantartó, általános élénk helyeslés, éljenzés és taps.)

(A vita folytatása.)

Rátkey László kimagyarázza szavait. Kijelenti, hogy indítványát nem pártja megbízásából tette meg. Csupán eszményi magaslalon állott.

Langley Zoltán: (Nagy zaj és derűtség jobboldal. Számosan kivonulnak a teremből.) Felolvassa Szentiványi beszédét, melyet Szentiványi a multkor ex-lex állapot alkalmából elmondott.

Szentiványi Árpád személyes kérdésben kér szót. **Fosszay Miklós:** Az csak Szentiványi-álom volt. **Szentiványi** Árpád: Nem tagadja meg azt, amit mondott, de akkor mások voltak a viszonyok. Más volt a kormány. De a mostani olyan, melyről az elnök vezére is beismerie, hogy őt a legalkotmányosabb s ennél fogva indokoltan tartja, hogy ezt a kormányt támogatja. (Helyeslés jobboldal.) A Ház az élnök javaslatát fogadta el.

Élnök félénny órákor bezárta az ülést. (Felkiáltások jobboldal: Éljen az élnök!)

BELFÖLD

Az új nagyváradai püspök. Egy könyvomatost szerint a király nagyváradai püspökké *Semre-esényi Pál* szepesi püspököt nevezte ki. A kinevezést a hivatalos lap egyik közeli száma fogja hozni.

Ex-lex. Az obstruáló függetlenségi párt makacs ellentállása emlékezetes nappá avatta a holnapi napot. Május elsőjével újabb ex-lex állápotba jutott az ország és a Széll-kormány természetesen számol a kényszerhelyzettel és a reáruházott hatalmat csak az alkotmány keretén belül gyakorolja. Beszűntették az adóvégrehajtásokat, adófizetésre sem szólítanak föl senkit, de azért az önkéntes adófizetéseket elfogadják. Erre vonatkozólag a pénzügyminiszter a következő körrendeletet intézte a pénzügyigazgatóságokhoz és a fővárosi királyi adófelügyelőhöz:

Utasítom a Cimet, hogy jelen rendeletmet vételétől, további intézkedésig, a közdáknak, a közdák módjára behajtandó kinetári követeléseknek és egyéb tartozásoknak végrehajtás után való behajtását egész általánosságban szűntessék be. Ehhez képest rendelem, hogy sem a felszólalóbiráknak, sem azok segédeknek utóelőlegeket ne utalványozzon, valamint az állami végrehajtókat további intézkedésemig behajtással ne foglalkoztassa.

Budapest, 1903. április 28.

Lukács s. k.,
pénzügyminiszter,

A pénzügyminiszter rendelete folytán ma a budapesti adófelügyelő felhívta a tanácsot, hogy további rendelkezésig függesztesse föl az adóknak s azok járulékaiknak végrehajtás után való behajtását s az azzal kapcsolatos eljárást. A tanács előhívás alapján ma már a kerülési adószámviteli hivataloknak megadta az utasításokat s felüggesztette a házberakrajcárok behajtását is. Az állami adóval össze nem függő járulékok behajtását akadálytalanul fogják végrehajtani.

Hieronym Berlinben. Bécsi tudósítók jelentése szerint egy ottani könyvomaszt a következő kommunikét közli:

Dr. *Baernteitner* volt osztrák kereskedelmi miniszter és *Hieronym* Károly volt magyar belügyminiszter Berlinbe utaztak, hogy az osztrák illetve a magyar kormány nevében a német birodalmi kormánnyal tárgyaljanak, még mielőtt a brüsszeli cukor-bizottság ülése jön össze, amely bizottság tudvaleg hivatva van a szerződéses államok cukortörvényeinek megvizsgálására. A tanácskozások tárgya egyenlően olyan kérdés, amely a brüsszeli bizottság tárgyalási folyamán előreláthatólag szóba fog kerülni, s egyuttal meg fogják beszélni azt a magatartást és álláspontot is, amelyet a bizottság nyilván el fog foglalni. Ez a tanácskozás, tekintettel Németország és Ausztria-Magyarország barátságos és szövetséges viszonyára, magától értetődő dolog.

Egy budapesti esti lap szerint Hieronym és *Baernteitner* a kereskedelmi szerződésük ügyében tartózkodnak Berlinben és *Szőgyény Marich* László nagykövet tegnap mutatta be őket Bülow birodalmi kancellárnak.

Ezekkel a hírekkel szemben a *Magyar Távirati Irodát* illetékes oldalról felhatalmazták annak kijelentésére, hogy az a hír, mintha *Hieronym* hivatalos küldetésben Berlinbe utazott volna, hogy a német kormánnyal a kereskedelmi szerződésre vonatkozó tárgyalásokat indítson, teljesen téves és minden alapot nélkülöz.

Bizalom a kormánnyal. Losonczi táviratozások:

A losoncai választókerület szabadalvüptárból végrehajtó választottsága ma tartott népes gyűlésen egyhangul elhatározta, hogy *Szél Kálmán* miniszterelnöknek és az ősszak kormánnyal, továbbá a választókerület országgyűlési képviselőjének, gróf *Andrássy Gyulának* tántoríthatlan bizalmát fejezi ki. E határozatát képviselőjéhez irt hosszabb levélben nagy politikai éleslátással okolja meg, elítélve a függetlenségi párt obstrukcióját.

A függetlenségi párt Sopronban. Sopronból táviratozások a M. T. I.-nak:

A soproni radikális párt meghívására *Barabás Béla* és még néhány függetlenségipárti képviselő vasárnap odaérkeznek a céből, hogy a megtartandó népgyűlésen beszédeket tartsanak. Ezt azután a soproni függetlenségi párt megalkulása követné. Az akció még a függetlenségi párt itteni hívei körében is visszatetszéssel találkozik, mert a népgyűlést a radikális párt kezdeményezte. A radikális párt tagjai buktatták el a közelmúltban a soproni magyar színeszet állandósításának ügyét is és keresztül tudták vinni, hogy a német színeszet meghagyassék.

A zászló- és jelvénykérdés. A bécsi *Reichswehr*, amely a katonai körökkel összekötött tart fenn, mai számában a közös hadsereg zászló- és jelvénykérdéséről ír, amelynek rendezését tudvalevőleg a kormány kilitásba helyezte.

A magyar gyalogezredek tisztjei, akiknek ruházata ma csaknem teljesen egyenlő osztrák kollégáik uniformisával, 1850-ig megkülömböztetésül magyar nadrágot és csizmát hordtak és bajszot viseltek, ami az osztrák tiszteknek meg volt tiltva. A magyar tisztiek csakíróról továbbá hiányzott a kétfejű sas, amelyet egy kokárda pótol. Most ott van a kétfejű sas a csakón, a kardbojtos és a tábori övön is az összes tisztnek. Az osztrák-magyar gyalogezredek zászlói, a 4., 30., 41. és 57. gyalogezredek kivételével, amelyek sárgák, fehérszínűek, s egyik oldalán Szűz Mária képe van, a másikon pedig a kétfejű sas. Az említett négy sárga zászlónak mindkét oldalán a kétfejű sas látható az osztrák örökös tartományok és a magyar királyság címereivel. A zászlók hegyén az osztrák császári korona van, a zászlórudak fekete, sárga, fehér és vörös színre vannak festve, míg a zászlók szegélye vörös, ezüst, fekete és aranyszínű. Ha most a zászlók és jelvények átalakítására kerülne a sor, akkor első sorban a kétfejű sas jöhetne le róla. A fehér ezredzászlók színe változatlan maradna, s legfeljebb a zászlószegély és a zászlórúd színei szenvedhetnének változást. A négy fentemlített ezred zászlói sárga helyett természetesen szintén fehérek lehetnének. Hogy azután a kétfejű sas helyét mi pótolná, az még kérdéses. Lehet, hogy a csakónál ismét visszatérnének a kokárdarendszerre, sőt az is meglehet, hogy a csakóviseletet teljesen kiküszöböljék, a tábori öv helyébe pedig egyszerű töltenyszíjjat alkalmaznának. A magyar lapoknak az a híre azonban, mintha olyan kettős-zászlókat adnának a csapatoknak, amelyeknek fekete-sárga felén Ausztria címere, vörös-fehér-zöld felén pedig Szűz Mária képe volna, komoly alapot nélkülöző kombináció. Annnyira még nem értett meg a dolgot, hogy ma már végleges határozat volna e zászlók és jelvények megváltoztatásának ügyében. Erre vált az is, hogy Széll hétfői beszédében nem tett ide vonatkozó nyilatkozatot.

A tengeri szabadhajózás. A képviselőház közgyűlési bizottsága ma délután 4/6 órakor gróf Andrássy Tivadar elnökelete alatt folytatta a tengeri szabadhajózásról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását. A kormány részéről jelen voltak: Láng Lajos miniszter és gróf Wickenburg államtitkár. A 3. §-nál Nagy Ferenc a hajók építésénél a hazai anyag felhasználásának óhaját adni s erre nézve intézkedést kért. Ezt a megszorítást érte a javításokra is. Láng Lajos miniszter a kérdést úgy véli legjobban megoldani, hogy a törvényre vonatkozó utasítás kiterjeszkedjék erre a szempontokra is. A javításra nézve is ugyancsak a végrehajtó utasítás intézkedhetik. A bizottság az utasításra bízta ennek a kérdésnek az elintézését.

Krasznay Ferenc utal annak szükségességére, hogy a törvény előmozdítsa magyar hajógyár létesítését, sajnálatlalt látja azonban, hogy a törvény ennek a rendelkezésnek nem felel meg, mert a szakasz utolsó bekezdése megengedi a hajórészek külföldön való beszerzését. Ennek az utolsó bekezdésnek az elhagyását kéri.

Láng Lajos miniszter kijelenti, hogy őt éppen e javaslat során többször és sokan megkínálták a legnagyobbbórművű diskrecionális hatalommal. Nem kért beöle egy alkalommal sem, azonban az építéseknek csakugyan kell a miniszternek annyi diskrecionális hatalmának lennie, hogy maga bírálja meg ezeket a dolgokat. Hazafiatlanul egyetlen miniszter sem fog eljárni. — Bedő Albert azt óhajtja, hogy az idegen anyagot a miniszter csak akkor naturalizálja, ha előleges bejelentés történt. — Láng Lajos miniszter konstatálja, hogy ez az intézkedés a 13. §-ban van. A szakaszt ugyesztint a 4. §-t változtatlanul elfogadják. Az 5.—8. §§-okat hosszabb vita után a közlekedési bizottság módosításával szavazták meg. A legközelebbi ülést szombaton tartják meg.

A függetlenségi párt tagjai ma este nagy számban gyűltek össze a pártklubban és élénk eszmecsere folytattak a helyzetről és a párt jövőndő magatartásáról. Megállapodásukhoz képest a képviselőház holnapra üléssén Kossuth Ferenc és Barabás Béla szólanak föl. Kossuth hangsúlyozni fogja, hogy pártja ragaszkodik az indemnity-javaslatlalt szemben elfoglalt álláspontjához és a kormányt teszi felelőssé a törvényellenes állapot bekövetkezéséért. Barabás pedig határozati javaslatot nyújt be az iránt, hogy a kormány vonja vissza a katonai javaslatokat.

KÜLFÖLD

A bizogyes Ausztriában. Bécsből jelentik: A kiegyszési bizottság mai ülésén elintézte a vám- és kereskedelmi szövetség III. és IV. fejezetét és megkezdte az V. fejezet tárgyalását. A III. fejezetnél Böhm-Bawerk

pénzügyminiszter felszólalt és több kérdésre válaszolt, amely kérdések a brüsszeli cukorkonvenció aláírásánál követett formai eljárásra vonatkoztak, kijelenté, hogy ezt a dolgot már a cukorkonvenció parlamenti tárgyalásánál részletesen megbeszéltek és az utóbbinak elfogadása által ez a kérdés elintézettnek tekinthető. Arra a kérdésre, hogy az osztrák kontinentálási törvények kifogásolása esetén a brüsszeli bizottság részéről micsoda intézkedéseket szándékoznak tenni az Ausztria és Magyarország közötti viszonyban, a miniszter megjegyezte, hogy ez a kérdés most nem aktuális és a kormány teljesen bizik abban, hogy ez a kérdés egyáltalában soha sem fog aktuálissá válni. Közben szó volt életelejéptetésre Magyarországgal való forgalomban különben a cukor tekintetében az I. fejezet szövege szerint éppugy ki van zárva, mint minden más cikk tekintetében.

A III. fejezet tárgyalásánál dr. Fiedler a kormánytól azt követelte, hogy szláv-barát Balkánpolitikát kövessen. Kajtán kérdi a miniszterelnököt, hogy mit szándékozik tenni, ha a vámtarifa Magyarországon nem nyeri a vám- és kereskedelmi szövetség III. fejezetében feltételezett alkotmányos jóváhagyást. Indítványoz egy módosítást, mely szerint a 14. § alkalmazása a kereskedelmi szerződések megkötésénél kizártnak jelentenek ki. Ezután behatóan foglalkozik Ausztria-Magyarországgal külpolitikájával, melyet a Balkánon követ és azt tartja, hogy egy népszerű és a délszláv népek iránt jóindulatú Balkánpolitika megnyitja a kapukat az osztrák kereskedelem előtt Szerbiában és Bulgáriában és Oroszországhoz is közelebb hozna bennünket. Erre vonatkozó pótlást indítványoz az 1. bekezdéshez. A kereskedelmi szerződések felmondásának jogára vonatkozó 2. bekezdésnél a szónok kifetli, hogy Ausztria idejekorán kielejtze Magyarország előtt azt a szándékát, hogy a lejáró kereskedelmi szerződések felmondja. de Magyarország nem fejezetti ki hasonló kívánást. Ugy látszik nem volt alaplan az elhunyt Horváthy kereskedelmi miniszter végrendeletének a híre, hogy t. i. most ne csinálnának kegyezést, hanem a mostani állapotot tartják jenn 1907-ig, hogy azután vigyék keresztül a különválaszt. Kérdi a miniszterelnököt, vajjon a Németországgal fennálló szerződést szándékoznak-e a legközelebbi időben felmondani. Sulyos hiba volna, ha egy ilyen tény váratlanul lepne meg bennünket. Magyarország nem haboznék ezt a körülményt kibaszni. A III. fejezetet ezután változatlanul elfogadják. Kajtán a maga indítványait kisebbségi indítványként bejelenti.

A IV. fejezetnél Úrval határozati javaslatot nyújt be, mely felhívja a kormányt, hasson oda, hogy az eltiltott orlési forgalom a gyakorlatban is megszűntessék. A IV. fejezetet változatlanul elfogadják és megkezdtek az V. fejezet tárgyalását, melyet szerdán folytatnák.

A vámbizottság ma is bizalmasnak nyilvánított ülésén elfogadta a zsiradék és olajok tarifaosztályának tételét. A zsiradékárak tarifaosztályánál Pövsz előadó megjegyzi, hogy Németország teljesen lehetelmé teszi a huszbehozatalt. Könyg közli, hogy a prágai szónok Németországba való bevitelét szerződéssellenes illetekkel nehezíti. Báró Call kereskedelmi miniszter a husra indítványozott vámok elvi oldalával és az átalvámokkal való összefüggésével foglalkozik. Több szónok panaszkodik az erős sajtóhözatal miatt. A tarifaosztályt azután elfogadják, de jüggöben hagyják a hus, sajt és eikészített halak tételét. Elfogadják továbbá az előadónak azt az indítványát, mely szerint mielőbb terjeszsenek elő husvizsgálati törvényt. A legközelebbi ülés kedden lesz.

A francia kulturharc. Ma minden karthauzi kiüttek Franciaországból s ez a rend, amelynek áldásos működéséről leginkább csak azt tudjuk, hogy kitünő likört gyárt, holnapról kezdve nem szerepel Franciaországban. A híres gyárat Spanyolországba, Taragonába telepitették, maga a prior pedig 23 szerzetessel Pignerolban ütötte föl főhadiszállását, közvetlenül a francia határ mellett. Mint előrelátáshoz volt, a karthauziak kiütetése nem ment simán. Erőszakot kellett alkalmazni. A laurent-du-ponti rendház előtt körülbelül ezerötzöt ember gyülekezett össze, hogy a szerzeteseket ellenszegüléstikben támogatassák. Reggel három órakor a 97. gyalogezrednek egy zászlója, dragonosok és mészaki katonák jelentek meg a kolostor főkapuja előtt, ahol a tömeg a katonaság utját el akarta zárni. A férfiak a hadsereget, az asszonyok a karthauziakat éltették. Arra a fölszólításra, hogy oszlanak szét, nem hederítettek, bittal ütöttek a csendőrök lovait és kövel hajigálták a katonaságot. Egy tiszt és egy katoná megseült. A fanatizált tömeg szakadatlanul tüntetett. Végre sikerült a tömeget szétoszlantni. Erre mészaki katonák bezúrták a kolostor főkapuját. Az államügyész a katonai parancsokkal bement és fölszólította a szerzeteseket, hogy hagyják el a kolostort. A szerzetesek e közben a kápolnába vonultak vissza, ahol mozdulatlanul térdeltek imaszámolyukon. Az ügyész több tiszttel bement a kápolnába, ahol fölszólítását ismételte. A szerzetesek vonakodtak a kápolnát elhagyni s kijelentették, hogy csak az erőszaknak engednek. Erre a csendőrök körülvettek öket s két-két csendőr megfogott egy szerzetest és a katonák sorfala között kivetették öket a kápolnából. Az utóan levő tömeg zajos tüntetéssel fogadta öket. A kiutasított huszonhárom szerzetes Pignerolba utazott.

Páris, április 30.

Combes miniszterelnök most egy törvényjavaslatot dolgoz ki a kongregációk engedélyezési kérvényei ügyében. A javaslatban, melyet nyomban az ülésszak megnyitása után a kamara elé terjesztenek, a kongregációkat három kategóriába sorozzák, az elmékedő, oktató és életkönyv kongregációk kategóriába.

Eduárd király utja. Az angol király má reggel feltizkor elutazott Rómából a közönség élénk óvációi közt. Viktor Eanáuel kikisérte vendégét a vasúthoz, Eduárd egyenesen Párisba utazott, hova holnap délután 4 órakor érkezik meg.

Érdekes, hogy a Porte-Dauphine-pályaudvar választották ki a megérkezés helyéül s így a király az Avenue du Bois-n a Champs Elyses-n át vonulhat be a francia fővárosba, ugyanazon az uton, amelyen a cár. A király Loubet elnökkel, az angol nagykövettel és Dubois tábornokkal nyitott koosiban fog hajtatni az angol nagykövetség palotájához, egy svadron vérteskatonától kísérve. A kocsit egy kis kerülőt fog tenni, amennyiben először a Concorde-terre megy s aztán a Rue Royale végighaladva fordul csak be az ősi Faubourg Saint-Honorén. A pályaudvar, amelyen a király megérkezik, valamint az utcákat, amelyeknek végigvonul, pazarul földiszitették, a Théâtre Françaisban és a nagy operában pedig einöki és királyi páholyt rögtönöztek. Az első holnap látogtja meg az angol király, a nagy operát pedig holnapután. E napra különben igen gazdag programot állapítottak meg. Ugy 10 óra tájban csapatszeme lesz Vincennesben, amelyet reggeli követ a külügyminiszternél. A reggeli után lesz a longchampi lövésverseny, amelyre ebéd következik az Elyseében, majd diszeladás az operában. Párisi tartózkodása alatt Eduárd király az angol nagykövetségi palotában fog lakni.

A balkáni forrongás. Az egész világ figyelmé most az albánoklaktá terület felé fordul, mert pár nap alatt el kell dölni, hogy ez a nyakas nép beadja-e a derekát s elfogadja a reformokat, vagy pedig kézz jogaiért a végsőig harcolni. Tekintve azt, hogy az egyes városok albanjai (igy legutóbb a prizrendiek és kalkan-deleniek), ha némi fontattással is, de hozzájárultak a reformokhoz, valószínű, hogy ez szuggesztív hatással lesz a többiekre is, elkerülhető lesz a harc, mely, ha a török kormány komolyan veszi, egyértelmű lesz az albánok alomosa megrendszabályozásával. A hatalmak nyomása alatt a porta meggett annyit, hogy mintegy 60.000 emberből álló sereget vont össze az albán területeken, a harcot azonban lehetőleg kerüli, mert a padisah leghivebb, legmegbizhatóbb alattvalót nem akarja végleg elkieseríteni. A porta a fővezérnek s ezáltal a csapatparancsnokoknak parancsot küldött, hogy lehetőleg kerüljenek minden vérontást. A török külügyminiszter tegnap megnyugtató kijelentéseket tett az osztrák-magyar és orosz nagykövet előtt az úszkúbi vilajet helyzetéről és az albánok elleni akció sikeres előhaladásáról.

Omer Rusdi baka marsall és Bakir baka főerejükkel tegnap óta Prizrendben és a tartalékkal Verisovic mellett állanak. A Djakova ellen eljáró hadoszlopról, melyet Sensi basa vezet és a jobb oldaloszlopról ide nem érkezt megvethető hír. Összeütöközés, ugylatszük, még nem történt.

Szombaton Levkovicsnél összejöttöközés volt. Egy 16 főnyi bandát a csendőrség és katonaság megtámadott, mely utóbbi hegyiágyukat használt és három házat elpusztított. A banda támogatást nyert a szomszéd bolgár falvak lakossága részéről és az őj általma alatt elmenekült. A prizrendi osztrák-magyar és orosz konzulok az ott jelenlevő válnál közbeleptek az ipeki keresztények érdekében, akik veszedelemben látják magukat és küldöttség által oltalmat kértek.

Berlin, április 30.

A Wolff-ügynökség jelenti Konstantinápolyból: Ideérkezett jelentések szerint tegnap este Szalonikában több dinamitmerénylet következett a bolgár részről. Hír szerint fegyveres támadások történtek és az Ottomán bank főkiált felgyújtották. Állítólag sok embert megölték vagy megsebesítettek e közben. Azt hiszik, hogy ez eseményeket avégből idézték elő, hogy a törökök részéről megszállást provokáljanak.

Bécs, április 30.

Ide már délelőtt érkeztek magántáviratok, amelyek jeleztek a szaloniki merényletet, és a telegrammok zavarosak voltak. A Ländlerbankhoz is jött távirat, amely azonban csak annyit tartalmazott, hogy az explozió az Ottomán-banknál történt és a Ländlerbank főkiáltában nem esett kár.

Szaloniki, április 30.

Tegnap este 8 órakor az Ottomán-bank itteni főkiáltását dinamittal a levegőbe röpítették. A ház

likosait és a letéteket megmentették. Egyidejűleg a város különböző pontjain több mint 50 dinamit-robbanás történt és sok ember meghalt vagy megsebesült. Általános pánik uralkodik. A tettesek üldözését, akik kétségkívül macedon-bandákhoz tartoznak, a váli megindította, aki intézkedéseket is tett a külföldiek oltalmára.

Konstantinápoly, április 30.

A Szalonikiben történt események következtében a porta megtett minden szükséges intézkedést az ottani idegen és saját alattvalói oltalmára. Az elég nagy helyőrséget tegnap és ma megerősítették két Szmírából jövő zászlóaljjal. A nagyvezér ma különböző diplomáciai személyiségek előtt, akik az eseményekről kérdőzködtek, megnyugtató kijelentéseket tett.

Berlin, április 30.

A Wolff-ügynökség jelenti Konstantinápolyból: A szalonikii Ottomán-bank főkéjének felrobbantása alkalmával több német is megsérült, akiknek az Ottomán szomszédságában van a klubhelyiségük.

HIREK

Májusi dal.

Az a dal ez, mely ott zsong a szivekben, ha kisüt az első meleg napugár.

Nem hallgattatja el a városi lárma, az utca-zsivaj.

Befelé fordul ilyenkor a figyelem és míg künn dübörögvé halad tova az élet, ott mélyen lenn, a szív fenekén, egyre csak hangzik, csak hangzik a dal . . .

Es álom az élet, és álom a lét!

Ez a dal csábitotta Takács Marcellát a szép, szülímáni tanítónőt is, csábitotta ki a mezőre, az illatos rétre, hol ünnepet ül már az ifju tavasz . . .

Es, óh mily csodás, mily égi varázs: a messzi mezőről visszhangzott a dal, bu szive dala.

Egyszerű szívből zsongott feléje, egyszerű szívből, de oly gyönyörűn!

Behunyta szemét az álmódó lány, figyelte szívét s hallgatta esztét. Vítázott a kettő szörnyű komolyan:

— Hallod-e, szív, poéta barátom, ismered-e őt, az ifju legényt?

— Róth Józsefnek hívják és földmivelő . . .

— Mondhatnád úgy is, hogy durva paraszt, és mondhatnád úgy is, hogy együgyű sváb!

— Paraszt, de nem durva, sváb, de derék . . .

— Nem olvasott könyvet.

— De szeret . . .

— Rut a ruhája.

— De szeret . . .

— Mily nagy a keze!

— De szeret . . .

Szeret, szeret, szeret . . . dalolta a szív, dalolta szünetlen, bármint mondott az ész.

S győzött a szív és győzött a május! És győzött és győzött a májusi dal!

Nem kiosi dolog a szülímáni eljegyzési hír. Több tanulság és több poézis van benne, mint a Giron-ok és Lujzak esetében.

Nagyobb távolság választja ma el a tanítónőt a kéréskező földmiveléségytől, mint a hercegnőt diszruhát a polgári fekete kabától.

Emitt csak külsőségek teszik a különbséget. Különbözik egyformává gyurja őket a kultúra óriási ereje. A civilizáció mindent nivelláló hatalma.

Es más az is, ha magasrangú férfi emeli magához a nép egyszerű leányát. A nőben az évezredek kényszerűsége sokkal jobban kifejlesztette az alkalmazkodási képességet. A nő született nagymestere mindenféle látszat feltüntetésének. Éppen olyan könnyen utánozza a paraszt-tempót, mint amilyen gyorsan magára szedi a kultúra mázát. Magára szedi és csillogtatja, a felületesen látókat meg is kápráztatja. A fény intenzitását pótolja a szép-

ség varázsával, a mélységet a bájossággal. A tudatlanságnak a könnyed felület alól ki-kiszökkenő szava édesen simul bele egy-egy hódító mosolygásba, észrevétlenül hal el kacagása egy-egy ezüstös futamába. . . .

De mily esetben a kemény munkában felnőtt férfi! A rög keménysége tükröződik vissza minden vonásáról, a rög szögletessége minden mozdulatából. . . .

Ki nem kerüti ezt a szögletességet a társaság csiszoló ereje, meg nem enyhíti ezt a nehézkességet semmiféle környezet és semmiféle tanulás.

A parasztleány nem egyszer átvedlik a szalónok csillogó szárnyu, könnyen szálló pillangójává, a parasztférfi paraszt marad élete végéig.

Neki szegénynek csak szíve van, amely teli jósággal és teli szeretettel.

Ezzel hódíthat, ha akad a vele nem egyirányúak között, aki ezért az egyszerű szívről elfelejti vonásai keménységét, tenyere kérgességét, mozdulatai esetlenségét és meghatározhatatlanságát!

Es Róth Józsefnek, a szülímáni sváb legénynek akadt ilyen párja.

Takács Marcella, a büszke, a szépséges tanítónő dobogó szívvél ment ki a virágos mezőre és halk hangon mondotta a napsütött legénynek:

— Tied leszek a szivedért! A szivedért, melyhez hasonlót hiába kerestem a finom kabátok alatt. A szivedért, melyben az én dalom mása hangzik. A szivedért, mely egész emberi szív. És mivelni fogom veled a földet, mely olyan, mint a gyermeki lélek, virággá fejleszti a beléje vetett magot . . . A munkát, melyet az iskolában abbahagyok, folytatni fogom itten, folytatni fogom veled!

Veled, ki jó vagy!

S vitte a szellő az érdekes hírt . . . Vitte a fűnek s vitte virágnak. Hajlongott az ág, megrendült a lomb is . . .

S mind együtt sugta és zsongta tovább: Igy győzött a május . . . És győzött és győzött a májusi dal!

r. a.

Budapest, április 30.

— BUDAPESTI NAPLO. Április 30 ikája új előzetes nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetese ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejkorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A Budapesti Napló legközelebbi száma a május elseji munkásünnep miatt május 3-án, vasárnap jelenik meg.

— Udvari bál Budapesten. A május 14-én Budapesten tartandó udvari bálon *Mária Jozefa* főhercegnőnek fogják azokat a hölgyeket bemutatni, akik az udvarnál még nem voltak bemutatva. E bemutatásra özv. gróf *Andrássy* Aladárné szül. *Wenckheim* Leontina báróné palotahölgy helyett *Apponyi* Lajosné grófné szül. *Scherr-Thoss* Margit grófné palotahölgnél lehet jelentkezni *Andrássy*-ut 117. sz. alatt lévő villájában szerdán. május hó 6-án és pénteken, május hó 8-án, délután 3-5 óra között. A személyes megjelenésben való akadályoztatás esetén az illető hölgyek budapesti lakásuk megjelölésével írásbeli vagy távirati uton jelentkezhetnek.

— Bánffyhungyadi küldöttség a minisztereknél. Ma délelőtt mintegy 40 tagból álló bánffyhungyadi küldöttség járt a kereskedelmi-, földmivelésügyi- és pénzügyminiszternél. A festői ruházatu küldöttséget *Barcsay* Domokos, a kerület képviselője vezette a miniszterek elé. *Láng* kereskedelmi miniszternél a városi váмок rendezése dolgában, *Darányi* földmivelésügyi miniszternél a szaj- és körömtájás következtében beállott rendkívüli intézkedésekre vonatkozólag, *Lukács* László pénzügyminiszternél az említtelkekel összefüggésben a jövedéki adó elengedése végett kérelmezett a küldöttség. Mindhárom miniszter szívesen fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy a derék nép baján lehetőleg segíteni fognak. A küldöttségnek ezután a kerület képviselője, *Barcsay* Domokos a Bristo-szállóban ebédt adott.

— Draga királyné fürdőn. *Prágából* táviratozza tudósítók, hogy *Draga* szerb királyné a nyarat *Fran-*

zensbadban fogja tölteni. Már lakást is béreltek a királyné számára, aki június közepén utazik a cseh fürdőre.

— **Makai Emil sirja.** Két év tavasza nyitott virágot már azon a sírhalmom, mely alatt egy édeszavu fiatal poéta: *Makai Emil* aluszsa örök álmát. Most a sírdomb fejéhez fölállították az elhunyt költő rokonai a szokásos síremléket, amely fehér karrarai márványból készült s melyen egy szomorú vers hirdeti, hogy *Makai Emil* igaz poétához illően megsejttette ifju halálát.

Óh szüleim, kik itt nyugosztok
Óh, jaj, az élet jaj nagyon!
Egy sírhalom, amire vágytam;
Mellettek pihenni lágyan
Egyetlen vágyam, óhajom!

A síremlék föllátitási ünnepéye csöndben, a legitimebb családtagok jelenlétében történt meg.

— **Katonai előléptetések.** *Bécsből* jelentik hogy a hadsereg rendeleti közlönye ma közli a májusi előléptetéseket. Kinevezettek: *József Ferdinánd* főherceg alezredessé és *Péter Ferdinánd* főherceg őrnagygyá. Tábornaggyá: *Gróf Geldern-Egmond Gusztáv*; lovassági tábornokká: *Gróf Paar Alois*; altábornaggyá: *Potiorek, Sluka, Klár, Rezinosek, Merkl, Kuch, Krsivanek, Voinovich, Frank, Rehberger, Billek-August* és *Wersbuch* vezérőrnagyok. — A honvédség kötelékében vezérőrnagyokká következő ezredek: *Rohr Ferenc, Nyíry Sándor, Hoffmann Hugó* és *Kolozsváry Dezső*. Ezredekékké: *Ferencoy Béla, Kotányi Henrik, Schuler Jenő, Király Viktor* gyalogsági, *Boroviczeny Gyula, Allram Lóthár*, lovassági alezredek; továbbá a helyi alkalmazottak állományában *Lorenz Róbert* alezredes.

— **Magántanári próbaelőadás.** Az állatorvosi főiskolában dr. *Aujesky Aladár*, a bakteriológiai intézet adjunktusa, ma délelőtt magántanári próbaelőadást tartott a tejtermékek saválló baktériumainak jelentőségéről a tuberkulózis szempontjából. A nagyszamu hallgatóság éniék tetszéssel fogadta a bemutatásokkal kísért érdekes előadást.

— **Adomány az Újságírók Egyesületének.** *Neumann testvérek* aradi szeszgyártalajdonosok 1000 koronás adománnyal a budapesti Újságírók Egyesülete alapító tagjai sorába léptek. Nagylelkű adományukat a következő sorok kíséretében küldték el *Vézi József* elnök kezéhez:

A Budapesti Újságírók Egyesülete nemes hitvitását méltányolva, cégünk fennállásának 50 éves fordulójára alkalmából az alapító tagok sorába óhajit belépni ezer koronával, mely összeget a postatakarékpénztárnál nagyszámadnak utalványoztunk. Arad, 1908. április 29. Hazafias üdvözléssel *Neumann testvérek*.

— **A nők barátja.** *Hanna*, az ismert nevű amerikai szenátor az ohioi egyetem diáksága előtt beszédet mondott, amelyben többek között a feminizmus hívének mondotta magát. Sőt nagyon lelkesen vallotta magát a feminizmus barátjának, mert többek között ezt is mondta:

— Ha nem félnék a feleségemtől, akkor az irodámban csak leányokat alkalmaznék a gyorsíráshoz és a gépíráshoz. Az utóbbi időben sokkal serényebbek és inkább szeretnek dolgozni, mint a férfiak, azonkívül azt is be kell ismernem, hogy részemről a legmelegebb rokonérzessel is vagyok irányukban.

— **A bécsi helyőrség díszszemléje.** *Bécsből* jelentik, hogy ma reggel volt a bécsi helyőrség tavaszi díszszemléje a király, a főhercegek, a diplomáciai kar és nagy közönség jelenlétében. A király kíséretében volt *Ferenc Ferdinánd* főherceg, a legtöbb külföldi attasé, *Koburg Fülöp* herceg, a német nagykövét, a hadügyminiszter, az osztrák honvédelmi miniszter, a csapattisztviselő és számos tábornok. A díszszemle után ő felsége visszalovagolt *Schönbrunnba*. Az idő boros és szeles.

— **A Turul felszállása.** Holnap van egy éve, hogy a *Magyar Aero-Klub Turul* nevű léghajójával első felszállást rendezte a *Margit-sziget* sporttelepéről, ugyanekkor *Lipót Szalvator* főherceg, az Aero-Klub elnöke is felszállt *Meteor* nevű léghajóján. Azóta 15 utat tett a Turul a klub ideiglenes felszállóhelyéről a lipótvárosi gázgyár udvaráról. Május 1-én a klub második éve nyílik meg és a felszállásban mint vezető *Králl Sándor* tüzérfőhadnagy szerepel, kivüle dr. *Kosztka* törzseros és *Vojnich* Oszkár klubtagok vesznek részt a felszállásban. A felszállás pontban délelőtt 10 órakor lesz a Kerepesi-ut végén, szemben a központi pályaudvarral lévő *Tattersal* lóvásár helyéről, amely annak idejében már az Aero-Klub felszállóhelyéül volt tervbevéve. A klub vezetősége az érdeklődő közönséget szívesen látja a felszállásnál. Belépődij nincs.

— **Eltűnt hadnagy.** *Trieszti* távirat jelenti, hogy *Zarából* vasárnap eltűnt *Giukich* Miklós 22. gyalogezredbeli hadnagy. Levelét hagyott hátra, amelyben azt írta, hogy véget fog vetni életének. *Giukich* hadnagy, aki a tisztí étkerőnek volt a kezelője, polgári ruhában hagyta el *Zárát*.

— **Tüntető horvát asszonyok.** A horvát asszonyok is a cselekvés terére léptek már ellenünk. Ma délelőtt egy hölgybizottság, mint *Zágrábból* jelentik, gyászmisét mondottak a zapresicai tüntetés folyamán lelélt *Paseries* István földművesért. A rekvium után a gyászruhás és kórkárdás horvát nők — mintegy százötvenen a Márkus-térre vonultak, ahol a horvát himnuszot énekeltek. A rendőrség az időközben felszaporodott tömeget szétkergette, miközben harminc tüntetőt, köztük sok asszonyt letartóztatott. *Eszékről* jelentik, hogy tegnap este a kereskedelmi alkalmazottak utcai tüntetéseket rendeztek, mert három cég nem akarta üzletét a megállapított órában bezárni. Gobetzky Aladár droguista üzletét záptojásokkal dobálták meg. A rendőrség közbélepített és 8 embert letartóztatott. Nikóliés kereskedőségét mint felbujtót ma nyolcnapra fogházra, a többieket 30 koronáig terjedő pénzbüntetésre ítélte.

— **Az egyetemi ifjúság tüntetése.** Az egyetemi ifjúság egy kis töredeke ma estelelő ismét megjelent a műgyegetem kertjében, lesve, várva a oszondés a konyatát, amely az utóbbi időkben mindig valami kisled demonstrációt hord méhében. Összeverődött mintegy 120—150 diák a kertben, várva a konvenció szónokokat, akik közül azonban egy sem jelent ma meg. Helvettük azonban megérkezett *Saly* tanácsos és *Schmidt* rendőrfelügyelő, akik kijelentették az ifjúságnak hogy a csoportosulást nem engedik ott meg, és fél nyolc tájban a rendőrtanácsos felszólította az ifjúságot a távozásra, lezárta a ráos vas kapukat. A higgyadtabb elemek erre a hazamentelt ajánlottak, de mintegy száz ifju mégis az aulába vonult s ott a Kossuth-nótát énekelte. Ezután küldöttséget mensesztettek *Kelly* rektorhoz, panaszt emelve, hogy a rendőrség nem hagyja őket békében. Megjegyezzük hogy a küldöttség funkciójának ideje alatt, előtt és után is csak egy árva rendőrszót lézengett az egyetem téjében s az is szerényen meghúzódott egy lámpaágas árnyékában. még csak gondolatát is kerülve annak, hogy az ifjúságot inzultálja. *Kelly* rektor a küldöttség jelentése után maga is meggyőződött arról s azután figyelmeztette az ifjakat, hogy mivel semmiféle sére nem érte őket menjenek szépen baba. De hát Lengyel Zoltán szeleme ott kísérlet már s mintegy 80—100 egyetemi hallgató — a rektori intelem dacára is — a Kossuth Lajos-utca-ba vonult, hogy ott tüntetést rendezzen. A kaszinó előtt báró *Splényi* Ödön rendőrtanácsos várta az ifjakat egy szakasz gyalogos és egy szakasz lovas rendőrral. A rendőrtanácsos azután csaknem egy óra hosszág sztoikus nyugalommal tűrte a sétarendező ifjúság éretlen trétálkását, amely az ott hullámzó közönség soráiban is élénk visszatetszést keltett. Fél kilenc tájban azonban rendetlenséki kezdtek az ifjak akiknek a száma ekkorra már még jobban megapadt s a rendőrtanácsos ekkor szinte bámulatraméltó tapintatossággal és kímélettel szorította ki a mindenáron rendetlenséki akaró elemeket a Kossuth Lajos utcából. Ez a dolog — a rendőrség minden jóakarata dacára — sem ment egészen simán mert egy kisebb csoport egy rendőrt megátadott, számtal letépte és meg is veri, ha társai segítségére nem sietnek. A tüntetésnek kilenc óra tájban lett vége s ekkor a rendőrség is hazavonult.

— **Házasság.** *Radó* Béla, a *Budapesti Hírlap* kiadóhivatalának tisztviselője, 10 ikén déli 12^{1/2} órákor tartja esküvőjét *Wisinger* Gizella kisasszonnyal a dobány ucai templomban.

Felsősoproni *Saly* János, a helybeli *Streicher* és *Szily* vasnag-kereskedő-cég egyik főnöke, eljegyezte *Hamray* Margit kisasszonyt.

Hacker Ödön a bécsi *Hacker* Mór udvari szállító tisztviselője eljegyezte *Neumann* Emma kisasszonyt.

— **A berlinek a jótékonyágnak.** A *Vigszínház*ban vendégzereplő berlini szintársulat hétfőn, május 4-ikén bucsu-előadást rendez, még pedig a *Budapesti Újságírók Egyesületének* özevgy- és árva-alapja javára. Ebből az alkalomból a *Henschel* fuvarost adják. Hauptmann drámája az eredeti tervben nem volt a berlinek műsorán, de a berlinek éppen azzal akarják fanusítani köszönetüket és szeretetüket a budapesti közönség és sajtó iránt, hogy a jótékony cél érdekében oly darabot adnak, amely a mostani vendégzereplés során még nem került színre és amelynek nagy vonzó ereje kétszegtelen. A női főszerepet *Lehmann* Elza játssza, *Henschel* pedig *Rittner*, *Hojmeister* Siebenhaar szerepét adja.

— **Körözesek.** A cs. és kir. neuhásoni kerületi törvényszék ereszt a budapesti ökapitányságot, hogy ott egy embert örnök hatóság elleni erőszakokkal vádolva. *Feil* Jánosnak mondja magát. Alliólag 1876-ban *Varadon* született és ivogességű. *Feil* János zajos mutok, sokat bányatott ember. *Cirkusz*-és szintársulatokkal bentazta Európát. Valószínű, hogy hamis nevet mondott be és nem is *Varadon* született.

Minden szava elárulja, hogy a legyházak berendezését és életét jól ismeri. Azt hiszik, hogy nemzetközi tolvaj. A rendőrség kutata a személyazonosságát. — A brüxi cs. és kir. törvényszék nyomozza *Kemény* Zsigmond nagykanizsai születésű 39 éves utazót aki ellen *Konotaban* taltalankodásért tetel feljelentést. *Kemény* magas, haja szőke, szakálla hegyes.

— **Duna-ünnepély** nagy rendező-bizottsága május hó 3-án, vasárnap délelőtt 11 órákor az *Ujváros*ház nagytermében (Váci-utca 62—64 sz.) tartja ülését. Erre az ülésre a rendező-bizottságot ezúton is meghívja gróf *Szapáry* Pál, a rendező-bizottság elnöke.

— **Jövendő.** A *Jövendő* ma rendkívüli számot adott ki. Vörös a táblája ezúttal *Bródy* Sándor kitűnő heti ruvejének, ez a szín a holnapi munkásünnep szimbóluma. A rendkívüli számban egy cikk a miniszterelnök álláspontját ismerteti, ahogy ezt egy polikus e mondta a *Jövendő* tudósítójának. Érdekes a szóban levő államférfiúnak nézete egy konzervatív miniszterium esetleges alakulásáról.

Ilyen lázas időben — *uzymond* — sok mindentől beszélnek mások alap nélkül. A konzervativizmus, ahogy magát szend elnevezés a reakció nevezi, úgy véli, eljött az ideje, megérett a buzája. Ok sárgulnak, az bizonyos. De hol a szem? *Suttogás* és zengik: nincs katonai kérdés és nincs parlamenti deale; a nemzet a kormányrendszer elveinek megváltozását követeli, minden békétlenkedésnek ez az oka és a teljes békének az lenne az ára, ha ez a közérzet diadalra jut. Nem szükséges önként magyaráznom, hogy ez a kedves önzetlenség milyen kedves és milyen önzetlen. Eh, ostobaság! Azt hiszik ok, hogy amit *Széll* kedvéért nem tesz meg az ellenzék, azt az ő kedvéért megteszi. Az ellenzék, mint mondani szokta, *Széll* dacára benne van az obstrukcióban, az ő kedvéért ezt a politikai műtört csak tokozhatja. De hová lehetne azt fokozni? On azt mondja, hogy ez a parlamenti iorradalom; ez igaz, de erre voltaképpen ok nincs. *De agyrom* egy reakcionárius vagy konzervatív kormányzat is, mivelhogynak annak a kezében nincs a helyzetnek semmi éle megoldása, a kibontakozásnak egy szála sem. Nincs is beszélni róla mit és a kormányelnök — biztos vagyok benne — nem is beszél. Elég gondja van arra, hogy a ténybeli dolgokkal foglalkozhassék. Ez ezek mind egy körül csoportosulnak. A körül, hogy a kisebbség ellenében lenntarisa a parlamentarizmust a képviselőház együtléteben és a maga lehető teljességében, az alkotmányt a legnagyobb teljességében és érneltenségében. Az ellenzék őt a törvényesség felé nyomja; nem enged e nyomásnak, hanem elfoglalja azt a helyzetet, amely még az alkotmány keretében van és ez az ex-lex. Majd így folytatja: A kormány nem kért semmi törvénytelent vagy szükségtelet. Tehat kérését vissza nem vonhatja, bárha — és ez a krímen — azt a többség támogatja, akarja. Nem engedhet és nem csupán azért, mert mála a többség és mert léteinek alapja, tekniélyének legfőbb vára a következetesség és mert az új katonai javaslat szükséges és se gazdaságilag, se pénzügyileg elviselhetetlen terhet nem ró a nem-etre. Hanem azért sem engedhet, mert a kormányelnök legszentebb kötelességének tartja a parlamentarizmus sérthetlenségének megóvását, mert a kisebbség uralmát jelentené, ami megöli a parlamentarizmust és a mi viszonyaink között a legveszedelmesebb precedens lenne. Es ha a kisebbségnek engedne — egyszersmindkorra vége lenne a magyar parlamentnek. A kisebbség az, akinek engednie kell és akinek engednie — lehet. Ami pedig az ex-lexbeii állapotot illeti, a miniszterelnök úgy hiszi, hogy azt lehetetlen sokáig lenntartani, mert ennek semmi józultsága, és bizik az ellenzék érettségében és hazafias, nyugodt belátásában.

A *Jövendő* rendkívüli számának egyébként ez a tartalma:

Ex-lex. — Az igazi ok. — *Széll* álláspontja. — Kormányzás az ex-lex alatt. — F.: Náadorság. — *Czmadna* Sándor: Május. — Uj bevezetés a kooi-vezetével. — Nagy urak. — A trónörökös — uton. — *Vanderve*: Kikelet. — *Gárdonyi* Géza: Utra készülés. — *Gróf* Zay Miklós: A szőke nő. — *Gróf* *Tolsztoj* Alexei: Krími ut. — *Bárony* István: A régi becsület. — *Thury* Zoltán: A postás. — M. I.: A kétéjtű sas biográfiája. — *Gárdonyi*: Gyermekkori emlékeim. — *Dr. Heves* Sándor: Hamlet színzése. — V. F. L.: Beszélgetés az északalban liga fejével. — *Pinter* Ákos: Orosz színzabai élet. — *Brawn* Sándor: Egy kereskedő naplója. — *Maupassant*: Napsugárban. *Bródy* Miksa fordítása. — *Erdős* Renée: Egy leány élete. — *Tolsztoj* Háború és béke. — Természettudomány. — A torradalom. — A színjáték. — A szerkesztő közlései.

— **Életunt huszár.** *Bécsből* táviratozzák: A dunai csatornából, a freudenau átjárónál ma kitörték egy katona holttestét. Kiderült, hogy *Patt* Ferenc huszár holtteste az, aki öngyilkossá lett.

— **Elpusztult község.** E hó 22-én iszonyu tűzvész *Karász* község nagy részét elhamvasztotta. A nagy zavartalan csaknem lehetetlen volt a minduntalan tovább haladó tüzet megfékezni és 10 épület hamuvá égett. *Karász* község Szabolcs megye legszegényebb községeinek egyike és a tűzvész a szegényeknek a legszegényebbejt választotta ki magának. 48 család 300 taggal lett halálaltalan. Iszonyu a nyomor, gyermekek és aggok siránkoznak az utcákon, a hajléktalanoknak ételiszterük, ruhájuk, párnájuk, a butoroknak nagyrésze és takarmányuk is odaégett. A községből tömegesen kivándorolnak Amerikába, mert nincs megélhetési mód és most lennt ostroma a szegény községet végképp tönkre tette. A karászi segélybizottság alázattal fordul a nemesszívű közönséghez, hogy némi segélyt küldjön *Karász* község előjárósága címére a szerencsétleneknek.

— **Zsidóüldözések Kisenovben.** A kisenovi zsidóüldözésről egyre rémesebb hírek érkeznek. Az újabb jelentések szerint a zavargások okozta anyagi kár nagyobb lehet kétfélmillió rubelnél. A főbűszült tömeg a rablott ékszereket és drágaságokat valósággal összehozta. Tegnap az egész város tele volt tollphegylyel, amit az utcákra szórt ágyumentekből hordott szét a szél. Az utcákon emberi vértagok hevernek. Tegnap két magasrangú hivatalnok érkezett a városba *Pétervárról*. A cernovici lapok a halottakat 300-ra teszik.

— **Egy milliót egy jó szobaleányért.** Még pedig egy millió dollárt ígér egy amerikai milliomos, *Farson* bankár egy ideális jó szobaleányért. *Chicago* lapokban jelenik meg az erről szóló hirdetés. A leánynek nem kell tulságosan fiatalnak lennie s kap kitűnő bért, azonkívül egy milliót testá neki a bankár, ha haláláig a házában marad. Ideálisnak kell felszolgálnia a vendégek kívánságait az arcukról kell leolvasnia, nem szabad duzzognia, tartózkodnia kell a közönséges kifejezésekől, okosnak kell lennie és tudnia kell, hogy cseléd. Nem szabad sohasem elfecségnie idegeneknek családi ügyeket. Nagyon csinosan kell öltözködni, sőt magának kell a rubáit készítenie.

— **Halálözás.** A földmivélsügyi miniszterium nádor-utcai palotájáról fetake zászló hirdeti a miniszterium két kiváló tisztviselőjének elhunytát. *Bartha* Gyula főerdőtanácsos és *Szikszy* Elemér állattenyésztési felügyelő haltak meg.

Bartha Gyula 1878-ban, 22 éves korában lépett államszolgálatba, 1889-ben a kaposvári központi erdő-gondnoksággal bízták meg. 1892-ben mint erdő-felügyelő a miniszterium kebelében állandóan osztályt vezetett és 1898-ban főerdőtanácsossá neveztek ki. Neje, néhai *Ivanka* Imre leánya, mivel boldog családi életet élt, s kis leánya gyászolják elhunytát.

Szikszy Elemér állattenyésztési felügyelő agryszékhűdés következtében idegen földön, *Velence*-ben hunyt el, ahová gyógyulást keresni ment, 32 éves korában. Fia a fővárosban általán ismert vendégfogadó, *Szikszy* Ferencnek s öccse a jeles festőművésznek. Hosszabb ideg tartózkodott tanulmányainak befejezése után *Londonban*, *Párisban* s 1898 óta mint állattenyésztési felügyelő működött lankadalan szorgalommal. Temetése *Velence*-ben lesz s *Dardány* földmivélsügyi miniszter megbízta *Serbán* János orsz. teigazdasági felügyelőt, hogy *Velence*-be utazzék, kosszort helyezzen az elhunyt tisztviselő ravatalára s intézkedjék a temetés körül.

Bécsi tudósítónk telefonjelentése szerint egy bécsi laphoz az a távirat érkezett, hogy *Szikszy* Elemér öngyilkos kézzel maga oltotta ki életét. *Szikszy* *Hock* János országgyűlési képviselő társaságában utazott el *Velence*-be, ahová tegnap reggel érkezett meg. *Quanterpibe* készült, hogy neuraszteniikus baja ellen gyógyulást keresen.

Özv. *Bischitz* Salamonról született *Deutsch* Mária ma este háromnegyed 9 órákor *Andrassy*-ut 121. sz. alatt levő lakásán 55 éves korában meghalt. Az elhunyt matronát, ki nagy jótékonyaságról volt ismeretes, nagy és előkeő család gyaszolja, köztük fia: *Bischitz* *Arthur* főszdetanácsos.

— **Pusztító vulkán.** *New-Yorkból* jelentik, hogy az *Alberta* vidékén (Kanada) tekvő *Frank* bányavárosban földrengés következtében lava zudult le a *Turtle*-hegyről, amely a városka nagy részét eltemette. Körülbelül száz ember vesztette életét. A földrengést a *Turtle*-hegy vulkánikus kitörése követte, amely elpusztította a vidéket. Körülbelül tízmérföldnyi területen a földet lava és salak borítja. A lava a folyóba áramlott és áradást idézett elő. Újabb táviratok szerint a katasztrófát hegyomlás okozta. A vélt vulkánizálást még porfőhőknek tartják, amelyeket a leomló tömeg vert fel. A romok alá temetett 17 bányász közül kétfő megulladt, a többieket megmentették. A városkában elpusztult emberek számtal 95-re teszik. A községet átszelő folyó medrét egy majdnem száz láb széles szikla torlaszolta el. Munkálatok folynak, hogy a folyót új mederbe tereljék. A legtöbb ház lakhatatlanná vált ama rázkódítás következtében, amelyet több millió tonna kőzet leomlása okozott. A vasuti pályát a leomló kőtömegek eltemették. A táviró-vonalak megszakadtak.

— **Az iskolásgyermekek fogainak ápolása.** Ez alatt a cím alatt lapunk mai számában megjelent közleményre ma a következő sorokat kaptuk:

Az iskolásgyermekek fogainak ápolása cím alattika van szerencém kijelenteni hogy a Budapesti Fogorvosok Egyesülete már nyolc év előtt egy memorandumot dolgozott ki, amelyet át is adott az akkori államtitárnak, *Berzevics* Albertnek, s amelyben kiváló fontosságúnak mondogta az iskolásgyermekek fogainak megvizsgálását, azok gyógyítását és ezzel a szülőök figyelemfelkeltését a jövőre nézve. Egyszersmind az egyesületi vezetősége válekozott arra, hogy a főváros összes iskoláiban a munkát dijtalanul elvégezze, mert erre nézve birta a tagok ígérését. Az államtitár ur kiadta kérévnyünket véleményezés végett néhai dr. *Fodor* községességet tanárnak. A tanár ur nem látta be szükségét a fogorvosok által történendő vizsgálatoknak, mert azt az iskolorvosok is elvégeztetik. E véleményezés folytán az ügy ad acta tétetett.

Hogy mennyire szükséges és indokolt a gyermek fogainak megvizsgálása, gyógyítása és ápolása, abból következtethető, hogy már most nemcsak Amerikában, Angol-, Francia- és Németországban, hanem minden művelt államban vannak alkalmazva fogorvosok az iskolákban. És igazán nagy szolgáltatást a nemzetnek a minden jóért lelkesülő közoktatási miniszter ur, ha rendelkezletileg az ország összes iskoláiban alkalmaztatna fogorvosokat (most már minden városban egy, sőt több fogorvos van) és ezáltal sok súlyos betegségtől menthetné meg az emberiséget. Kiváló tisztelettel: Dr. Grósz Sándor, a Budapesti Fogorvosok Egyletének elnöke.

— **Öngyilkosság.** Székesfehérvárról táviratozzák, hogy a Nagy-Kanizsa felől jöv 208. számú személyvonat mielőtt Székesfehérvár állomásra berobogott volna, a sőtői vasúti híd közelében egy fiatalemberen keresztülgázolt, aki szörnyethalt. Személyazonosságát egy nála talált levélből megállapították. A fiatalember Kégl Béla 18 éves székesfehérvári lakoslegény. Öngyilkos szándékkal vetette magát a robogó vonat elé, amint azt szüleihez írt levelében bejelentette.

— **A Jó Egészség ajánlása.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a következő körrendeletet intézte valamennyi kir. tanfelügyelőhöz: dr. Nagy Albert: budapesti orvosnak *Jó Egészség* című folyóiratát, amely eddigi működéséből ítélve, a közegészségügy javításában igen hasznos szolgáltatásokat tehet s mivel nagy gondot fordít a gyermekvédelemre, emellett ára is olcsó (egrészt érv 24 szám 2 korona) a népiszkolai könyvtárakat intéző bizottság véleménye alapján a népiszkolai tanító könyvtárak részére való beszerzésre ajánlom. (Megrendelhető Budapesten, Nagykorona-utca 14. sz.)

(x) Ha öszül a haje, használja a Stella-vizet. Ára 2 K. Kapható egyedül Zoltán gyógytárában, Bpest, V., Szabadság-ter.

(x) Ki akar egyenes önkéntes lenni? Bővebb felvilágosítást *Lichtblau* A. debreczeni katonai előkészítő-tanítványának hirdetése ad.

(x) Véletlen szerenose, hogy az előnyösen ismert Királyi és társa bankháza (Andrássy-ut 60.), vásárolt osztályosjegyek nyerek sorba a kisebb-nagyobb nyereseményeket. Talán egyik oka ennek, hogy az ismert és a mai lapunkban is megjelent Szerencsenaptárból rendelik meg a sorsjegyeket.

(x) Bájós lesz a női arc a Budai dr.-féle „Gyöngyvirág-kréme” használata által.

Május.

I.

Május elseje.

A fák között líbgeve száll a szél;
Lobog a zászlón vérsíro szegély.
Sötét utak nyomán sürgő tömeg
Jár hőmplyögve, egyre hőmplyögve,
Jön asszony, férfi, ifjú és öreg.

Láthatlan égről vészes zaj dörögve
S fénytől száll az éjszakába,
Szavát a gyújtó munkásdala vágja.

A hajnal várják tánora kelve,
Mámorral egyre jobban telve,
S a telhő lustán száll az égről.

A hajnal jön, s sejtelmes messzeségből
Titokzatos dal száll — hallgattani kín —
„Du lieber Augustin, alles ist hin.”

II.

Költőködés.

Egy fecskepár már évek óta
Az eresszünk alatt lakik
S fészkebe száll, mihelyt meleg van
S a napsugár jobban vakít.

És jöttek messze Délvidékről
És hoztak déli illatot;
Tavasztól tégig minden évben
Föltűnk fecskepár lakott.

S most itt hagyom e kis családot,
Mely sokszor lelkem társa volt;
Megyek én, míg ők itt maradnak;
— A háziur kisteigerolt.

III.

Ex-lex.

A politika nem sajátom,
Hogy ebből baj lesz, azt se látom.
Csak bosszant szörnyen, hogy adómat
Le nem fizethetem ma, hónap.

Mi lesz, ha már adóm se kéri,
A pénzem annyi, el se fér itt;
Milyet néz házamon az ajtó,
Ha nem jön majd a végrehajtó.

Ezentul így lesz s kapum fája
A végrehajtót egyre várja;
S ha eljön majd a hónap végén,
Hiába borul akkor rája.

Mert már akkor késő lesz.

xl.

FŐVÁROS

(*) **A városiigeti színház állandósítása.** A főváros közgyűlése ma tárgyalta le a tegnapi elmaradt ügyeket. Ezek közt a legfontosabb volt a *Városiigeti Nyári Színház* állandósítása. Ismeretes a tanács és a pénzügyi bizottság állásfoglalása e kérdésben. Mindakét fórum; méltányolva *Feld* Zsigmond érdemeit, oly javaslatot terjesztett a közgyűlés elé, hogy engedjék át neki negyven évre a színház telkét s szavazzák meg az eddigi évi 12.000 korona segélyt 1911-ig, vagyis 6 évig. A mai közgyűlésen csak *Kasics* Péter kelt ki „a jövedelmi adakozás” ellen és felpanaszolta a főváros szomorú anyagi helyzetét, mely miatt meg kell tagadnia még kulturális intézményeitől is a pénzügyi támogatást. Miért nem szavazták meg — ugymond — az óbudai Kisfaludy-Színháznak a segélyt, holott az igazán kulturmissziót teljesített volna. *Berger* Rezső a tanács előterjesztése mellett szólalt föl, szimpatikus hangon szövege a kérelmező igazgató működéséről. *Fülep* Kálmán bizonyos kikötéseket kívánt a szerződésben, mire *Kasics* a zárszó jogával élve, még egyszer iparkodott hangulatot kelteni elutasító indítvány mellett. A közgyűlés többsége azután a tanács előterjesztését elfogadta, vagyis módot nyújtott a városiigeti színház állandósítására.

A közgyűlés aztán még 4000 koronát szavazott meg a jubiláló filharmóniai társaságnak.

(*) **A kereskedelmi miniszter a munkásokért.** A tanács nemrégiben előterjesztést intézett a kereskedelmiügyi minisztériumhoz a munka-közvetítő intézet célszerűbb elhelyezése végett. A minisztérium a ma érkezett leiratban kijelenti, hogy terbe vette a munka-közvetítő intézet fejlesztését és célszerűbb elhelyezését, valamint azt, hogy néhány „munkás-jóléti intézmény megalkotása végett, munkás-jóléti központi épületet emellett.

A minisztériumot erre az elhatározásra az általános szociál-politikai követelmények kivül a székesfehérvári rendjére és nyugalmára való tekintet is indítja, amelynek az érdekében a főváros területén levő nagyszámú munkás-osztály anyagi és szellemi érdekeit megfelelő gondozásban kell venni. Teljes joggal reméli a minisztérium, hogy a főváros hatósága sem vonja ki magát a megfélemlítő áldozathozatból, mert a nagy munkás-központokban a szociál-politikai kérdések nemcsak állami, hanem községi feladatot is alkotnak s reméli a minisztérium, hogy a főváros a munkás-jóléti központ céljára ingyenteleket fog megajánlani s ezt azal kéri, hogy majd a telek kijelölésére vonatkozó tanácskozássokhoz hívja meg a főváros *Létay* Gusztáv miniszteri tanácsost, a munkaközvetítő igazgatóját.

(*) **Főlebeszés.** A főváros közgyűlése a múlt hónapban elhatározta, hogy az *Artszi-fürdőt Czigler* Győző terve szerint építeti föl. *Kasics* Péter fővárosi bizottsági tag ez ellen ma főlebeszt adott be, kérve nyilvános pályázat kihirdetését. Hivatkozik a többek közt egy miniszteri döntésre is, amely egy vidéki nagyobb középítkezésre vonatkozó hasonló határozatot megsemmisített.

(*) **A pékestrájk és a főváros.** A pékegédek tudvalevőleg sztrájkra készülnek a jövő héten. Az egyik vezető ma bejelentette, hogy országos és általános sztrájkot fognak szervezni. A közlelmezési ügyosztály ma értekezletre hívta a pékipartestület, a vendéglős-ipartestület és a kávépartestület vezetőségét, hogy milyen övintézkedéssel biztosítsák, hogy a fővárosi községe sztrájk esetén ne maradjon kenyer nélkül. Az értekezleten, amelyen *Almády* Géza tanácsos elnökölt, megjelentek *Sporiatics* György, *Huber* Antal és *Rubner* Vilmos pékmesterek, *Gundel* János, *Harkai* Mór, *Klemens* Sándor, a pékipartestület jegyzője, a vásárosarnokigazgató és a vásárigazgató, *Almády* Géza tanácsos felvilágosítást kért a pékmesterektől a sztrájk állásáról, s hogy általános sztrájk esetén hogyan lehet biztosítani a főváros községeinek kenyérszükségletét. A pékmesterek kijelentették, hogy az általános sztrájkban nem hisznek. Műhelyeikben azt tapasztalták, hogy a sztrájkot csak a munkálatlanok akarják s csak néhány fiatal legény hajlandó hozzájuk csatlakozni. Az idősebb és komolyabb munkások hallani sem akarnak a sztrájkról. Nem tartják valószínűnek, hogy titokban szerveznék a sztrájkot s meglepnék vele a mestereket. Mindenesetre kéri, hogy a város irjon át a rendőrséghez, hogy védje meg a dolgozói akarókat a sztrájkolók inzultusai ellen. Szükségesnek tartják, hogy a város már most irjon át a hadtestparancsnoksághoz,

hogy az általános sztrájk esetén a pékkatonák közül adjon munkaerőt az iparosoknak s legvégső esetben a szegény népek adja el a raktárban levő katonaszerenget. Nem hiszik, hogy milderbe szükség lesz, mert a péklegények zöme nem követi a sztrájkvezetőket. *Gundel* János és *Harkai* Mór kijelentették, hogy a vendéglősök és kávéosok még általános sztrájk esetén is meglesznek minden baj nélkül. A vásárigazgató és a vásárosarnok-igazgatók kijelentése szerint pedig a környék lakossága a vásárosarnokok és nyílt piacok utján feltétlenül ellátja kenyérrrel a fővárosi községeit. Ezzel az értekezlet véget ért.

(*) **Adókiivetés.** A fővárosi adókiivető-bizottságok e héten a következő helyrajziszámú házak lakóinak III. osztályú keresetadó-javaslatát fogják tárgyalni: A I. kerületben pénteken 1417—1452-ig, szombaton 1453—1616-ig. — A II. kerületben pénteken nincs ülés, szombaton 3902—3993-ig. — A IV. kerületben pénteken nincs ülés, szombaton 527 hrsz. és a külön meghívottakét. — Az V. kerületben a B) bizottság pénteken és szombaton a külön meghívottakét. — A VI. kerületben az A) bizottság pénteken nem tart ülést, szombaton 3826—3835-ig, a B) bizottság pénteken nem tart ülést, szombaton 2984—3740—3075-ig. A VIII. kerületben pénteken a külön meghívottakét. — A IX. kerületben pénteken 9202—9271-ig, szombaton 9280/84—9288.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Operaház.** *Davidow* Sándor, orosz tenorista ma este *Carmen*ben mutatkozott be mint *Don José*. A fiatal énekes, akit rokonszenvesse tesz, hogy nem lép föl valami különös pretenziókkal, megérdemelte a barátságos fogadtatást, amelyben részesült. Tenorja, amelynek puhásága a lírai szerepkört jelöli ki az énekesnek, nem éppen elsőrangú organum: középső regisztere erőteljes fakó és nem visz, korlátozott magas-sága pedig csak bizonyos érteley kifejtésével érvényesülhet. Annál nagyobb dicsőretre méltó, hogy *Davidow* az ó nem közönséges énekudásával ezt a bájtalan anyagot élvezhetővé tudja tenni. Izléssel, bensőséggel és egyszerű nemességgel énekel, sőt előadásának lelki szépsége hébe-hóba organumára valami érzéki szépséget sugározat vissza, — pl. a II. felvonás vallomásaiban. Feltétlen elismeréssel kell megemlékeznünk színészi ábrázolásáról: spanyol katonája husból és vérből való alakítás, amelynek igazsága feltétlenül meggyőző; *Davidow* éneklő színész. Egyáltalában játéka és éneke akkora intelligenciát árul el, amely tenorhangnimmel kapcsolatban ritkán szokott jelentkezni. — Az ensembleből *Diósgyémánt* kitűnő *Carmen*-alakítása emelkedett ki. (G.)

** **Nemzeti Színház.** A Nemzeti Színház személyzete dr. *Molnár* Gyula *Nyári szivatar* című 3 felvonásos vígjátékával párhuzamosan *Krenner* Viktor tragédiájára, a *Nero annyjára* készül. Az újdonság, amelyet eddig másorra tűzni *Jászai* Mari asszony makacs torokbaja miatt nem volt lehetséges, a jövő hónapban kerül bemutatásra. Hosszabb pihenetés után holnap, pénteken, újra előadásra kerül *Moreto* 3 felvonásos vígjátéka, a *Közönyt közönyt*, amelynek fő női szerepét *Donna Dianát*, az alkalommal is P. Márkus Emilia fogja játszani. Új lesz *Fox* gróf szerepében *Pethes* Imre, *Cynthia* szerepében pedig V. *Molnár* Rózsi, akiket kivül még *Nagy* Ibolya, *Mihályfi*, *Horváth* és *Dezso* vesznek részt az előadásban.

** **A Kínai mézesheket első tíz előadása** az utolsó helyig eladott nézőtér mellett folyt le. A nagyszabású látványos operette e sikerében legnagyobb része van *Kury* Klárának, ki a darab *Fifi* szerepét viszi, s ki e szerepében produkált új alakításával esteinkint zajos hatást ér el. Az angol operette e héten még három estén kerül előadásra, pénteken, szombaton és vasárnap este.

** **Újházi Nagyváradon.** *Ujházi* Ede, a *Nemzeti Színház* kitűnő művésze, megismétli nagyváradi vendégszereplését. A művésze a *Lewelly* színdarabban, a *Bölcs Náthán*ban és a *Falu* orosz Gonosz Pistájában lép fel.

** **A három testőr.** *Herczeg* Ferenc vígjátéka, a *Három testőr* szombaton ötvenedszer kerül színre a Nemzeti Színházban. A darab bemutató előadása 1894 március 2-án volt s azóta állandó műsordarabja let a színháznak. A jubiláris előadásban *Vizvári*, *Paulayné*, *Szigeti* *Juliska*, *Dezso*, *Náday* B., *Latabár*, *Rózsahegy*, *Gabányi*, *Faludi*, *Abonyi*, *Kőrösmezey*, *Mészáros* és *Lagressy* játszanak.

** **Vizsgálati előadás.** *Rákosi* Szidi színésznő-lája holnap, május 1-én tartja vizsgálati előadását az Új Színházban. Színre kerül *Lizi* és *Frici* Offenbach egyfelvonásos operettje, melynek szerepét *Rebécsek* *Rózsi* és *Cseh* *Iván* játszzák. Ezt követi a *Villars dragonyosai* című vígjáték 3 felvonásában. A főszerepeket *Nagy* *Etelka*, *Véber* *Jolán*, *Torma* *Zsiga*, *Olah* *Gyula* és *Cseh* *Iván* játszzák.

** **Magyar Színház.** A *Drótostó*tban, *Lehár* Ferenc páratlan sikerű operettjében, a jövő héten fog bemutatkozni *Heltai* Jenő, a Magyar Színház újonnan szerződött énekes. Holnap, május elsején, mint a hét minden napján szintén a *Drótostó*t kerül színre, a bemutató szereposztásában. A dallamos zenéjű operett már a legtöbb vidéki társulat megszerzte előadásra.

**** A Nemzeti Színház nyugalmlajtműve** ma délután tartotta meg évi közgyűlését a Nemzeti Színház színházban. Fenyvessy Ferenc elnök távollétében Somló Sándor alelnök vezette a közgyűlést, amely tudomásul vette Császár Imre jegyző évi jelentését. A zárásadások tudomásvétele után a felmentvényt megadták egy a pénztárosnak, mint a vezetőségnek. Végül a tisztikar választotta meg a következőképpen: Elnök lett Fenyvessy Ferenc főispán; alelnök: Somló Sándor igazgató; ügyész: dr. Steiner Béla jegyző; Császár Imre; pénztáros: Tóth Imre; ellenőr: Póchy Gyula. Választottak ezenkívül 12 választmányi tagot.

**** Fővárosi Nyári Színház.** A Fővárosi Nyári Színházban holnap, pénteken a *Lámpa az ablakban* című bohózatot ismétlik meg. Szombaton a *New-York szépe* című angol táncoperette kerül színpadra a budai színházban először. A jövő hétként műsorán szerepelni fog *A kereszt jéleiben* című Néro korabeli történelmi színmű, mely a múlt szombaton huszontól előadást ért meg.

**** Verdi-szobor New-Yorkban.** New-York városa szobrot emel a nagy olasz zeneszerzőnek. Verdinek, akinek dalművei Amerikában nagy népszerűségnek örvendenek. A város egy olasz szobrászt, Pasquale Civittát bízta meg a szobor elkészítésével.

**** Zenélő Magyarországra.** A *Zenélő Magyarországra* 9-ik füzeté gazdag tartalommal jelent meg. Mutatványfüzetet ingyen küldenek a zeneújság kiadóhivatalából (József-körút 22-24.).

Minna Vanna.

— Szerző a darabjáról. —

Budapest, április 30.

Paródia megírásához hálásabbnak érezném magam, mint a Maeterlinck Monna Vanna. Csabított és izgatott téma! Ha oly szerencsés helyzetben volnék, hogy darabombhoz zenét is tudnék írni, úgy valószínűleg kéjjel dolgoztam volna át operettszöveggé, mert mint ilyen valószínűleg fejedelmi zsákmány, csak hogy egy ilyen darab zenéjének a megírásához Offenbach virtuozitása kellene, aki színporkázó szellemességgel gunyolta ki a királyokat és pacakozott minden földi és túlvilági istenekkel. Az operettszövegben a Monna Vanna alakjait jellemezni is könnyelmű lett volna. Ott van például a Guido Colonna szerepe. Ebből egy olyan hatalmas operett-tróliát lehetett volna csinálni, hogy maga Menelaus király is megírnygáta volna. Prinziálisan határozott tonszerep (Kenediék kitűnően kreálta volna), Marco pedáns komikum, olyan másodbuffo, Monna Vanna pedig egy vérbeli operette-szubrett, amelyért számtalan primadonna kapna hajba, Vegyük most hozzá a Strass-tele Furesa háboru miliójt és kezdődhetik a darab.

Dobpergés, Guido recitativ panaszló fájdalma. Monna belépeése duett, tercett, magán-ária, Vanna buszja, nagy együttes függöny! A második felvonásban harci riadó, a hírnök érkezése, az előfutárok csatározása a cake-walke szerepintézés. A hamadik felvonásban szerenádo, kuplé az ex-lexről, a katonai javaslatokról, az eskütéri hídról a Duna-ünnepélyről. Fimale, tábló, pörögtyű. A közönség elégedetten távozik. Csak akkor beszélne igazán Monna Vannáról egészen Budapest, Monna Vannát játszaná a katonabanda, a honvéd-zenekar, zongora és minden kintornás.

Mindéz persze akkor volna, ha a darabból operettszöveget csináltam volna. Így nekem is, a közönségnek is meg kell elégednie egy szerény paródiával és meg kell elégednie Maeterlincknek is, akiknek egy most érkezett sürgönye tudatja velem, hogy a paródia első előadásán okvetlen jelen lesz! Az ő litéle mindenesetre mérvadó lesz, miként vélekedik szerző a darabjáról.

Kövesi Albert,

MŰVÉSZET

Erzsébet királyné emléke. Az Erzsébet királyné emléksobrára hirdetett pályázat határideje május 31-ikén jár le. Az Országos magyar képzőművészeti tanács az emlékmű bíráló-bizottságába a maga részéről Strobl Alajos szobrászt küldte ki, aki az új pályázatban nem vesz részt. A bíráló-bizottságba valószínűleg ugyanazokat a külföldi szakértőket hívták meg, akik az első pályázat elődöntésénél közreműködtek.

A soproni műkiállítás. Sopronbó táviratozás, hogy az ottani Képzőművészeti Kör és a város részéről nagyban iolyanak az előkészületek a Nemzeti Szalon ottani kiállításának érdekében. A soproni taktaréképintár igazgatósága nevében dr. Dancz Lajos már értesítette a Szalon igazgatóságát, hogy a kiállítás céljaira átengedi a Kaszinó palotáját, amivel olyan kiállítási helyiséget nyert a Szalon aminek eddig egyetlen vidéki kiállítás sem dicsekedhetett. A versenysége-al kapcsolatos ünnepségek programját most állapítja meg a rendező-bizottság, de már most is bizonyos, hogy az Irodalmi- és Képzőművészeti Kör karöltve ielolvasó-díszletté rendeznek. melynek műsorán Pékár Gyula orsz. képviselő is szerepel, ki mint a Szalon választmányi tagja megígérte

részvételét. A bizottság, melynek díszelnöke dr. Töpler Kálmán polgármester, bankettet és kirándulásokat rendez a fővárosi vendégek részére, kiknek sorában ott lesznek: Vészi József alelnök, orsz. képviselő, a Szalon igazgatója titkára és műtárosa, Tölgyessy Artúr, Kézdi-Kovács László, Bruck Miksa igazgatósági tagok és többen jelesebb festőművészeink közül. A kiállítás május 10-én nyílik meg s két hétig marad nyitva.

TUDOMÁNY, IRODALOM

A Heraldikai és Genealogiai Társaság ma délután Fejérfalvai László elnöklete alatt igazgató választmányi ülést tartott, amelyen Schönher Gyula főtitkár néhai Berzeviczy Edmundnak a Berzeviczy-család címeréről szóló posthumus dolgozatát olvasta fel. Utána dr. Aldásy Antal jegyző, Karacsony János. Két városi püspök „vezetéknevi” című dolgozatát mutatta be. A folyó ügyek során jelentették, hogy e társulat vagyona 31.124 korona.

SPORT

***. A Slavia Budapest.** Rendkívül érdekes és heves küzdelem lesz vasárnap délután a csömörúti football-pályán. A B. T. C. tartja rendes tavaszi mérkőzését a kontinens egyik legjobb football-csapatával, a prágai Slaviával. Először Budapestben mérkőzött e két csapat 1900 tavaszán. Ez a mérkőzés a Slavia győzelmével végződött. Ezután mint állandó ellenfelek tavasszal Budapestben, ősszel pedig Prágában tartották mérkőzésüket. A Slavia első győzelmét még három követte egymásután. A B. T. C. azonban nem csüggedett. Kitartással és vasakarattal igyekezett tudását annyira fejleszteni, hogy külföldi csapatokkal szemben ne csak megtudja állani a helyét, hanem győzelmet is arasson. Szorgalmunkat siker koronázta. Mult év tavaszán jeles bajnok csapatunk 4:2 arányban legyőzte a Slaviát. A triübünöket szorongásig megtöltő közönség rendkívül örömrivalgással kísérte a match egész lefolyását és olyan orvációt rögtönzött a győztes csapatnak, aminekben még soha egy csapatunk sem részesült. A B. T. C. a győzelmével óriási népszerűsége tett szert, amit mind mai napig sikerült meg is őriznie. A B. T. C. rendkívül erős és szorgalmas munkát végez és nagy önbizalommal indul a versenyre.

***. A Fővárosi Torna-Klub** vasárnap, május 3-án délután 5 órakor mérkőzik mátyásföldi pályán az újpesti Törökvis football-klubbal. Közlekedés a keleti pályaudvar érkezőloldalától induló viciáinison.

***. Díjlövészet Pusztaszent-Lőrincsen.** Szemere Miklós pusztaszentlőrinczi lövöldéjében május 4-ikén nemzetközi díjlövészetet rendez. A verseny délelőtt 9 órakor kezdődik. — A Budapesti Egyetemi Athletikai Klub elnöksége a Szemere Miklós által kiírt nemzetközi kardvívó-versenyt május 2-án és 3-ik napján rendezti a Fővárosi Vigadóban.

***. Football.** A Műegyetemi Football-Klub jelentése szerint a prágai Deutscher Football-Klub minden megokolás nélkül le akarja mondani a május elseji mérkőzést. Ebben az esetben a Budapesti Torna-Klub áll ki vele szemben. Hogy melyik mérkőzést tartják meg, azt a délelőtt folyamán a műegyetem aulájában tudhatja meg az érdeklődő közönség.

Bécsi löversenyek.

Bécs, április 30.

A mai verseny a meglepetések hosszú láncolata volt. Az egyetlen Semper idem kivételével az összes versenyeket a kevésbé fogadott, vagy egészen elhanyagolt lovak nyerték meg a könnyesek teljes meglegedésére. A nap löversenye a Kisbér öcsese-verseny volt melyet Sunshine nyert meg Talvolta ellen, míg a másik favorit, Lili, már a startnál elvesztette a versenyt, mert hát hosszát vesztve, kiállítás nélkül követte a mezőnyt. A részletes eredmény a következő:

I. Nyeretlenség versenye. Díj 3000 korona. Távoiság 2000 méter. Dreher A. Anglomanja (Cleminson) első, báró Springer G. Villemérje (Tarl) második, Braganzi herceg Matcharia (Adams) harmadik. Azután: Ruggiero, Porwein, Morlingén. Totalizátor: 10: 51. Helyrefoadások: I. 50: 134. II. 50: 129.

II. Handicap. Díj 2000 korona. Távoiság 1600 méter. Boross J. Futóttz-e (Cowman) első, Egyedi L. Marinéurje (Martinkovits) második, báró Harkányi J. Allotriája (Russel) harmadik. Azután: Gallium, Amras. Ába. Gündör Santos. Totalizátor: 10: 53, helyre: I. 50: 5. II. 50: 71. III. 50: 143.

III. Eladóversenye. Díj 3000 korona. Távoiság 2800 méter. Báró Königsvarter H. Semper idemje (Adams) első, Dreher A. Nengolinja (Baines) második, Siiber V. Luftschiiffernje (Holmes) harmadik. azután Escamillo. Totalizátor: 10: 28. Helyrefoadások: I. 50: 81. II. 50: 75.

IV. Kisbér öcsese verseny. Díj 5000 korona. Távoiság 1200 méter. Mr. Lincoln Sunshineje (Slack) első, báró Springer Talvolta (Lewis) második, gróf Esterházz B. Bolivarja (Russel) harmadik. Azután: Lili. Totalizátor 10: 86. Helyrefoadások: I. 50: 163, II. 50: 82.

V. Eladók handikapja. Díj 2000 korona. Távoiság 1600 méter. Gróf Andrassy G. Aczója (Heidt)

első, Lederer S. Sanyija (Lewis) második, Gróf Trautmansdorff L. Guerillaja (Krousi) harmadik. Azután Jász, Olga, G. Dur, Wiederehen, Kintornás, Galiba. Tot: 10: 216. Helyrefoadások: I. 50: 165. II. 50: 103. III. 50: 77.

VI. Gátverseny. Díj 4000 korona. Távoiság 2800 méter. Mautner V. Cornaroja (Poole) első, Mravik P. M. Johnja (Machán) második, herceg Auersperg Paillardja (Sheybal) harmadik. Azután: Hippokrates: Totalizátor: 10: 18. Helyrefoadások: I. 50: 54. II. 50: 58.

VII. Eladók akadályversenye. Handicap. Díj 1800 korona. Távoiság 3200 méter. Dreher Antal Kalauerje (Huxtable) első, Mautner V. Tiamoja (Rosack) második, Banda (Lawton) ebukott. Totalizátor: 10: 23.

A bécsi tavaszi meeting utolsó napja, má us elseje, arról nevezetes, hogy aznap jelennek meg először startnál a kétevesek. A *Micsodaverseny* és a *Lipótdíj* az első kéteves futamok, amelyekben csak istálló-hírek után lehet játszani, vagy leszarmazás után és így nagy meglepetések valószínűek. Jelöltjeink:

- I. Durban — Detre.
- II. Dreher-ist. — Póchy-ist.
- III. Bergeret — Getrost.
- IV. Jaquelme — Augur.
- V. Donald — La Jansse.
- VI. My lady — Maisy.
- VII. Lucie — Pavotin.

EGYESÜLETEK

(A Magyar közegzenéségi társaság) ma délután tartotta Kautz Gyula elnöksége alatt évi rendes közgyűlést a tagok élénk részvétele mellett. Az előző közgyűlés tagjainak rövid üdvözlése után sajnálatlanul jelentette be, hogy *Isteromyi* Károly mára hirdetett előadását sürgős elutazása folytán kénytelen volt elhagyni. A napirend során bemutaták az igazgató-választmány jelentését, amely felelősközi a mult esztendő nevezetesebb mozzanatait. A számvizsgáló-bizottság jelentésének meghallgatása és az 1903. évi költségvetés megállapítása után a közgyűlés a tisztikar és a választmány választását ejtette meg. Elnök lett: Kautz Gyula. Igazgató: Halász Sándor. Főtitkárok: Mandello Guia és Hegedüs Lóránt. Pénztáros: Kövösi Imre. Ellenőr: Lovag Falk Zsigmond. Könyvtáros: Bamberger Béla. Ügyész: Bekte Ignác. Kautz Gyula elnök egy a maga mint tisztársai nevében meleg köszönetet mondott a bizalomért s a közgyűlést berokszta te.

(A Mária Dorothe egyesület) tanítódnői szakosztálya május 2-án, szombaton délután 5 órakor az állami felsőbb leányiskola dísztermében (Andrássy-út 65.) ülést tart. *Tordai-Grail* Erzi Lenau költeményei közül ad elő néhányat.

Nyíltér.

WEINER és GRÜNBAUM

udvari szállítók egyenruha-áruházban

mindennemű KATONAI FELSZERELÉS beszerezhető.

Legnagyobb minőség, tökéletes kivétel, feltétlen megbízhatóság, jórészes árak, felszázados üzleti évek.

Bndapest, IV. ker., Kristóf-tér 8. szám.

Fontos háztulajdonosoknak!

Néhány év előtt történt, hogy a Haas-palotáról lecseszt a haz ormára kifizűtt zászló és esés közben agyonütötte Neoschill Lajos műszerész. Az özvegy kárterítést követelt a ház tulajdonosától és akuria ezen kárterítésnek helyet adott s utasította a törvényeseket a kárterítési összeg nagyságának megállapítására. A törvényszék az özvegynek 63.000 korona kárterítési összeget állapított meg, melyet a tábla szintén helybenhagyott.

A Mannheimi Biztosító Társaság

(VI., Gyár-utca 7. Telefon 23—23.) ilyenemű szavatossági biztosításokat a legolesőbb szabhott díjak és felette előnyös feltételek mellett vállal el és minden további felvilágosítással szivesen szolgál. **Helyiügynökök kerestetnek.**

Kereskedők! Részvénytársaságok!

Könyvelőket, levelezőket, számvizsgálókat díjmentesen ajánljuk. Keresk. Alk. Orsz. Egyesület, VI., Andrássy-út 118. szám.

Vízgyógyintézet — a budai Szt.-Lukácsfürdőben

A vízgyógykezelés minden nemo, hidegmeleg-gőzforrás, hólevegő-nyomásos, hőforrások, masszázs, gyógytorna. — Állam-orsz. orvosi felügyelet. Prospektusát kívánlatra díjmentesen küld a Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága.

Csász. és kir. szab.

Pick testvérek főriszabók Budapest, V., Dorottya-u. 12., legújabb angol ruhaberlet mérték utáni megrendelések.

Nyilatkozat.

Mindazoknak — egyesületeknek és barátainknak — kik a Kereskedő Ifjak Társulata című ifjúsági kör választmányán egy részének (mert az elnök és egyik alelnök bátorozta ellenőzött ezt a házját és a határozattal sem szorosított magát), egyesületünk és egyesületünknek immár nyolcadik éve lelkes buzgalommal működő elnöke, *Zerkovits Emil* ur ellen, annak többletét elintézték a bíróság alkalmából rokonszenvünknek és bizalmunknak igazán fölemelő és megnyugtatóan biztató módon adtak kifejezést — az utamondunk hálás köszönetet. Előnkünkkel szolidaritást vállalunk az egyesült eszményi munkájában, változatlanul a város felfedezésére és a köteleseinket teljesítő, nyugodt lelkiismerettel fogadjuk az irigyes és gyűlölködők minősíthetetlen kirohanásait. Az *eredmények tenye* ami pajzsunk, melyet igaz büszkeséggel tartunk azok elé a támadások elő, melyeket egyesületünk elnöke ellen intézve mindnyajunk ellen intéztek. Amint szolidaritás vagyunk elnökünkkel a munkában éppen úgy szolidaritás maradjunk vele a hivatalos kövétel eljárása miatt ellene intézett támadások dolgában is.

Budapest, 1908. április 30.
A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete elnöke: Löwy Gusztáv s. k. Neményi Miksa s. k. Porgez Mór s. k. alelnökök: Schlanger Mór titkár.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A Jogállam jog- és államtudományi szemlének, melyet *Edvi-László* Károly írószervezése mellett *Dr. Baumgarten* Nándor és *Dr. Gyomai* Zsigmond ügyvédek szerkesztették. most jelent meg a májusi füzet nagyrészt új és gazdag tartalommal. *Dr. Balogh Arthur* egyetemi tanár a parlament belső bajairól is aktuális cikket. A törvény vagy a királyi Kuria? című cikkével *Edvi-László* Károly a Kuria legutóbbi döntvénye ellen foglal állást, mely kimondja, hogy a hivatalból kirendelt védőügyvédet ügyvédként is helyettesítheti. *Dr. Reichard Zsigmond* királyi törvénytörvénybíró folytatja kitűnő értekezését a tévedés szabályozásáról. *Dr. Hattuyffy Dezső* árszakszék elnök pedig a gyámügy és közigazgatás egyszerűsítéséről értekezik. Az állandó rovatokba írtak: *Balogh Jenő* egyetemi tanár és *Dr. Heil Fausztin* közigazgatási bíró. Gazdag és változatos a legkötönyebb jogászok közreműködésével szerkesztett Döntvénytár-meléklet zárja be a kiváló gondnal szerkesztett folyóiratot.

§§ Az aranykönyv. Nagyszébenben tavaly *Pacatian V. Tivadar* tollából *Cartea de aur* (Aranykönyv) címen oláh nyelven egy könyv jelent meg, mely a törénétírás cégerő alatt gyűlölettel hirdet a magyarok ellen. *Pacatian* ugyanis összegyűjtötte mindazokat a prókációkat, programokat és memorandumokat, amelyek román részről a román követelés érdekében 1818-tól 1861-ig megjelentek, de nem maradt meg ez egyszerű okiratgyűjtésnél, hanem magyarázatot, bevezetést irt hozzá hazafiatlan, magyarellenes, igazolt szelvényben. A kir. ügyészség a könyvet elkobozta, a szerzője ellen pedig sajtópórt indított, amelyet mult év november elején tárgyalni nagy érdeklődés mellett a kolozsvári esküdtbírság.

A bizonyító eljárás során a vád ott mindenre azt felelte, hogy az nem az ő véleménye, másbónné vette. Errekes volt amikor a bíróság elnöke azt mondta a vádlottnak, hogy matasson könyvében oly lapot, amelyen jrt irt a magyarokról. Erre a vádlott hosszas keresgélés után találmással lefordított könyvből néhány sort, de ezekben is vajmi kevés elismerés volt a magyarokról. Azt is megkérdte tőle az elnök, minő alapon állítja, hogy *Libényi*, aki 1853-ban *Ferenc József* király ellen merényletet követelt el. Kossuth-parti volt.

— Valamelyik lapban olvastam, — felelte *Pacatian*.

Az egyik pontnál, amelyben a vádlott arról szól, hogy az 1848-ik évi törvényekben semmi sincs az egyenlőség, testvériség és szabadság eszméiből, az elnök csodálkozott, hogy a vád ott mint intelligens ember ilyen állhat.

— Amit ott irtam, — mondá a vádlott — csak trázis. Ki tudja, honnét vettem.

A bizonyítási eljárás befejeztével az ügyész a vádlott szigorú megbüntetését kérte. A védelem azt hangsúlyozta, hogy nemzetiségi kérdéseket érzéskialk elintézni nem lehet. Az esküdtek mind a három írkérdésre igennel feleltek, mire az esküdtbírság *Pacatian* Viktor Tódort sajtó útján elkövetett vétség miatt *nyolchavi államfogháza* és 400 korona pénzbíróra ítélte. A vádlott semmisségi panaszait ma délelőtt tárgyalta a kir. Kuria I. büntető-tanácsa *Kellemen Mór* elnöke alatt *Tornai János* bíró előadásában. *Tassy Pál* koronagyűszelyettes hazafias hangú, szép beszédben pálcát tört az ily gyűlölettel hirdető taok terjesztői fölött s kérte a Kuria, semmisítse meg az esküdtbírság ítéletét, állapítsa meg a

bűnhalmazatot és sujtja a vádlottat a legszigorubb büntetéssel, amelyet a törvény 5 évi államfogházban állapít meg. *Dr. Bredeseán* Lajos ügyvéd, a vádlottnak védője, beszédében utalt arra hogy az inkriminált könyv állításai részben történelmi tények, részint más történelmi művekben is benne foglaltatnak. sőt ő felsége maga több, az abszolutizmus után kiadott leiratában is beismeri, hogy a nemzetiségek az állami jogok tekintetében rövidséget szenvedtek. Kéri az ítélet megsemmisítésével a vádlott fölmentését.

A Kuria hosszas tanácskozás után a védő és a vádhatóság összes semmisségi panaszait visszautasította, kivéven a védő által benyújtott s a Bp. 385—1. b. pontjára alapított semmisségi panaszt, amelynek helyadott s ezért a vádlott büntetését *hathavi államfogháza* szállította le, a pénzbüntetést pedig fölmentte.

§§ A karlsruai kongresszus epilógusa. A szerb egyház tudvalevőleg tavaly kongresszust tartott *Karlsruán*. A kongresszus számos küldött jelent meg, többek között *Györgyevics* Mihos ügyvéd, akit a magyar becskeréki egyházközség választott meg erre a tisztségre. Alighogy megnyitották azonban a kongresszust, *Györgyevics József* és társai óvat emeltek *Györgyevics* mandátuma ellen, kijelentve beadványukban, hogy *Isztrai György* és társai kertesek vesztegetése juttatta az ügyvédnek a megbízatást, nem pedig a nép akaratára. A kongresszus az ügyet megvizsgálta és *Györgyevics* megválasztását tényleg megsemmisítette, megbízólevélét érvénytelennek jelentvén ki. A kongresszus részéről ilyképp elbűntözött ügynek a bíróság előtt lett folytatása amennyiben a megvádlott kertesek rágalmazás miatt följelentették *Györgyevics Józsefet* és 14 társát, akik az óvat bejelentőt írást alírták. A járás-bíróság el is ítélte a vádlottakat 80—20 korona pénzbüntetésre. Ezt az ítéletet a becskeréki törvénytörvények helybenhagyta. A bejelentett semmisségi panaszt ma tárgyalta a kir. Kuria III. büntetőtanácsa. *Székhely* Lajos védő kifejtette, hogy az egyház választás körüli kertesekdés nem tartozik a vesztegetés fejezete alá, minél fogva az óvásban foglalt állítás sem képez rágalmazást. A Kuria eltagadta a védő álláspontját, mindakétt ítéletet megsemmisítette s a vádlottakat fölmentte.

§§ Az ilatszergyáros és üzletvezetője. *Dobé* Nándor borbélyegény a kishirdetések révén csalta fel a vidékről a hiszékeny áldozatokat, hogy azoknak keservesen összekuporgatott filléreiből fényelmes megélhetést biztosítson magának. Általános ilatszergyárosok mint írodaszoigak, pénzbeszédőket s laborszaknák szerződte az atyafiakat, akikől 200—500 forintnyi óvadékot is szedett fel. Hogy leplezze üzletemit, az angyaliöldi *Figyelő*-utóban egy kis szobát bérelt, melybe néhány íveget hordatott s azokat a fel-fogadott emberekkel mosogattatta avagy valamelyes kölyvállkót tözetett velük. Azonkívül lehetetlen megbízásárakat írja össze, kit, hogy az összes gyógy-szerkezelték írja össze, kit *Ujpestre* *Rákospalotára* hogy egy-egy cég megbízhatóságáról meggyőződést szerezzen. Egy egész sereg embert vitt lépre s 5000 forintra rug a kiszípolozott összeg. Hő segítőtársra volt *Dolánszky Kálmán* üzletvezetője. A szegény emberek becsapásánál. Ő hozta az ádozatokat, akikől meg tetejében követeit díjat is szedett. A törvénytörvény Dobé 36 rendbeli csalásért, *Dolánszkyt* pedig 9 rendbeli csalásért helyezte vad alá és *Dobé* 3 évi *fejgháza*ra ítélte, míg *Dolánszkyt* bizonyítékok híjával fölmentte. *Dobé* meggyűdödván, megkezdte büntetését. *Dolánszky* íelmentése miatt az ügyész felebbezvéven, ma tárgyalta ennek ügyét a tabla III. büntetőtanácsa. A tárgyaláson a vádlott is megjelent *tegyházi ruhában*, mert épp most üi le 16 hónapi börtönét egy másik ügyből kitölyölte. Beidezítették az összes serteit is és ezek vallomása alapján a tabla *Dolánszky* Kálmán csalás büntete miatt *egyévi börtöme*re ítélte.

TÁVIRATOK

A német birodalomgyűlés berekesztése.

Berlin, április 30. A birodalmi gyűlés második olvasásában elfogadta a bizottság szövegezésében a betegbiztosítási novellát és egy második ülésen harmadik olvasásban is megszavazta a javaslatot. Ezután *Ballestrem* elnök előterjeszti a szokásos jelentést az ügymentéről. *Normann* a legmelegebb elismerést fejezi ki az elnök iránt az ügyek pártatlan vezetéséért. Az elnök köszönetet mond a szónoknak és mindazoknak, akik szavait helyeselték. Ezután *Billovo* birodalmi kancellár felolvassa a császári üzenetet, mely a birodalmi gyűlést berekeszti. Az elnök élteti a császárt, amit lelkesedéssel fogadtak.

Loubet visszatérése.

Marcelle április 30. *Loubet* elnök a *Jeanne d'Arc* hajón délután két órakor ideérkezett. Az erőd és az amerikai hajóraj a szokásos üdvözlésekkel fogadták.

Marcelle, április 30. A *Jeanne d'Arc*, miután az üdvözléseket visszazonozta és elhaladt az amerikai hajók mellett, amelyekkel hurrá kiáltásokat váltott, horgonyt vetett. *Colton* tengernagy és a négy amerikai hajó parancsnokai a *Jeanne d'Arc* mentek. *Colton* tengernagy kifejezte *Loubet* elnök előtt örömet, hogy *Roosevelt* elnök megbizta őt, hogy tolmácsolja az amerikai nép és elnökének őszinte jókívánságait Franciaország virágzása és *Loubet* boldogsága iránt. Az elnök azt válaszolta, hogy mélyen meghatja ez a barátságos manifesztáció, amelynek Franciaország teljes

értékét érezni fogja. Franciaország boldog, hogy az Egyesült Államok népszerű elnökét a nagy testvér-köztestársának Franciaország iránt táplált hagyományos barátsága hatja át. *Loubet* végül a tengernagyot meghívta szombatra ebédre a *Elisée*-palotába. Ezután a *Jeanne d'Arc*on uszonnatszolgálatot fel, amelynél általában, igen szives társaság folyt. *Loubet* erre elhagyta a *Jeanne d'Arc*ot és a rakpartra ment, ahol az elnök vonata készen állott. A rakparton összegyűlt tömeg ovációkban részesítette az elnököt, aki 1/7 órakor Párisba utazott.

Anglia és Oroszország.

London, április 30. *Cranborne* külügyi államtitkár a mandzsuriai ügyre vonatkozó kérdésre válaszolva, kifejti, hogy még folyamatban van az érdekelte hatalmak közti és e tárgyra vonatkozó közlések cseréje. A kormány azonban bizalomraemelő forrásokból megerősítést kapta annak a hírek, hogy az orosz kormány kijelentette, hogy állítólagos egyezményről nincs tudomása, és megcáfolja azt a neki tulajdonított szándékot, hogy Mandzsuriában kizárólagos előjogokra törekszik, vagy nem akarja felélesíteni azokat az ígéreket, amelyeket ama tartomány tekintetében tett.

Gibson Bowles kérdi, vajjon tekintettel a hágai konvenció 9. cikkére, nem hajandó-e meglátolni a kormányt hogy javasolja az orosz kormányt hogy a Mandzsuriára, Perziára, Afganisztánra és Dardanellákra vonatkozó függő kérdéseket eldöntés végett a hágai békebíróóság elé terjeszszék. *Balfour* miniszterelnök azt válaszolta, hogy az angol kormányt ugyan az az óhaja, hogy a hágai választott bíróság alakításával a nemzetközi viszonyokra nézve létesített előnyöket a lehető legnagyobb mértékben kihasználja, de nem hiszi, hogy az Anglia és Oroszország között most fennforgó kérdések bármelyike olyan volna, hogy azt a választott bíróság eredményteljes tárgyalhatná.

A plevnai emlék.

Bukarest április 30. A plevnai csataterén elesett orosz és román tisztek emlékére emelendő mauzóleum alapkövének letétele alkalmából a *bolgár* jejedelem *Károly* királyhoz megleghuza távira ötintézt, amelyben még egyszer hangsúlyozza a két uralkodó és népei közti fennálló szives viszonyt és az alkalommal még egyszer kifejezést ad a király bugiariai utazása alkalmából oly melegen megnyilvánult hála érzelmének, amelyet a bolgár nép a Plevnánál harcolt szövetségesei hadseregek és lenkölt vezérük iránt érez.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, április 30. A déli vasúttársaság közzéteszi az 1902. évi számadást. A jövedelem 41.376.640 K., vagys 322.022 K.-val több, mint a mult évben, a *teher* 41.678.023 K., vagys 42.739 K.-val kevesebb, mint a mult évben. E szerint 201.333 K. kezelési hiány mutatkozik a mult évi 3.336.143 K. illetőleg a 714.22 K. tartóékok bevonása után 2.651.920 K. ügykezelési hiánnyal szemben, e szerint összesen 2.853.303 K. ügykezelési hiány. A hiány leedzése végett megíreltö indítványokat tognak a közgyűlés elé terjeszteni.

Bécs, április 30. A *Hoffmann S.* és társasága, 30 év óta fennálló kézműmárgykereskedés Bécsben fizetésképtelen lett. A cég árúadósságai 300.000 koránál tesznek ki, a pénz- és váltótartozás 200.000 koránára rug. Az *Eliás S.* cég egyezségeen fázadok.

Bécs, április 30. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Buza: tiszavidéki 8,50—8,90, bánáti 7,90—8,55, szlavóniai 7,90—8,25, roz: szlavóniai 7,30—7,50, pestvidéki 7,40—7,55, osztrák 7,20—7,30, tengeri 6,65—6,75, zab 6,40—6,75 K.

New-York, április 30. (Záróközlés.) *Zárlat*: *Gyapot*: New-Yorkban hejyben 10,75 (10,70). *Április* — (10,50). *Juliusa* 10,05 (10,03). *New-Orleans*ban hejyben 10,75 (10,70). — *Petroleum*: *Stand white* New-Yorkban 8,35 (8,35). *Stand white* Philadelphianban 8,30 (8,30). *Raffined in Cases* 10,50 (10,50). *Credit* *Balances at Oil City* 1,53 (1,53). — *Zsír*: *Western steam* 9,75 (9,80). *Rohe* és *Brothers* 10.— (10.—). — *Tengeri* irányzata állandó. — *Április* —.— (—.—). — *Májusra* 54 1/2 (54 1/2). — *Juliusa* 51 1/2 (51 1/2). — *Buza* irányzata állandó. — *Piros* ősa hejyben 81 1/2 (81 1/2). — *Apr.* —.— (—.—). — *Májusra* 80 1/2 (80 1/2) — *Juliusa* 76 1/2 (76 1/2). — *Szept.* —.— (74 1/2). — *Gabona* szállítási díja *Liverpool*ba 1 1/2 (1 1/2). — *Kávé*: *air Rio T.* sz. 6 1/2 (6 1/2). — *Április* 0.— (2,80). *Juliusa* 3,95 (4.—). — *Zsír*: *Spring* *W heat* *clears* 3 05—3,13 (3,05—3,10). *Cukor*: 3 1/2 (3 1/2). *On*: 20.— (20,70) (30,05—30,12). — *Réz*: 14,50—14,75 (14,50—14,75). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, április 30. (Záróközlés.) *Zárlat*: *Buza* irányzata állandó. — *Máj.* —.— (77 1/2). — *Juliusa* 72 1/2 (71 1/2). — *Tengeri* irányzata állandó. — *Máj.* —.— (44.—). — *Zsír*: *Máj.* —.— (9,27). *Jul.* —.— (9,40). — *Szalonna* *short clear* 10,18 (10,05). — *Serátinus*: *Juliusa* 17,15 (17,15). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Szeretsz, szeretlek.

Hűség a szívből úgy kiillan,
Mint virág kelyhéből az illat.
Elmúlás van a csókjaidban,
Bár a parázsuk lekemig hat.
Ahogyan engem megszeretél,
Később majd mást szeretsz meg —
Mindegy! szeretsz, szeretlek!

Azért, hogy ősszel hervadás van,
Tavaszzal nyílnak rózsák.
A perc üdvét szívjuk be bátran,
Hiszen nincs örökkévalóság!
Ólelj, csókoldj, habár lehet, hogy
Könnyelmtől elfeledlek —
Mindegy! szeretsz, szeretlek!

Lehet, hogy még átkora dermed
Szivemben csókid lángfolyója,
Lehet, hogy összezsúrsz szerelmed,
Mely életem most fénybe vonja,
Lehet, hogy még véscsillagom lesz
Kéjcsillaga szemednek —
Mindegy! szeretsz, szeretlek!

Bródy Mihály.

† **Az újságolvasó uralkodók.** Az uralkodók is éppen úgy olvasnak újságot, mint más közönséges halandók; csak hogy az uralkodóknak az újságolvasásra és egyéb rendszerint nagyon kevés idejük marad a szórakozásra, mert a legelfoglaltabb emberek közé tartoznak. Ilyen körülmények közt nem is olvashatják el a lapokat elejétől végig, hanem egész csapat udvari hivatalnok foglalkozik avval, hogy az újságokból kijegyezzék azt, ami a fejedelmeket érdekelheti. Ezt a módszert a mi királyunk, *Ferenc József* alkalmazta először és a többi uralkodók követték. Királyunk részére minden reggel kivonatokat készítenek a legelőkelőbb osztrák és magyar lapokból. A tisztviselő, akinek ez a feladata, az érdekes politikai és egyéb újságokat kiírja a lapokból s ő felsége rendszeresen a reggeli után olvassa el.

A német császár több német újságon kívül a *Times* és a *Figaro*t szokta olvasni. Könyvet nem igen olvas, legfőképpen katonai értekezéseket és tanulmányokat. A könyveket vagy rögtön megjelenésük után veszi kezébe, vagy pedig elteszi rendes nyári északi utazásának idejére, amikor sokszor és sokat szokott olvasni, kivonatokat készít az áttanulmányozott művekből és szűkebb környezetében szívesen elbeszélget róluk és megteszi megjegyzéseit. Azokból a lapokból, amelyeket a német császár nem olvas el, egyezel megbízott német vállalat kivágja az érdekesebb cikkeket, amelyek azután a császár kezébe kerülnek.

A cár csak két estendő óta olvas különböző pártállású lapokat. Azelőtt szokásos volt az udvarnál, hogy hivatalos uton közölték a cárral a fontosabb eseményeket. Így persze soha sem tudott meg olyasmit, ami minisztereknek kellemetlen volt. Két évvel ezelőtt azonban egy bizalmas emberének meghagyta, hogy különböző pártállású orosz lapokat szerezzen meg a részére. Még az anarkhista lapokat is, köztük a Genfben megjelenő *Kolokolt* is elhozatta és figyelmesen el szokta olvasni. Oriás birodalmának minden szociális kérdése iránt érdeklődik s az eredmény az volt, hogy a múlt év júniusában Oroszország kétszáz vezető férfiát értekezletre hívta össze, hogy meghallgassa, milyen reformokat tartanak szükségesnek a birodalom javára.

Viktor Ernáuel olasz király olvas az európai uralkodók közt a legtöbbet. Az olasz nyelven kívül tökéletesen beszél németül, franciául és angolul s érti az orosz nyelvet is. *Minden nap legalább három órán keresztül az irodalommal foglalkozik.* A lapoknál jobban szereti a komoly folyóiratokat, s alig van aktuális kérdés, amelyről alaposan tájékozva ne volna. Angol emberek, akiket kiballgatáson fogadott, beszélnek, hogy az angol pártpolitikai és szociális kérdéseket jobban ismeri, mint sok angol képviselő.

Oszkár svéd és norvég király szintén híres az olvasottságáról. Mindig talál időt, hogy országainak lapjait elolvassa. De a svéd király nemcsak olvas újságot, hanem újságíró is. Három stockholmi újságunk munkatársai. Persze álnév alatt ír, de cikkei elárulják a kiváló író, aki mint újságíró vagy szerkesztő is szépen megkereshetné a kenyerét, ha nem volna véletlenül király.

Az angol király szintén több napilapot olvas, e mellett kedveli a sportlapokat is. Azonkívül két válatot készít a számára minden héten kivonatokat az angol és külföldi lapokból. *Keresztély* dán király minden héten más lapot olvas, hogy mindentéle fölőgással és véleményével megismerkedjék. A *belga* király azonban csaknem kizárólag újságkivonatokból elégíti ki tudásvágyát. Ezekből a kivonatokból is ugyszólván csak a börzei kurzusok és kapitalisztikus vállalatok üzleti eredményei iránt érdeklődik.

† **Akrobaták fizetése.** Egy francia folyóirat érdekes adatokat közöl azokról a fizetésekről, amelyeket a francia és külföldi hírneves akrobaták kapnak Franciaországban. A clownok rendszerint nyolcszáz—ezerkét-száz frank havifizetést kapnak, de ennek a száznak a mesterei felviszik kétezeröttszáz frank havifizetésre is. Ilyen mester azonban oly kevés van, hogy az újain is összeszámolhatják őket az ember. Az akrobaták ereje szerint fizetik. A havifizetésük kétezer franktól kétezerhatszáz frankig terjed. A légtornászok három-négy-öt ezer frankot keresnek havonként, van eset azonban, hogy rendkívül ügyes légtornászok hat-

étezer frank havifizetést is kapnak. A műlovarok két-három ezer frank fizetésre mennek fel havonként, a műlovarok pedig ennél valamivel többet kapnak, különösen, ha csinosak. Legtöbbet mégis a jongleurok keresnek, mert van sok olyan köztük, aki nyolcezer frank havifizetést is kap. Ők a cirkusz hőstenőrzai.

† **Tetaválás az emberi bőrre.** Egy angol folyóirat érdekes adatokat közöl a tetaválásról, amely újabb időben nagyon fellendült. A legügyesebb tetaváló művész jelenleg egy Riley nevű angol, aki vilámostukkal kitűnő arcképeket tetovált az emberi karra. Ő tetoválta Chimay hercegnőt is, akinek karján egy kigyó és pillangó látható, de akinek arca és ajkai is tetoválva van. Sokan arra használják fel a tetoválást, hogy természetesnek látszó arcszínt kapjanak. A Riley által végzett legnagyobb tetováló munka egy tizenöt méter hosszú kigyó, amely egy egyetemi hallgató teste körül tekerődik. Riley tetovált egy előkelő társaságbeli német hölgyet, akinek karjai tele vannak kigyókkal. Egy angol ember a hátára tetováltatott egy teketűt, kék, piros, zöld, sárga, bíbor és barna sárkányt. Riley most elment Dél-Afrikába és sok angol tisztet és közlegényt tetovált. Különösen nagy művészetet fejtett ki abban, hogy csunya lőt sebek helyét fűdje el tetovált rajzokkal.

† **Öngyilkos állatok.** A tudósok azt mondják, hogy az állatvilágban is fordulnak elő öngyilkosságok. A juh és a marha az égő istállóba rohan, a moly és az éjjeli lepke a gyertyalángba röpül. A vándormadarak pedig nekimennek a világítótoronyok ablakainak. (Héjgölgömbben nyolc nap alatt átlag 8600 madár vész el ily módon.) A fogoly madár mindig a kalitka falához veri a fejét, míg megdöglik és nem eszik, ha a legizetesebb falatok rakják is előbe — fogtsága felett való elkeseredésében. Ezekről az öngyilkosokról eszünkbe jut a mesebeli skorpion, mely égő szén által körülölvé, saját fullánkjával vetett véget életének. Brehm és tudós társai ezt mesének tartják, de a természeti jelenségek rávallanak. Egy Biddit nevű angol tudós így ír:

— Egy reggel szolgám nagy skorpiont hozott haza, amely éjjeli rablót-utján eltévedt. En egy ivégburát borítottam felé és a naplányra helyeztem. A világosság és a hőség nem felelt meg természetének, mire trétából egy lencsével még hevesebb napugarakat vetítettem a hátára. Erre nyöszörögve ide-oda mozgott, elarulva, hogy nagy fájdalom van. Elkeseredésében hátra emelte farkát és fullánkját hátába szurta. Pár perc múlva kimut a kétségbeesett skorpion. Még mások is tudnak hasonló esetekről és így bizonyos, hogy az elkeseredett állatok is öngyilkossággal szoktak véget vetni életüknek.

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irtá: GIOVANNI VERGA

(9)

Alosi asszony ösztönszerűleg az ékszerai után nyúlt és a városkapitányt, akinek ékszerai nem lévén, más kincseket állított közzemlére, vipera módjára megfordult, amikor megérezte, hogy valaki odaért vállához.

— Bocsnán! bocsnán! — hebegte a jegyző. — Sacco báró keresem. A Via San Sebastiano felől, a totók felett egyre nőtt a tér irányában a tüzes fény, amelyből időközönként rakéták szálltak föl, amire a védőszent szobra előtt orkányszerű kiáltással felelt.

— A körmenet! A körmenet! — kiáltották a rás felé szorított gyermekek. A többiek előre tolokodtak, de a körmenet még nem ért a térre. Peperito, aki Alosi Jozefine asszony ékszerait a szemével szinte elnyelte, ezekkel a vörösszakállu, sovány arcúba mélyedt farkasszemekkel, felhasználta az alkalmat, hogy még egyszer a fülebe sugja:

— Ön olyan, mint egy fiatal leány, Jozefine asszony! Becsületlavamra.

— Csendesen, rossz ember! — válaszolt az özvegy. — Jobb lesz, ha a védőszent kegyeibe ajánlja magát, aki most közeleg.

— Igen, igen, ha kegyes lesz az hozzám... A karosszékéből megszólalt most Límoli márkí éles hangja:

— Csak beszéljétek, csak beszéljétek! Tudjátok, hogy siket vagyok.

Sacco báró olyan vörösen, mint a paprika,

elment a balkonnól és nem törődve a körmenettel, a jegyzőhöz csinált magának utat.

— Minden a kanonok műve!... Mert még Motta mestert is a nyakamra eresztik, hogy konkuráljon a községi földkért! De nem fogják kiragadni kezemből! Meglátja, még el kell adnom Fontanarossát! Földeket, amelyek negyven óta családomban birtokában vannak.

Hirtelen óriási tömeg lepté el a teret. A városkapitányt nézve firtorítva visszavonult:

— Micsoda szag jön onnan alulról?
— Érti? — kiáltott tovább Sacco báró, — azokat a földeteket, amelyeknek holdjárt már három tarit fizetek. És ő kevesli!

A jegyző, aki a maga ügyeibe nem igen szeretett másokat beavatni, a városkapitányt felé fordult, aki az alatt az ürügy alatt, hogy ruháit Palermóból hozatja, a szemérmelenségig dekolletálva volt és most egy csapat fiatalemberrel kacérokodott.

— Kapitányné asszony! Kapitányné asszony, hiszen maga megosztja a szentet ünnepeitől! Mindenkinek látat fordít nekik!

— Valamennyien bolondok vagytok! — válaszolt a városkapitányt jökdévten. — Odulók a márkí mellé, annak több esze van, mint mindnyájatoknak együttvéve.

— Ohó, nagyságos asszony!

A márkí most már egészen éber szemmel szivta magába a Bergamotte-parfümöt, úgy hogy a kapitánynének legyezőjével kellett védekeznie, mialatt az öreg ur folyvást csak azt mondogatta:

— Ne, ne, engedje hát ajátosságomat elvégezzen.

A prépost tubákos-szelencéjéből szippantott, köhögött, végre felkelt és el akart távozni, nagyokat fujva magától, arca fénylett, a reverendája ragyogott, a vastag gyűrű ragyogott, bár a gonosz nyelvek azt mondták, hogy hamis, a márkí utána kiáltotta:

— Főtisztelendő ur! Főtisztelendő ur! Az ördögbe, hiszen ez csak amolyan szóbeszéd volt. Az én koromban!

És alig némult el a márkí megjegyzésén támadt kacaj, hallható lett Alosi Jozefine asszony hangja, aki Peperito urnak udvarfogott.

— Mintha bizony szabad volnék! On megért. A két nagyobbik a Mária-kolostorban, a kisebbik a szemintáriumban, csak a legfiatalabb van otthon, Sarino, nem nagyobb, mint ez a leggyező. Aztán gyermekeim az apjuk vagyona. Az isten nyugosztalja meg.

Cirmena asszony élénken beszélgetve Macri cousine-nal, fejét ráva és sokat mondó mosolyal visszatért a balkonra.

— Különböznem értem, micsoda titkot csinál belőle a cousine! Hiszen tulajdonképpen mi is rokonságban vagyunk Biancéával!

— Ez az? Az ott? — kérde Alosi asszony megint az előbbi gonosz mosolyal.

Cirmena asszony igenlően bólintott, miközben összeszorította finom ajkait és ő is valami titokzatos arckifejezéssel másfelé nézett. Végre nem tűrtözhetette tovább magát:

— Mindent oly rejtélyesen csinálnak — mintha piszkos ügy volna, maguk is belátják, hogy úgy van. De az emberek sem oly ostobák, hogy észre ne vennék... A kanonok már egy hónap óta fíradozik ez ügyben... örökkön ide-oda járkál a Sganzik és a Rubierák közt.

— Mit nem mond! — kiáltá Peperito. — Egy nő, aki hozzá megy feleségül egy Motta mesterhez!... El se akarom hinni!... Ha ily előkelő famíliát oly mélyen slyédni látok, a szívem fáj. Becsületlavamra, a szívem fáj.

Es piszkos zsebkendőjébe trombitálva és egész, számalmas testében reszketve a megbotránkozástól, Peperito eltávozott, miután Jozefine asszony felé még egy beszedés pillantást vetett.

— Hát ki vegye feleségül?... Hozomány nélkül? — válaszolt Cirmena asszony a bárónak, aki már eltávozott volt. — Ésa történtek után!...

— Nagy szerencsét csinálna! — jegyezte meg az öreg Macri asszony. — Leány, aki némán hallgatta e beszélgetést, de tüzes szemét szinte belevágta minden beszélőnek az arcába,

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Külföldi gyümölcsiacok. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter megbízásából Molnár István kir. tanácsos, gyümölcsészeti és fatenyésztési biztos, Daniában, Svédországban, Norvégia és Németországban a gyümölcsiacok és értékesítési viszonyokat tanulmányozta. Az állami faiskálók számára továbbtenyésztéstől beszerezett olyan későn virágzó gyümölcsfaajtásokat, melyek a tavaszi fagyoknak ellenállóknak tudnak. Javaslatát a következők: Dánia, Norvégia, Svédország jó kiviteli piacok, gyümölcsünk, (barack, szőlő, finomabb alma és körte) borait számára. Mészünket, borunkat be kellene vezetni, sőt a skandináv államokba komlónkat is. Stockholmban, Kopenhágában vendorkiállítást, Christiniában borkóstolót kellene rendezni, ha terményeink eléggé ismerkednek válnak. Sőtintben megbízottunknak kellene ügyelnie a hajóra való átrakásra. Berlinben kivitelünket szervezni kell. Berlinben annak legelőnőbb pontjait magyar raktárt kell tartani; a gyümölcstermelés föllendítésére egy országos gyümölcs- és zöldségkiviteli részvénytársaság volna alakítandó termelők és kereskedőkből az olasz társaságok mintájára, ez bonyolítaná le és végezné el az értékesítést, irányítaná a termelők tevékenységét a társaságnak hatékony állami támogatással nagy tőkét kellene munkájához kezdenie, mert csak így remélhető, hogy az éjszakai államok kedvező piacait terményeinknek meghódíthatjuk.

Magyar kiviteli kézikönyv. Láng Lajos kereskedelmi miniszter megbízta a m. kir. Kereskedelmi Múzeumot, hogy a kiviteli címárból, melyet ez az intézet 1894-ben és 1898-ban közzétett, harmadik kiadást bocsásson közre. Ez a címár 1894-ben 1223 kivitelképes magyar iparfelet ismertelt francia nyelven, nyolcnyelvű magyarázatokkal és 10 000 példányban küldték szét valamennyi világpiacra. Az 1898-iki kiadást, mely 2153 magyar iparfelet ismertelt és külön függelékben 760 terménykiviteli céget is sorolt fel, 5000 példányban terjesztették világszerte. Műtán magyar kereskedelmi és ipari címár nincs, ez a kiviteli címár magyar nyelven is megjelent és az iparpártolási törekvéseknek megadta a jelentősebb hazai beszerzési források jegyzékét. Az új kiadás közölni fogja, úgy mint az eddigi kiadások, a hazai gyárakat, a különlegességeket készítő és szélesebb fogyasztó kör részére dolgozó kézművesek és műiparosok, a házipari vállalkozók és a hazai nyertstermékek kivitelével foglalkozó kereskedők címeit. Szerepelni fognak még egy új részben nagykereskedők, akik hazai gyártmányok kivitelével foglalkoznak, földbirtokosok (részvénytársulatok, termelőszövetkezetek stb.) amennyiben kereskedelmi növényeket, állati terményeket, érzésveti, bányászati termékeket stb. nagyobb mennyiségben hoznak a világpiacra; továbbá a külkeresedelem szempontjából számba jöhető intézetek, egyesületek, forgalmi vállalatok, az ország őstermelési, vagy ipari életének jelentősebb tényezői, amennyiben működésük körülről rövid tájékoztató közleményt küldenek be a m. kir. Kereskedelmi Múzeumnak. A Kereskedelmi Múzeum az adatgyűjtést májusban befejezi; eddig közel 4 000 kérdőívet küldött szét és kívánatra készséggel küldi illet mindazoknak, akiknek a fentiek szerint igényük van rá, hogy a műben szerepeljenek. A mű szövegében díjmentesen közli a

megrázta szoknyáját, mintha félné, hogy ennyi gyalázatosságon bepiszkítja magát és elrebeget, a kőmenet fénye felé fordulva, amely a háztetők fölött tüzvészként közelgett, férfias hangján, apró fekete szemekkel szegélyezett vastag ajkával:

— En jó védszentem! Oltalmaz meg!
— Ezek a következményei... Az isten tudja, mit vett fejébe ez a leány... Szégyent hozott az egész rokonságra... A hugomnak igaza van, ha jóvá akarja tenni... En nem ellenzem! De meg kellett volna nekünk mondania, hiszen mi is rokonai vagyunk Biancának, csakugy, mint ő... Jobb lett volna, mint ilyesmit titokban csinálni... Fogadni merek, hogy még Ferdinánd se tud a dologról semmit...
De a másik testvére... Diego... mit szól az hozzá?

— Oh Diego? Az bizonyosan az iratai közt turkál... a pörös akták közt!... Nem gondol az mára... az a rögeszméje, hogy e pör újra gazdaggá fogja tenni! Láthatok, még az ünnepele se tudja kivenni a házból... De talán szegély az emberek közé menni... mind ilyenek ezek a Traok... bolondok... olyan emberek, akik egy szép napon éhenvesznek és holtan találnak majd rájuk, semhogy feltunyissák a szájukat, hogy...

— Nem, a kanonok nem! — mondá a jegyző, — miközben csendesen beszélgetve Zacco báróval, a balkon felé közeledett. — Inkább a báróné... nagyon ravasz egy asszony!... A kanonoktól nem félek. Aztán széles mosolyra tárta száját, a hölgyek felé fordult: Ah, Maeri asszony! Az a szép apóca a házban! Valóság-gal isten fogyelme!

— Nos, — márkí, nos? — ki merte volna önként megjövendölni, hogy még annyira jut, hogy a védőszent kőmenetét Motta mester oldalán nézi végig a Sganzi-palotában.
A márkí csak ezt válaszolta:
— Hm, hm, kedves báró! Hh, hm!

(Folytatása következik.)

lényeges adatokat, de az érdekelteknak alkalmat kívánt nyújtani, hogy készítményeiket, működési körüket a modern módszerek szerint ismerethessék és ezért a nyomdai munkát elnyert vállalatot feljogosította hirdetések közzétételére is. Megemlítendő végül a Kereskedelmi miniszternek az az intézkedése, hogy a Kereskedelmi Múzeum az itt felbőlt anyagrol ezental rendezesen nyilvántartást fog vezetni és a beállott változásokat lélelvénként megjelenedő póttüzetekben, illetve új meg új kiadásokban fogja a bol- és a külföldi közönség tudomására juttatni.

A Magyar Agrár- és Járadékbank 4 száze-lésos vasuti járadék-kötvényei. A Magyar Agrár- és Járadékbank az 1897. évi XXXII. t. c. értelmében kiadandó 25,000,000 korona 4%-os vasuti járadék-kötvény kibocsátását határozta el. Az Union-Bankkal Bécsben megállapodásra jutott, amelynek értelmében az Union-Bank az említett címlet-összeg felét végleg, felét pedig elővételi jog alapján veszi át.

A Sopron-posonyi helyierdeki vasut. Az Agrárbank utóbbi időben vétel után megszerezte a Sopron-posonyi helyierdeki vasut elsőbbségi részvényeit és elővételi jog alapján további jelentékeny helyierdeki vasutak elsőbbségi részvényeinek megszerzését biztosította magának.

A balatontekert való újtartás. A munkaadók szavatosságának törvény utján való szabályozása ügyében az Országos Ipargyesületben április 28-ikán értekezlet folyt le a társesületiek képviselőinek részvételével. Az értekezlet kimondta, hogy a bal-eset-biztosítási törvényhozási rendezését, tekintettel a legújabb kuriai joggyakorlatra, égető szükségnek tartja. Ha az ügy rendezése egy éven belül nem volna valószínű, arra az esetre javasolja az értekezlet, hogy az iparosság szavatossága a munkások balasetéért az Ipargyesület által előterjesztett javaslat szerint állapíttassék meg.

Közelekedés a Balatonon. A Balatontavi gőzhajózási részvénytársaság f. évi május 1-től kezdve naponként indít járatokat Siófokrol Balatonfűredre és vissza, valamint Boglárrol Révfűlőpre, Badaosonyba és vissza.

A Budapesti Hitelezői Védőegylet most teszi közzé az 1902-3. évre vonatkozó jelentését. A jelentés szerint a lefolyt évben összesen 672 fizetésképtelenségi eset lett bejelentve, szemben az előző év 593 esetével. A bejelentett esetek 69 2/3%-a lett rendezve, az előző év 58 1/4%-ával szemben, míg az érdekeltségi összeg szerint 75 1/2% lett egyezőségileg rendezve az előző év 65 %-ával szemben. Május 19-ikén délután fél 7 órakor tartja az egyesület helyiségeiben rendezés évi közgyűlést.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Bornstein és Jaraj* butorkereskedő-cég *Fiume, Rosenfeld Róza* cég *Csongrád*.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásár-teri vásári pénztár-részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökrök 1532 darab, magyar tehén 715 darab, szerbiai ökrök 476 darab, szerbiai tehén 21 darab, növendékmárha 131 drb, bivaly 132 drb, bika 160 darab, összesen 3167 drb. Gazdasági marhák: Igs- és hizalmi való ökrök — darab, fejőstehén — darab, igazs bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig: vágómarhákért: Magyar hizott ökrök, legjobb minőségű 62.—K-től 70.—K-ig, kivételesen — K., 100 kilónként élő sulyban, középminőségű 54.—K-től 60.—K-ig, silányabb minőségű 48.—K-től 52.—K-ig, Magyar legelőmarha jobb minőségű 52 K-től 60.—K-ig, kivételesen — K-ig, Silányabb minőségű 46 K-től 50 K-ig. Tarka hizott ökrök, legjobb minőségű 64.—K-től 72.—K-ig, kivételesen — K-ig, középminőségű 56 K-től 62.—K-ig, silányabb minőségű 50 K-től 54 K-ig. Szerb és boszniai ökrök legjobb minőségű 56 K-től 66.—K-ig, kivételesen 74 K-ig, silányabb minőségű 48.—K-től 54.—K-ig. Bika jobb minőségű 54 K-től 71.—K-ig, kivételesen — K-ig, silányabb minőségű 46.—K-től 52.—K-ig. Bivaly 24 K-től 46 K-ig, kivételesen — K-ig, Magyar tehén 40.—K-től 53.—K-ig, kivételesen — K-ig, Tarka tehén 44.—K-től 66.—K-ig, kivételesen 68.—K-ig. Mind 100 kilónként élő sulyban. Gazdasági marhákért: Igs ökrök elsőrendű — K-től — K-ig, kilogrammonként, kivételesen — koronától — K-ig páronként, középminőségű — K-től — K-ig 100 kilónként — K-t — K-ig páronként, silányabb minőség — K-től — K-ig 100 kilónként, — K-től — K-ig páronként. Hizalmi való ökrök fehér — kg-kint — K-től — K-ig, Fejőstehén keresztelt színes 200 K-től 260 K-ig darabonként, bonyhádi iaj 240 K-től 276 K-ig darabonként, kivételesen — K-től — K-ig, Igs bivaly — K-től — K-ig páronként.

Vágómarhából a főhajtás mintegy 1000 darabban nagyobb volt a multétinél, mivel azonban a forgalmi korlátozások megszűntek, idegen vevők részéről élénk kereset nyilvántult, emellogva az árak jóminőségű fiatal, gömbölyű ökröknel és tehéneknel 1-2 K.-val a szabad kivitelre alkalmas tarka bikáknál 4-6 K.-val mm-kint emelkedtek, ellenben mustra öreg ökrök (habár kövérek is) még 1-2 K.-val olcsóbb árakon is nehezen voltak eladhatók, Bivalyok egyelőre nem exporiképesek. A fejőstehén-üzlet ma ismét megkezdődött vevők élénk részvételével.

Borjvásár. 1903. évi április hó 30-ikán. (A budapesti marhavásár-teri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás: Beiföldi élő borjú 723 drb, leölt borjú — db, bécsi borjú — db, növendékmárha 130 darab, bárányi élő 284 darab, leölt bárányi 248 darab. — Arjgyezések. — Beiföldi élő borjú I. rendű 82-94 l.-ig, kivételes 96 f., II. rendű élő borjúkért 64-78 f.-ig, 1 kilónként, leölt borjú I. r. — l.-ig, II. r. — l.-től 61 l.-ig, 1.-ig, kivét. f. kilónként, levonás nélkül. Rugott borjúkért 54-62 l.-ig. Növendékmárha 44 l.-től 61 l.-ig, I. r. — l.-ig, középminőségű — l.-ig, alárendelt —

l.-ig, 1 kilónként. Bárány élő 6.50-14.50 k., leölt bárányi 6.—13.— K. kivételesen ár — k.-ig páronként. — Az irányzat általában enlév volt.

Sertésüzemvásár. (A székesfevárosi sertés-vásár és közvágóhid intőzésege.) Április 30-ikán. Főhajtás: Zsirsertes, ugymint öreg I. rendű 350 kilogrammon felül — darab, II. rendű 280-350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, középg 220-300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab, Összesen — darab. Husseretés ugymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyű 250-300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab, Összesen — darab. Főhajtás Összege 790 darab. Előző napi ma-radvány 112 darab, Összesen 902 darab. Eladottat 654 db. Maradvány 257 db. A vásár irányzata hanyatló. Az árak változatlanok. — Kővetkező árak jegyzeteltek: Zsirsertes: Öreg I. r. 850 kgr-on felül 100-106 fillérg, II. rendű 280-350 kilogramm 96-100 fillérg, selejtelent 92-94 fillérg, silány — fillérg, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 104-107 fillérg, fiatal középg 220-300 kilogramm 92-104 fillérg, fiatal könnyű 220 kilogramm 84-92 fillérg, süldő — fillérg, malac — fillérg, Husseretés: Nehéz 300 kilogrammon felül — fillérg, könnyű 140-300 kilogramm — fillérg, süldő — fillérg, malac 40 kilogramm — fillérg. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, elősulyban.

Bécsi szarvasmarhavásár. Április 30-án. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhoztak: 4035 darab borjút, — darab élő sertést, 1745 darab levágot sertést, 1092 darab levágot juhot, 2276 darab bárányt.

Eladási árak: Élő borjú — fill., elsőrendű — fillér, lev. borjú 80-93 fillér, legeleje 112-120 fillér, elsőrendű 93-110 fillér, zsirsertes — fillér, fiatal sertés — fillér, kivételesen — l., levágot nehéz sertés 97-122 fillér, kivételesen — fillér, husra hizalt — fillér, zsirra hizalt sertés — f., könnyű sertés 124 — fillér, elsőrendű süldő — f., élő juh 48-60 l., levágot juh 64-100 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 12-30.— korona páronként.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, április 30.

Mérsékelt kínalat és korlátoit vételkedv mellett 16.000 métermázsza buza került a forgalomba változatlán tartott árakon.

Rozsban nem változtak az árak.

Buza, Tiszavídelki: 150 mm. 82 k. 8 K. 37 1/2 f., 200 mm. 81 k. 8 K. 30 f., 200 mm. 81 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 32 1/2 f., 250 mm. 80 5 k. 8 K. 32 1/2 f., 100 mm. 80 5 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 80 8 k. 8 K. 35 f., 100 mm. 80 5 k. 8 K. 30 f., 700 mm. 80 5 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 80 5 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 30 f., 600 mm. 79 k. 8 K. 15 f. felső.

Fejérmegyei: 100 mm. 78 5 k. 8 K. 17 1/2 f., 100 mm. 72 k. 8 K. 50 f.

Pestmegyei: 500 mm. 81 k. 8 K. 35 f., 400 mm. 81 k. 8 K. 25 f. sárga, 200 mm. 81 k. 8 K. 25 f., 500 mm. 80 5 k. 8 K. 22 1/2 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 22 1/2 f., 800 mm. 79 5 k. 8 K. 20 f., 300 mm. 78 k. 8 K.

Márosi: 220 mm. 78 5 k. 7 K. 97 1/2 f.

Vérházi: 1300 mm. 77 6 k. 8 K. 15 f., 1450 mm. 76 8 k. 8 K. 10 f.

Raktárúri: 2450 mm. 76 4 k. 7 K. 85 f.

Mind három hónapra.

Isoz: 100 mm. 6 K. 90 f. három óra, 400 mm. 6 K. 85 l., 300 mm. 6 K. 85 f., 250 mm. 6 K. 85 l., 100 mm. 6 K. 85 f., 200 mm. 6 K. 82 1/2 f. paritásra.

Arpa: 100 mm. 6 K. 02 1/2 f.

Zab: 100 mm. 6 K. 40 f.

Tengeri: 1540 mm. 6 K. 35 ab hajó.

Középminőségű mellett.

Tegnap délután eladatott:

Pestmegyei: 4600 mm. 79 k. 8 K. 20 f. három hónapra.

A keszári hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktözsde s-okásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	100 kilogramm ára		Kilós	100 kilogramm ára	
		K-től	K-ig		K-től	K-ig
Tiszavídelki új	76	7.80	7.60	79	8.15	8.15
"	77	7.91	8.—	80	8.10	8.15
"	78	8.—	8.25	81	8.20	8.25
Fehérmegyei	76	7.60	7.60	79	7.90	8.—
"	77	7.75	7.75	80	7.91	8.10
"	78	7.85	7.85	81	8.15	8.20
Pestvidéki	76	7.60	7.60	78	7.90	8.—
"	77	7.75	7.75	80	8.05	8.11
"	78	7.85	7.85	81	8.10	8.25
Hársági	76	7.60	7.60	79	7.90	8.10
"	77	7.75	7.75	80	—	—
"	78	7.85	7.85	81	—	—
Bácskai	76	7.60	7.60	79	—	—
"	77	7.75	7.75	80	—	—
"	78	7.85	7.85	81	—	—

Egyéb gabonafajták	Kilós	100 kilogramm ára	
		K-től	K-ig
Rozs új elsőrendű	70-72	6.85	6.95
" másodrendű	—	6.75	6.85
Arpa elsőrendű	90-97	6.50	6.51
" egyrévű	90-94	6.70	6.80
Zab elsőrendű	64-66	6.30	6.40
Tengeri elsőrendű	39-46	6.15	6.25
" másodrendű	—	6.15	6.30
Repce új káposzta	—	10.70	11.10
" káposzta	—	0.—	0.—
Kéles	—	9.75	0.—

A határidőszlet folyamán a következő kötések értékent:

Table with 2 columns: Item name and value. Includes Májusi buza 1903., Októberi buza 1903., Októberi rozs 1903., Októberi zab 1903., Májusi tengeri 1903., Juliusi tengeri 1903., Augusztusi repce 1903.

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with 2 columns: Item name and value. Includes Májusi buza 1903., Októberi buza 1903., Októberi rozs 1903., Októberi zab 1903., Májusi tengeri 1903., Juliusi tengeri 1903., Augusztusi repce 1903.

Délután fél óraker zárul:

Table with 2 columns: Item name and value. Includes Májusi buza 1903., Októberi buza 1903., Októberi rozs 1903., Októberi zab 1903., Májusi tengeri 1903., Juliusi tengeri 1903., Repce augusztusra 1903.

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde gyenge forgalom mellett és a nemzetközi értékek hanyatlásával zárult.

Előtőzsde. Osztrák Hitelrészvény 675.—675,50. Magyar hitelrészvény 727.—728,50. Jelzálogbank részvény 521.—Rimamurányi részvény 484,50—485.—Osztrák-magyar államvasut részvény 688,25—689.—Közúti Vaspálya részvény 603.—korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Aranyjárdék 121,25—121,75 százalék. Magyar hitelbank részvény 726,50—727,75. Jelzálogbank részvény 521.—522,25. Leszámlitőzsdék részvény 455.—455,50. Osztrák Hitelrészvény 674,75—675,75. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 522.—523.—Rimamurányi Vasút részvény 434.—Adria hajózási részvény 450.—Közúti Vaspálya részvény 601.—603.—Városi Villamos Vasut részvény 305.—Osztrák-magyar államvasut részvény 688,50—689.—korona.

A óraker zárul: Osztrák Hitelrészvény 674,50. Magyar hitelrészvény 727.—Osztrák-magyar államvasuti részvény 688,60 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alaknak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzékek: Heremag: lucerna magyar 43.—54.—korona, vörös aprószemű 51.—57.—korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánási — korona. középszemű 59.—61.—korona. nagyszemű 63.—67.—korona. Disznózsír: budapesti 78.—78,50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki — korona, városi 4 darabos 64,50—65.—korona, 3 darabos 67.—67,50 korona, füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.—13,50 korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 14.—14,50 korona, 85 darabos 15,75—16,25 korona, azonnaliszállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 12,75—13,25 korona, 100 darabos 13,25—13,50 korona, 85 darabos 15,25—15,75 korona. Szilva: slávoniai 16.—16,50 korona, szerbiai 14,25—14,75 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

A vásúti értékek emelkedése a mai előtőzsdén szívetet tartott, ellenben bányáértékek előtérbe nyomultak. Építési és petroleumrészvények iránt is mutatkozott érdeklődés. Bankpapirok közül az Union-bank részvényeit keresték. Járadékok és valuták nem változtak.

A déli tőzsdén megnyitáskor államvasuti részvényeket és török sorsjegyeket kerestek. A sorompóértékek közül Lloyd-részvények emelkedtek.

Bécs, április 30. (Magyar értékek zárlata.) 4% os aranyjárdék 121,20. 121,25 és szegedi kölcsön-sorsjegy 158.— Magyar vasuti kölcson ezüstben —, Magyar keleti vasuti állami kötvény —, Magyar leszámlító- és pénzváltóbank 455,50. Rimamurányi vasut részvény 484.— Magyar koronajárdék 99,50. 4% os Magyar földt.erm. kötvény 99,20. Magyar hitelbank részvény 725,50. Magyar nyeregem. kölcsön sorsjegy 203,25. Kassa-oderbergi vasuti részvény — Magyar keresk. bank —, Magyar cukoripar —.

Bécs, április 30. (Osztrák értékek zárlata.) 4% os papírjárdék 100,70. 4% os osztr. aranyjárdék 121,10. 1860-os sorsjegy 153,75. Osztrák hitelsorsjegy —, Angol-osztrák bank —, Bécsi bankjegyek 486,50. Osztrák-magyar bank 1604. Déli vasut 44.— Dunagőzhajózási részvény 894.— Dohányrészvény 343,50. Császári és királyi arany 113,2. Német bankváltó 116,95. 4% os ezüst járadék 100,70. Osztrák koronajárdék 101.—, 1864-ki sorsjegy 248.— Osztrák hitelintézet részvény 674,50. Unionbank 529,25. Osztrák Landerbank 414.— Osztrák-magyar államvasut 688,50. Elbavölgyi vasut 440.— Alpesi bányarészvény 394,50. 20 frank. arany 19,05. Londoni váltóár 239,70 Bécsi Iranyváltó A. —, Bécsi Iranyváltó A. —, Lipót köhő 318.—. Az irányzat nyugodt.

Bécs, április 30. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 674,25. Magyar

hitelrészvény 726.—. Angol-Osztrák bank 277.—, Bécsi bank egyesület 487.—, Union bank 529,75. Landerbank 414.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 688,75. Déli vasut 44.—, Elbavölgyi vasut 44.—. Északnyugati vasut részvény —, Dohányrészvény 343,50. Rimamurányi vasut 485.—, Alpesi bányarészvény 395.—, Májusi járadék 100,70. Magyar korona járadék 99,55. Török sorsjegy 110,50. Német birodalmi márká 117,02—117,03. Napoleon'or 19,05.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, április 30. (Tőzsde tudósítás.) A tőzsde szilárdan indult, nyugodt üzlet mellett. Vasrészvények szilárdak a szénszindikátus tegnapi nyilatkozataira, hogy a szénipar lassan javul és egy nagy hengermű-szövetség létrejötte remélhető. Házai állampapírok nyugodtak. Bankok ártartók, vasutak csendesek. A jelentés elkövetkező török értékek gyengültek arra a hírre, hogy Szalonikiben állítólag merényletet követtek el az ottomán bank ellen. Magánleszámlitólis kamatláb 27/8%.

Berlin, április 30. (Zárlat.) 4% os papírjárdék —, 4% os osztrák aranyjárdék 103,60. Elbavölgyi vasut —, Magyar koronajárdék 100,25. Osztrák-magyar államvasut 148,25. Kassa-oderbergi vasut —, Bécsi váltóár 85,35. Magyar vasuti beruházási kölcsön —, Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 191,10. Általános villamosági Edison 189,10. Geisenkircheni 184.—, Laura-köhő 212,75. 4% os ezüstjárdék 100,70. 4% os magyar arany járadék 102,30. Osztrák hitelrészvény 212,75. Déli vasut 13,50. Károly-Lajos vasut —, Orosz bankjegyek 216,05. 4% os uj orosz kölcsön 98,60. Török dohányrészvény —, Olasz járadék 103,90. Magyar hitelbank —, Dynamit Trust 156,40. Harpeni 185,90. Az irányzat gyengébb.

Berlin, április 30. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom: 4% os magyar aranyjárdék 102,30. Magyar koronajárdék 100,25. Osztrák hitelrészvény 212,60. Osztrák-magyar államvasut 148,25. Déli vasut 13,50. Északnyugati vasut —, Elbavölgyi vasut —, Orosz bankjegy közpénz 216,35. Buschtiehradi —, Orosz bankjegy —, (Ultimeo) Lombard —.

Páris, április 30. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —, Uj török konzol 29,52. Egyiptomi járadék 110,90. Osztrák Landerbank —, Páris bankjegyek 10 82. 3% os francia járadék 97,97. 4% os spanyol járadék 87,72. 3% os törleszhető járadék 97,97. Credit foncier de France 791.—, Apesti bányarészvény —, 4% os 1890. román kölcsön 88,20. Görög kölcsön 217.—, Váltó Olaszország 1% a part. Váltó Amsterdam 205,50. Váltó Brüsszelre 1% a part. De Beers 555,50. Chartered 81,50. 5% bolgár kötelezvény 424.—, Magyar aranyjárdék 104,30. Déli vasut —, Válo Londonra 251,60. Osztrák aranyjárdék 103,40. Török sorsjegy 125,75. Meridional vasut 707.—, 4% os olasz járadék 103,75. Ottománbank 600.—, 3 1/2% os francia járadék —, Osztrák földhitelintézet —, Déli vasuti elsőbbségi kötvény 328,50. 4% os 1896. román kölcsön 88,75. Donanyrészvény 373.—, Váltó Bécsre 102,93. Váltó német piacokra 121,63. Rio 12,56. East Rand 205,50. Randfontein 77,50. Magyar Jelzálogbank 155.—. Az irányzat bágyadt.

Frankfurt, április 30. (Zárlat.) 4% os papírjárdék —, 4% os osztrák aranyjárdék 103,65. 4% os magyar aranyjárdék 102,40. Osztrák hitelrészvény 212,50. Osztrák-magyar államvasut 148,20. Északnyugati vasut —, Buschtiehradi vasut —, Londoni váltóár 204,82. Bécsi bankjegyek 123,20. Villamos részvény 118,50. 3% os magyar aranykölcsön —, 4% os ezüstjárdék 101,05. Osztrák koronajárdék 101,80. Magyar koronajárdék 100,20. Osztrák-magyar bank 115,90. Déli vasut részvény 13,70. Elbavölgyi vasut 111,50. Bécsi váltóár 854,16. Páris váltóár 614,33. Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény —, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, április 30. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Aróvayomak januára. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 212,40. Német bank 212.—, Disconto 191.—. Berlini kereskedelmi bank —, Geisenkircheni 183,10. Harpeni 181,75. Laura-köhő 222,30. Olasz járadék —, Az irányzat csendes.

Hamburg, április 30. (Zárlat.) 4% os ezüstjárdék 101.—, 1860. sorsjegy 155.—, Déli vasut 13,40. 4% os Osztrák aranyjárdék 103,40. Osztrák hitelrészvény 212,60. Osztrák-magyar államvasut 148,10. Olasz járadék 103,60. 4% os magyar aranyjárdék 102,30. Az irányzat csendes.

Budapest-kőbányai sertéskezeskedelmi csarnok jelentése.

Április 16. A sertésüzlet irányzata: csöndes. A Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti súlyban) 124—126 fillérig. Oreg közep (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) 132—134 fillérig. Fialat közep (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 130—132 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — II. Magyar szőceti: Nehéz (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) — fillérig. Középk (páronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) — fillérig. Középk (páronként 260—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl): Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm feletti súlyban) 130—132 fillérig. Középk (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 128—130 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 124—126 fillérig.

Sertésfélétszám 1903. Április 28. napján volt közelet 41.739 darab. — 1903. április 29. napján felhajtott 732 darab. — 1903. április 30. napján elszállított 263 darab, 1903. április hó 30. napjára maradt közeletben 42.108 darab.

Napirend.

Napló: Péntek, május 1. — Római-katolikus: Fil. lóp. Jakab. — Protestáns: Fülöp. — Görög-ország: (április 18.) Janos. — Zsidó: Ijar 4. — Nap két: 4 óra 28 percek. — Nyugszik: 6 óra 54 percek. — Hold két: 7 óra 45 percek este. — Nyugszik: 11 óra 55 percek délelőtt. — Hold a földközélen 6 óraker délután. A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órától 5 óráig. Metszékállítás az Országos Képtárban, nyitva 9—1 óráig. Belépő-díj nincs.

A Magyar Nemzeti Múzeum történelmi és irodalomtörténeti kiállítása nyitva 9—1 óráig díjtalanul, azután 2-ig 1 koronáért. Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9—1 óráig. Nemzeti Múzeum. Régisétár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Meszögadásig múzeum (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-10 1 óráig. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. A fődorsó könyvtár (Károly-kört 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünneppanokon 9—12-ig. Közeledési Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-10 12 óráig és délután 2-től este 6 óráig. Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig. Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—8 óráig. Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti miniatúr: V. kerület Váci-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Házai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténet-gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arulásokat is eszközöl) a városi iget iparcsarnokban (vasár és ünneppanokon is) nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltség központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-kört 32. szám alatt.

Napló. Szombat, május 2. — Római-katolikus: Atanáz. — Protestáns: Zsigmond. — Görög-ország: (április 19.) Pafniz. — Zsidó: Ijar 5. Sabbath Th. M. 2. Per. — Nap két: 4 óra 26 percek. — Nyugszik: 6 óra 50 percek. — Hold két: 8 óra 49 percek reggel. — Nyugszik: 1 óra 13 percek éjjel. A miniszterek nem fogadnak. A képviselőház kármaga fogad délelőtt 11 órától 12-ig. Metszékállítás az Országos Képtárban, nyitva 9—1 óráig. Belépő-díj 1 korona. Meszögadásig Múzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) nyitva délelőtt 9-10 1 óráig. A főkötöny intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva 10 órától 1-ig. Belépő-díj 1 korona. Tavaszi kiállítás a Múcsarnokban. Nyitva délelőtt 9 órától 5-ig. Belépődíj 1 korona. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12 óráig, délután 3-tól 8-ig. Akadémiai könyvtár nyitva 3—7 óráig. Múzeumi könyvtár nyitva 9—1 óráig.

Időjelzés. — Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. Budapest, április 30.

Európa nyugati felét alacsony, keleti felét pedig magas nyomás borítja. Európa idője ása enye és változóké. Esők elszórta mindenfelé voltak, itt-ott zivatarok kíséretében. Hazánkban az idő változóké és enye; asók, amelyeknek mennyisége 23 milliméterig terjedt, főleg az ország északi és keleti részein — elvétve zivatar kíséretében — voltak. Kilitás. Változóké, enye idő várható, helyenkint esővel vagy zivattal.

Viz állás.

Table with 3 columns: Location, Date, and Water level. Includes locations like Inn, Dunna, Bács, Pozsony, Komárom, Budapest, Paks, Mohács, Gombos, Urvidek, Fancsava, Orosva, Morva, Vág, Rába, Sárvár, Győr, Péttan, Zákány, Barca, Győr, Mura, Száva, Szamos, Latorca, Laborca, Uag.

Advertisement for 'KI AKAR = egyéves önkéntes = LENNI?' featuring LICHTBLAU ALBERT. Text includes: Mindazon ifjak, kik az elért iskolákat nem végezték, előköszültségükre és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves önkéntes jogot. — Aki már sor alatt állott, elköset. Születési év közléndő. Prospektus ingyen és bérmentve küld. LICHTBLAU ALBERT. A licenzt előkészítő tanf. igazgatója Dohrenboen. Tanbízottság: eddigi DRÁGUTSÉK JÁNOS nyug. ez. red. red. németül tanf. SIMONFFY GYULA nyug. huzár-alredés és JAROSSY LAJOS nyug. ezred. Főtitkár: a nm. vallás-és közoktatásügyi m. kir. min. niszterium megválasztásából a tank. kir. főigazgató.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1903. május hó 1-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. május hó 1-én.
Közönyt köztönyvel.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Moretto. Spanyolból fordította Györi Vilmos. Zenéjét írta Nikolic S.

Személyek:
A gróf Hetényi Beorne Horváth
Diana P. Márkus E. Gaston Pethes
Cynthia V. Molnár R. Polilla Dezső
Fenissa Meszlényi A. Laura Nagy I.
Carlos Mihályfi
Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. május hó 1-én.
A berlini „Deutsches Theater” vendégjátéka.
Az élet völgye.
Történelmi vigjáték 4 felvonásban. Irta Dreyer M.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. május hó 1-én.
Kínai mézesetek.
Nagy operett 3 felvonásban. Irta George Dance. Fordította Fái J. Béla és Faragó Jenő. Zenéjét szerző Howard Talbot.

Személyek:
Hang-Csád Nyárai Fi-Fi Küry
Zu-Zu Hegyi Mi-Mi Dellinó
Csipi-Csop Ujvári Florie Balázs
Hi-Lung Solymosi Violet Sárvári
Sámuel Kovács M. Hatterton Szirmai
Mary Kápolnai Mrs. Brown Láng
Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. május hó 1-én.
A drótosót.
Nagy operette előjátékkal, 2 felvonásban. Irta Leon Viktor. Fordították Rutkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerzte Lehár Ferenc.

Személyek:
Günther Boross Pfefferkorn Sziklai
Mici Kornai Zsuzsika Szentgyörgy
Jankó Rubos Milos Ráthonyi
Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. május hó 1-én.
A fehér cár birodalma.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. május hó 1-én.
Lámpa az ablakban.
Bohózat 3 felvonásban.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

UJSZÍNHÁZ.
Péntek, 1903. május hó 1-én.
Rákosi Szidi színészköltőjének vizsgái előadása.
Lizi és Friel.
Zenés párbeszéd.
Utána:
Villars-dragonosok.
Operett 3 felvonásban.
Kezdeté 8 óraker.

H A M Á R
semmiféle kísérlet nem használt próbálja meg a Szapol csúz- és kőszvény-kenőcsöt. Ára 5 korona utasítással. Kapható a „Magyar Király” szegyszertárban Bpest, V., Marokkai-u. 3/N

Ha sok pénzt akar
nyerni, válaszd meg a legújabb szerencsés számú az alábbi osztályosorsógyűjtőből és küldd meg postai utasítással a következő címre: **Schlesinger J. Társai, bankházhoz, Budapest, V., Váci-körút 30. sz.** ahol első kézből kapja a május 22. és 23-ára szóló sorsjegyet a következő szerencsés számokból: 4691-700, 8721-85, 9034, 75, 10841-50, 13126-35, 2026-50, 31036-40, 37426-30, 58870-100, 68201-25, 91276-300. A következő osztályok árának költségmentes beutalására postacsekket küld a bank.

Dr. RENNER
vizgyógyintézete
bejáró betegek részére.
Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555).
Az intézetben gyógykezelés alá vevőinek: almatlanság, székület, fejtápis, Valentin minden ideg- és gerinobajok, gyengeség, Allapottok, ideges szívbetegségek, a gyomor és belek reughosága stb. — Gyógykezelések: A vizgyógyító-mód újszerű eljárásán kívül, szénasavas fürdők (szivobajok számára), fonyfürdők (elüszkösödés és csúszos hátalmaknál), az elektroforézis minden faja, masszázs stb.
Kívánatra prospektus. — Árak mérsékelték.

FRANCIA GUMMI
a legfinomabb különlegességek, legolcsóbb árakért kaphatók.
WEINFELD VILMOS-nál
Budapest, VII., Erzsébet-körút 56/b. szám.
Elsőrendű minőségű 1, 2 és 3 frt tucatja. Angol prima 2 és 4 frt tucatja. Hálószerű 1, 2, 3, 4 és 6 frt tucatja. Négy szivacsok 1 ma tucatja 2 frt. Legjobb minőségű suspenziós darabja 50 kr. Amerikai csapot tucatja 1 frt 50 kr. Női gummi-övszer darabja 1 frt. 12 darabból álló mintaköltségű a legfinomabb minőségű 2 forint.
Uj! Villamos zseblámpa drbjá 2 frt.

FŐVÁROSI ORFEUM
Waldmann Imre igazgató
Nagyemlék-utca 17.
Ma pénteken és mindennap teljesen új változatos nagyszerű varieté-műsor!
A téliheriből reggel 5 óráig Városi Elak előzenekara hangversenyez.

Műcipő minden beteges és fájos láb részére
Behívonyult tény, hogy az clednak hirtetett cipők is elég rosszak arra, hogy lábainkat oronihassuk vele. Sok ember nem tud jelle, hogy az 6 cipő belsejében egy kinkamra rejlik spanyol ingricióból, behívonyult tény, hogy rosszalakotán lábunkat viselése által, a lábóbr megcsúszását és számos tyukszem, bitykósé kinóvési, a kormók lábujján való beövrési, fagyos láb és végre időseknél lábizzadása, vas és faszegyek által támadt törések és sebek, bizonyítják továbbá az ugynevezett lúdtalp keletkezése, mely bajokat is csak annak káros következményei, hogy az ember természetes lábformától nagyon eltérő cipőket visel. Gyermekkorától fogva „Péire t-há”! az olyan divatszertint lábcsonkító cipőket, annál inkább is mert lábaink az egyetlen természetes jarmivünk, melyeket míg azok epék nem cserélünk föl semmiféle „autó gummicőd-járművel” és csak oly „cipőket” viseljünk, melyek a lábujjak szabad mozgását biztosítják. Minden lábzserevedések becses ügyelmében ajánlom csakik kézzel varrott fa- és vaszerekek nélküli könnyű „rationellana-tom” formán cipők készítését a hazai ipár szives pártfogó uralogának. Kiváló tiszteltelt **Boyer Lajos** műhelyez mestert **Budapest, III. ker., Set.-Endre-utca 20.** Kérlek levelezé-lapon tudatni becses címét.

Betörés biztosítás
igénybevételel a nyári utazási idény be-áltával ne mulassza el senki, miután számtalan példa igazolja, hogy a betörés-biztosítás közszükségletet képez.
Rendkívül előnyös és olcsó díjtétel mellett biztosít lakásokat, áruraktárokat stb. stb.
Felvilágosítások készségesen adtnak.
Mannheimi Biztosító Társaság
VI., Gyár-utca 7. Telefon 23-23.
Helyi ügynökök kerestetnek.

Göz- és porcelán-kádfürdők, fedett téliuszoda hidrogén-gyógyintézet, villamos fürdők, izasztós soványító-kurák.
Erzsébet-körút 51. A gőzmosoda gyorsan és pontosan teljesíti megbízásait.

Az ólom katona.
Apró kis jószág és a gyermeknek végtelen öröme telik abban, midőn sorba felállítja, elől a zászlóhozordozó sz aztán a dobost, a trombitást és oldalt a lovas tiszteket. Nem is sejtik, hogy e piciny játék milyen óriási hatalmat képvisel és hogy amivel ol játszanak, az serogéivel a világnak békét és jólétot biztosít. Így van az azzal a kis papirrossal is, melynek osztályosorsója a neve, ha a Hecht bank-háztól való. A huzás elején még nem is sejtjük, hogy a világot uráló miliónoknál a jelképe, csak akkor tudjuk meg, mikor mi is a főnyereményt nyertünk hazzal. Vádróljon tehát osztályosorsójegyét a Hecht-bankháznál, Budapest, Ferencik-tető 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás május 22. és 23. Egész sorsjegy 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 korona 50 fillér.

KOCH TESTVÉREK

BUDAPEST,
Károly-körút 26.

férfi-, fiu- és leányruhák
minden alkalomra,
NAPONTA
új modellek készülnek párisi és berlini minták szerint fiu- és leánygyermek részére.

Fiu és leány angol felöltő	7.— frt.
Luster fiuöltöny	5.— „
Angol leányruha	8.— „
Iskolaöltöny	4.— „
Mosó fiuöltöny	1.50 „
Mosó fiu nadrág	— 50 „

legfinomabb kivitelű

Szabott árak!
Óriási választék!

Veszek
zálogházi cédulát régi arany ezüstáru-ébrilánt és gyémánt árut a legmagasabb árak mellett
FRIED A.
óras és ékszerész
Kerepest-ut 2. szám.

Havelok 18.— K.
Raglan 36.— K.
Divatöltöny 29.— K.

Minden tiszta gyapju, Rothberger Jakab, cs. és kir. udv. szállítónál, Budapest, Váci-utca 6.

KÉZI MUNKA
Páratlan női
képes árjegyzékemet, mely 270 oldalon 2600 eredeti rajzokat tartalmaz, kívánatra ingyen és bérmentve küldöm

Bérczi D. Sándor
kézimunka nagyiparos
Budapest, Király-utca 4.
„KOH-I-NOOR”
elsőrendű, mosást és fenyítést géphimzőselyem Singer, Wheeler & Wilson stb. gépekhez egyedül gyári raktára.

BUTOROK
úgy készpénzért, mint részletfizetéssel
leggyorsabbtól a legfinomabb kivitelű legújításosban
Ehrentreu és Fuchs
testvéreknel,
BUDAPEST,
VI., Teréz-körút 8.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

LÓVERSENYEK.
1903. május 3, 5, 7, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 19, és 21-én.
Kezdetük mindig délután 3 óraker.
Belépti jegy naponként:
I. oszt. (Passepartout) uraknak ... 10 korona
I. „ „ „ hölgyeknek ... 6 korona
I. „ „ „ katonatiszteknek ... 6 korona
II. „ „ urak vagy hölgyeknek ... 40 korona
Alólhely a versenypálya közepén ... 60 fillér.

Egész évi (Saison-) jegyek 34 napra:
(Május 11 nap, aug. 11, október 12 nap.)
I. oszt. (Passepartout) uraknak ... 200 korona
I. „ „ „ hölgyeknek ... 100 korona

A májusi 11 napra:
I. oszt. (Passepartout) uraknak ... 85 korona
I. „ „ „ hölgyeknek ... 40 korona
I. „ „ „ katonatiszteknek ... 40 korona

A külön elkerített fogadási helyre (a bookmakerek körébe) belépti jegy mind a 11 napra 80 K. Május 3-tól 10-ig 50 korona, május 12-től 21-ig 50 korona, napjegy 20 korona.

A talisateurókhöz azonban, mint eddig, úgy eután is szabadon léphetni. — Villamos vasutak egész i helyszinzig közlekednek. — **Katona-zene; frissít-helyek minden osztálynál.**

A legnagyobb és leszerencésesebb osztályosorsójáték-üzlet naptára.

Mikor van születésnapom? Mindenki kísérelje meg a szerencsésjét a születésnapja mellé jegyzett számmal.

Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
1 4926	1 06903	1 105065	1 68987	1 68989	1 101450	1 101448	1 53860	1 08908	1 4926	1 95279	1 69418
2 105961	2 105903	2 08985	2 101437	2 101439	2 53865	2 53863	2 105952	2 101900	2 69409	2 105964	2 53873
3 96991	3 08983	3 101970	3 96977	3 96979	3 105960	3 101962	3 4941	3 49424	3 53852	3 53869	3 68988
4 69411	4 101433	4 95300	4 101952	4 101440	4 69410	4 4943	4 68995	4 101444	4 4926	4 101970	4 68988
5 101411	5 4928	5 102000	5 53872	5 95284	5 101430	5 101447	5 105956	5 96982	5 105961	5 96994	5 53853
6 53866	6 101978	6 53850	6 101982	6 105989	6 68980	6 96987	6 53861	6 105974	6 96991	6 101434	6 95282
7 101976	7 95268	7 101435	7 69417	7 69419	7 101410	7 101992	7 101405	7 4942	7 69411	7 4929	7 4923
8 4927	8 69416	8 95280	8 101972	8 101955	8 4945	8 68997	8 68996	8 101958	8 53866	8 68984	8 96999
9 95276	9 101968	9 101980	9 53852	9 53874	9 105959	9 101427	9 105955	9 96984	9 102599	9 95299	9 105969
10 68981	10 4948	10 69415	10 101418	10 101420	10 96989	10 95292	10 69408	10 105973	10 95276	10 4930	10 53874
11 101966	11 95278	11 4950	11 4952	11 4954	11 101409	11 101406	11 101425	11 49404	11 68981	11 105965	11 105970
12 4946	12 101998	12 105966	12 101973	12 101975	12 68999	12 69107	12 95291	12 101423	12 4946	12 68985	12 97900
13 95296	13 69414	13 53851	13 96988	13 53854	13 101449	13 105975	13 105951	13 95291	13 95296	13 93900	13 69420
14 101431	14 101414	14 101416	14 105968	14 105970	14 53864	14 68977	14 96983	14 101959	14 68982	14 53870	14 4936
15 96992	15 95279	15 96996	15 69418	15 97000	15 101994	15 101424	15 101445	15 53858	15 105962	15 101435	15 95285
16 101966	16 105964	16 101971	16 101983	16 68990	16 95294	16 53862	16 69425	16 101408	16 53867	16 69415	16 53875
17 68983	17 53869	17 69416	17 96978	17 101401	17 101964	17 101407	17 101421	17 95288	17 95297	17 4950	17 105971
18 105962	18 101979	18 101422	18 101419	18 96990	18 68979	18 4942	18 96985	18 101432	18 69412	18 105966	18 53855
19 53847	19 96994	19 96974	19 53873	19 101986	19 101429	19 101957	19 101987	19 69422	19 4947	19 96996	19 96990
20 101412	20 101434	20 101981	20 101974	20 69420	20 4944	20 96986	20 68994	20 101988	20 53868	20 53851	20 69000
21 95297	21 4929	21 53851	21 95283	21 95285	21 105958	21 101426	21 105972	21 4948	21 96993	21 4931	21 105990
22 101432	22 101989	22 101438	22 101438	22 101956	22 96988	22 68991	22 69405	22 105932	22 105963	22 95281	22 4945
23 69412	23 68984	23 4931	23 68988	23 53875	23 101448	23 101442	23 101990	23 69423	23 68983	23 68986	23 96989
24 101967	24 101999	24 101951	24 101984	24 101441	24 68998	24 68976	24 4939	24 53856	24 101433	24 105967	24 53864
25 4947	25 95299	25 95281	25 53853	25 4935	25 101992	25 101991	25 105954	25 96984	25 95287	25 96977	25 68979
26 101967	26 4930	26 95295	26 95282	26 105971	26 95292	26 95290	26 69423	26 69401	26 95298	26 53872	26 4944
27 95277	27 101415	27 101417	27 101954	27 53855	27 101428	27 105977	27 101402	27 4937	27 69412	27 69417	27 105955
28 4949	28 96995	28 68986	28 4933	28 101965	28 69408	28 95289	28 53859	28 95286	28 4948	28 4932	28 96988
29 101967	29 101953	29 105963	29 96999	29 96990	29 101993	29 101446	29 101989	29 68962	29 95278	29 96999	29 68998
30 53868	30 96997	30 96997	30 101985	30 101995	30 68978	30 69406	30 4940	30 53857	30 101998	30 105968	30 4942
31 101413	31 105967	31 105967	31 68987	31 69009	31 101961	31 101961	31 101404	31 69414	31 69414	31 96987	31 96987

Fenti számok CSAKIS NÁLUNK kaphatók

Török A. és Társa

bankháza, BUDAPEST. KÖZPONT: Teréz-körút 46 c.

Fiókok: Váci-körút 4. sz., Múzeum-körút 11. sz., Erzsébet-körút 54.

ahol 1903. április 22-én a 600,000 koronás nagy jutalmat nyerték.

Az I. osztályú sorsjegyek árai:

- 1/5 eredeti sorsjegy 1.50 korona
- 1/4 " " 3.— "
- 1/3 " " 6.— "
- 1/2 " " 12.— "

Fenti számok esetleges biztosítására azonnali megrendelést kérünk, legkésőbb azonban május hó 10-ig.

Minden hölgyet érdekel!

Az áprilisi rendellenes időjárás folytán szövetségünk nagy része visszamaradt. Miután tavaszi újdonságaimat minden áron el kell adnom, az árakat **mélyen leszállítottam** s a legdivatibb szövötteket **messé olcsón** árultom. Mutatóbaldoktatók néhány megjelölt cikket, Dupla széles női posztó minden sötét divat-színben méteréje 35 kr.
 120 cm. széles **Bergé** és **Crépe** szövött méteréje 45 kr.
 120 cm. széles **tavaszi Blouse** Újországi méteréje 40 kr.
 120 cm. széles **tavaszi csomos** (Gloppa) divat-kelme méteréje 58 és 68 kr.
 120 cm. széles **selyemfényű** Kámgarn méteréje 68 kr.
 120 cm. széles **slims** és **csikós Mohár** (Luster) 61 kr.

Mindenemű

francia és angol szövötvajdonságok 'a tavaszi és nyári időnyre a legnagyobb választékban méterenként 2 frttól 5 frttig.

Mosókelme újdonságok még soha nem létezett olcsó árban és dus választékban 7 csoportban, minden csoport egy külön könyvben:

- 1-6 könyv **Cretonok** ----- 19 frttól kezdve
- 2-ik " **vászon Zebrók** ----- 19 " "
- 3-ik " **színes Battistók** ----- 24 " "
- 4-ik " **rubavásznak** ----- 45 " "
- 5-ik " **hímzett svájci Battistók** ----- 20 " "
- 6-ik " **Blouse** és 3. pon újdonság ----- 32 " "
- 7-ik " **tiszta gyapjú Dolain** ----- 38 " "

WEINER MÁTYÁS

női divatruház

Budapest, VI., Andrássy-ut 3.

Minták ingyen és bérmentve. Rendelésnél kérem a kívánt mintakönyv számát és a szövet minőségét megjelölni.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP, PAP, PAP

- 1 ketteshálható vastag 8 db
- 1 kivethető matraca ----- 10.—
- 1 ruha paplan ----- 1.50
- 1 prina ----- 2.30
- 1 csacimír paplan ----- 8.40
- 1 szatín ----- 2.50
- 1 szíves csacimír ----- 4.30
- 1 selyem atlász paplan ----- 8.50
- 1 fodros selyem sz. papl. 13.50
- 1 jó vászon paplan lepedő ----- 1.50
- 1 ággy ----- 1.50
- 1 haneeli ággytakaró pokróc ----- 2.50
- 1 gyapjú ----- 5.50
- 1 jó hópokróc ----- 1.50
- 1 toll pokróc ----- 4.00
- 1 szép fali szőnyeg ----- 7.50
- 1 uccsi sodrony egybetűli ----- 4.50
- 1 lengyerfü matraca ----- 4.50
- 1 kőszőp ----- 12.—
- 1 albiak köpör függöny ----- 3.—
- 1 tunis ----- 1.50
- 2 Agy, 1 szatálterítő bouret ----- 5.50
- 2 " 1 " gyapjú ----- 2.50
- 1 nagy szobaszőnyeg ----- 2.50
- 1 ággyelke I. ----- 0.50
- 1 ággyelke II. ----- 0.50
- 1 tapaszty ággyelke ----- 1.50
- 1 mir. jó fűzőszőnyeg ----- 4.00
- 1 " mintázott ----- 4.—

GICHNER JANOS

paplan, matraca és kárpitosru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktárak. Budapest, VII., Erzsébet-körút 20. Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan elkészíthetők, nem telelő árak kísérelés nélkül, vagy a postai visszatérő.

Szabott árak! Szabott árak! Cs. és kir. udv. szállító.

UJONNAN MEGJELENT

díszes Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küld:

Az „ANGOLSZABÓ“-hoz KOHN HEILMANN és FLAI

legnagyobb férfi- és gyermekruha-áruház, BUDAPEST, IV., Károly-körút 12. Fiókhely: Károly-körút 30. szám.

Itt a tavasz.
Tavaszi divatos és izléses ruhákat **mesés olcsó áron** csakis az **Angol Királynál**
Budapest, IV., Károly-körút 16.
Klein és Schwarcz férfiszabóknál **vásároljunk**
Tavaszi felöltő... 9 frttól feljebb
Tavaszi csikós öltöny 10 " "
Gyermekruhák... 4 " "
Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Külön mértékosztály.
Telefon 42.

BUTORVEVŐK

figyelembe ajánlom régi elismert Jóhírnévű

belvárosi asztalos és kárpitos butorcégemet,

amelyet a mai kor igényeinek megfelelően teljesen megújítottam. Új butortermeimben szalon-, háló-, ebédlő-, úri- és leányzóba berendezések, valamint mindenemű egyes butordarabok rendkívül **dus választékban** vannak raktárban.

Sárkány J., kárpitos és díszítő
Budapest, IV., Ferenciek-tere 3. sz. (Király-bazár.)

Nincs többé **székrekedés** megszűntetett azt az én Raktár: Bécs, XVIII., Lodenburg-gasse 46. Prospectus ingyen. Próbarendelés 12 drb 3 K. bérment. utánvétellel.

Szállítunk utánvétellel a monarchia minden állomásra költésgmentes csomagolással **legfinomabb régi horvát uradalmi szilvóriumot.** 3 üveg 8 K.-, 6 üveg 15 K.-, 12 üveg 28 K. Továbbá 25 egész 600 literes horvátban kultivált szilvórium valódi uradalmi szilvórium. Kimerülő árjegyzék bérmentve. Horvát szilvóriumkiviteléi társaság **Hinkó Kaufmann & Co. Zágráb, Horvátorsz.**

Butorvevőknek

még 15 napig igen előnyös bevásárlások kárpitosok, háló-, ebédlő-, úri- és leányzó- és szalonberendezésekben, valamint mindenemű divatruka, matracaok, székkek és kárpitok (főleg egyes butordarabok) bankkötéskötésben lévő **Sárkány és Schütz** butorcégnél Budapest, VII., Erzsébet-körút 12.

A véletlen általunk már számtalan embert tett szerencsésé, miért is ajánljuk, hogy alábbi szerencse-naptárból születése- vagy nénapja mellett jelzett számú sorsjegyet meőbb postaltalványnyal megrendelje.

Szerencse-naptár.

Ezen szerencse-naptárban foglalt osztálysorsjegyek csakis Királyfi és Társa bankházában kaphatók Budapest, VI., Andrásy-ut 60.

Janár	Február	Március	Április	Május	Junius	Julius	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
1 102460	1 106507	1 92834	1 78922	1 106513	1 81853	1 40062	1 78911	1 106512	1 81863	1 106590	1 92857
2 92837	2 106523	2 32946	2 52468	2 107502	2 106506	2 78938	2 78912	2 16994	2 106531	2 106529	2 106597
3 32927	3 106582	3 106508	3 106531	3 106585	3 102466	3 102459	3 106536	3 92838	3 32933	3 16977	3 84534
4 32902	4 16985	4 16992	4 52452	4 106565	4 106526	4 102465	4 106507	4 81853	4 106594	4 92822	4 106573
5 52468	5 32925	5 106552	5 92802	5 32946	5 48334	5 52491	5 106524	5 52498	5 52270	5 92810	5 81890
6 52462	6 92835	6 52497	6 107509	6 106571	6 92848	6 84532	6 16992	6 102453	6 32935	6 48349	6 107520
7 16964	7 52500	7 48336	7 106521	7 84545	7 92827	7 106570	7 92804	7 16993	7 78928	7 106582	7 106585
8 92850	8 92826	8 32919	8 84536	8 92839	8 32902	8 55602	8 106526	8 102460	8 92805	8 32946	8 55309
9 16960	9 32931	9 106577	9 102470	9 16998	9 106540	9 81860	9 81509	9 42709	9 106508	9 106558	9 42713
10 80176	10 16999	10 52480	10 32939	10 78913	10 42723	10 106569	10 55263	10 106577	10 78922	10 106565	10 106516
11 106598	11 78941	11 42732	11 92842	11 48336	11 102453	11 84534	11 106516	11 84550	11 106529	11 102470	11 106527
12 52491	12 106526	12 102457	12 78914	12 40062	12 55612	12 106513	12 92805	12 92850	12 107509	12 106569	12 32935
13 32937	13 102470	13 92804	13 78912	13 48328	13 48329	13 48338	13 55280	13 106526	13 55283	13 48336	13 106523
14 81860	14 92839	14 106540	14 102475	14 48337	14 84541	14 55283	14 42723	14 102459	14 84549	14 48334	14 102475
15 106570	15 106516	15 16964	15 106562	15 84550	15 52452	15 106511	15 78931	15 106547	15 92832	15 92835	15 16993
16 78912	16 106585	16 16960	16 106513	16 25384	16 52468	16 106598	16 106508	16 102464	16 106512	16 16992	16 92805
17 106597	17 16977	17 84534	17 81863	17 102475	17 106511	17 106599	17 92830	17 106516	17 102466	17 106591	17 52480
18 106593	18 107520	18 52465	18 92850	18 52474	18 32927	18 106531	18 106540	18 106527	18 102460	18 106562	18 102466
19 102475	19 92801	19 16990	19 16958	19 106527	19 106597	19 106505	19 55270	19 16979	19 52452	19 52491	19 32933
20 42730	20 106590	20 48337	20 102466	20 106516	20 16960	20 84536	20 32935	20 81883	20 106504	20 78912	20 102464
21 106521	21 55611	21 48334	21 106544	21 32935	21 102470	21 52480	21 106575	21 106571	21 92836	21 106506	21 16960
22 106527	22 78942	22 78923	22 106570	22 32925	22 78932	22 78913	22 106585	22 106516	22 106540	22 102465	22 78912
23 106552	23 102464	23 102459	23 32902	23 52495	23 106599	23 16958	23 78920	23 106582	23 52462	23 106511	23 106595
24 92848	24 52464	24 52474	24 32944	24 106594	24 78928	24 92834	24 32936	24 16955	24 106513	24 78911	24 106594
25 106595	25 78927	25 106519	25 78942	25 92836	25 81883	25 16964	25 55299	25 92802	25 48338	25 106503	25 92832
26 32947	26 106512	26 52491	26 106557	26 92805	26 92850	26 106521	26 52493	26 106505	26 106570	26 84524	26 106508
27 106531	27 92827	27 48349	27 92801	27 102460	27 84509	27 48336	27 106590	27 16960	27 84536	27 42732	27 84549
28 32946	28 92810	28 78919	28 55280	28 40059	28 106529	28 106523	28 106557	28 78936	28 106598	28 84514	28 106593
29 16955	29 106571	29 16993	29 16993	29 92835	29 106504	29 106512	29 84545	29 32919	29 106585	29 55602	29 106531
30 52474	30 106595	30 106582	30 106582	30 52480	30 78921	30 32933	30 84548	30 78934	30 16529	30 106541	30 106552
31 84549	31 78911	31 78911	31 78911	31 102464	31 102464	31 106524	31 52458	31 52458	31 106521	31 102460	31 102460

Kérünk azonnali megrendelést, mert ezen számok hamar elkelnek.
Első húzás már május 22. és 23-án. A 6 húzás alatt 110.000 sorsjegy közül 55.000 nyer összesen 14 millió 459.000 koronát.
 Arak az I. osztályra: 1 egész sorsjegy 12 kor., 1 fél sorsjegy 6 kor., 1 negyed sorsjegy 3 kor., 1 nyolcad sorsjegy 1 kor. 50 fillér.
KIRÁLYFI és TÁRSA BANKHÁZA a m. kir. szabad. osztálysorsjáték főelárulító-helye Budapest, VI., Andrásy-ut 60. szám.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	VI. színház	Nepaszínház:	Magyar színház
Szombat	Onegin	A három testőr	Nora	Kínai mézes-hetek	A drótosót
d. n. Vasárnap este	Varázsfuvola	Az agglagények	Mici hercegnő	A faturoszka	A bajusz
		Pogány Gábor	Az élet völgye	Kínai mézes-hetek	A drótosót

A lakbérnegyed

alkalmával egy a jogász, mint a háziurak és lakók gyakran érzik szükségét egy oly kézikönyvnek, amely őket a lakbérleti jog vitás kérdéseiben utbaigazítja.

Egy ily kézikönyv az Athenaeum részvénytársaság kiadásában jelent meg és címe:

Lakbérleti jog és eljárás

kapcsolatban

Budapest főváros lakbérleti szabályzatával

és a m. kir. igazságügyminiszternek 1884. évi 4873. számú rendeletével.

Írták: Dr. Berényi Sándor és Dr. Graber Károly ügyvédek.

Második teljesen átdolgozott és tette-mesen bővített kiadás.

Ezen hasznos kézikönyvet egy a bírák és ügyvédek, mint a háziurak és a közönség szives figyelmébe ajánljuk.

ÁRA 5 KORONA.

Kapható:

Athenaeum irodalmi és nyomdai részv. társulatnál

Budapestben, VII., Kerepesi-ut 54. szám.

valamint minden könyvkereskedésben.

Meglátja,

hogy igazunk van. Olesd arany és ezüstteladás: egyetlen forrás, ahol jutányosan lehet vásárolni. Mi azaz a véletlen által szerzett beállítások: az ezért abban a helyzetben vagyunk, hogy igen olcsón eladhatjuk a vérdíjakat, és még: 12 személyre való komplett evokészlet 13 iatós ezüztől 150 ft., 6 személyre való 65 ft. és felettebb, 12 drb 13 lates aras ezüst evokészlet 6 ft 25 kr. Továbbá a vérdíjakban arany fűt és noi órák, lantok, kymant, brilliant okszerek és minden a szakmába vágó cikk. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldünk. Készletek: csatlakozó részletekre is, de csak nagyon adunk el.

Grünberger Armin Béla örökösai, IV., Váci-utca 30. I. em. 23. (Harris-bazár). Vesszünk és bocsorolunk aranyat és ezüstöt.

VALÓ.

Él francia külföldességek (gumi) és halhalyag, ugyszintén öszes nő övszerek) F. Bergerand fils legnirveoseobb párisi gyártótelegezősebben beszerzetők:

POLGAR SÁNDOR-nál BUDAPEST.

VII., Erzsébet-körut 50

Részletes képes árjegyzék ingyen, zar borítékban. Ezen hirdetés beküldés esetén 10% engedmény. Kivágott: a "Budapest Napló"-ból

Csak tények bizonyítanak.

Rövid időn belül alanti főnyerményeket fizettem ki becses ügyfeleimnek:

600.000	koronát	62551	számpa
400.000	"	11119	"
400.000	"	28916	"
400.000	"	33464	"
100.000	"	42758	"
100.000	"	49878	"
100.000	"	87991	"

Hivatkozva ezen

teljesen egyedül álló nyereménysikerekre

ajánlok az I. osztály május 22. és 23-án megtartandó húzására

egész fel negyed nyolcad sorsjegyeket 12.- 6.- 3.- 150 koronáért.

GAEDICKE A.

Kossuth-Lajos-utca 11. sz. Fiók: Erzsébet-körut 14. sz.

Vidéki megrendelések az összeg beküldése vagy utánvet ellenében eszközöltenek.

Magyar Általános Takarékpénztár Részvény-Társaság.

Hirdetmény.

A Magyar Általános Takarékpénztár Részvény-Társaság 1903. április 28-án megtartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy a társaság részvénytőkéjét 4 millió koronával felemeli olyképp, hogy a társaság jelenleg 3 millió koronát, vagyis 6000 db. 500 kor. névértékű részvényt — amelyek a társaság jövedelmében 1904. január 1-től fogva részesednek — bocsát ki és miután a társaság 2000 db. részvényt már fix számlára eladott, a fennmaradó 4000 db-ra a társaság részvényeseinek átvételi előjogot ajánl fel.

A közgyűlés ezen határozata folytán közöljük a társaság részvényeseivel, hogy a részükre biztosított átvételi előjogot a következő feltételek mellett gyakorolhatják:

1. **Két-két régi részvény egy új 500 kor. névértékű** — 1904. évre szóló szelvényre elvált — **részvények megvételére jogosít**, ha a részvények birtokosai erre vonatkozó szándékukat **1903. május 1-től—15-ig** az alább közzétett helyeken bejelentik, az ott rendelkezésre álló jegyzékeken azon neveket, amelyekre az új részvényeket kiállítani óhajtják, kiténtetik és ha egyttal a régi részvényeket megfelelő lebélyegzés végett bemutatják. Egyes részvények birtokosai számára az átvételi előjog gyakorolhatása végett 250 kor. névértékű fél részvényekre szóló ideiglenes részvényeket bocsájtnak ki.

2. Az átvételi előjog érvényesítése bejelenthető a **társaság pénztáránál, Budapest, V., József-tér 14.** vagy a **cs. kir. szab. Trieszti Általános Biztosító Társulat (Assicurazioni Generali) pénztáránál Triesztben.** Ugyanott fizetendő le a bejelentéskor és pedig készpénzben az új részvényekért, illetve ideiglenes részvényekért járó összeg. A kiállított részvények, illetve ideiglenes részvények a bejelentési helyeken már **1903. június 2-ától fogva** átvehetők.

3. **Az új egész részvények átvételi árfolyama 550 kor., a fel ideiglenes részvényeké 275 korona.** Ezen részvények után — és pedig az 500, illetve 250 kor. névérték után — a társaság a befizetés napjától 1903. december 31-ig 5 százalékos kamatot megteríti.

4. A fél részvényekre szóló ideiglenes részvényeket **legkésőbb 1903. december 31-ig** egész részvényekre kell becserelelni és pedig olyképp, hogy ezen ideiglenes részvények jegyzék mellett — amelyen azon nevek is ki legyenek tüntetve, amely nevekre az új részvények szóljanak — a fent közzétett bejelentési helyeken nyugta mellett átadandók. Az átadástól számított **14 nap** múlva ugyanott vehetők át — a nyugta visszaadása ellenében — az új egész részvények.

5. A még forgalomban levő 1000 drb. alapítói részjegy birtokosainak az átvételi előjogot — az alapszabályok 9. §-a értelmében az újonnan kibocsájtott részvények $\frac{1}{200}$ -ára, vagyis 300 db. 500 kor.-ás részvényre ajánljuk fel és pedig olyképp, hogy **10—10 db. alapítói részjegy 3—3 új részvénynek** névértékben való átvételére jogosít. Az átvételi előjog gyakorlása végett az alapítói részjegyek **1903. május 1-től—15-ig** a társaság pénztáránál (Budapest, V., József-tér 14.) az ugyanott rendelkezésre álló jegyzékeket kisérletben lebélyegzés végett bemutatandók. Ugyanakkor és ugyanott **részvényenként 500 koronát** és 1 kor. 88 fill. bélyegköltséget kell ideiglenes nyugta ellenében lefizetni. A kiállított részvényeket **1903. június 2-től fogva** az ideiglenes nyugta visszaadása mellett ugyanott át lehet venni.

Budapesten, 1903. április hó 29-én.

Az igazgatóság.

A XX. század feltűnő ujitása.

Az általam föltalált és elismert

AGI sarok-védő,

mely minden cipősarokot megőrz az elkopástól, illetve mindig megtartja azt eredeti formában.

Minden-nálam vásárló egy ilyen sarokvédőhöz **ingyen** jut melyet kívánatra a sarokra **erősítünk**, szintegy egy doboz „**AGI kenőcs**”, mely a bőrt a repedéstől megőrzja, rendes használat mellett **1 évi irásbeli jótállást vállalok**. Mindenki tegyen egy próbarendelést, ne mulassza el a kímálkozó alkalmat, a ki szép, formás és kiténő cipőhöz **olcsón akar jutni**. Gyár saját házámban.

Cipőárjegyzék, a legújabb divatu ábrákkal kívánatra **ingyen** és **bérmentve**. Divatszínök egy árban, legkeresettebb szürke szarvasbőrök. Mértéknek a láb körvonala papírlapra rajzolva elegendő.

Férficépek:	Nőticépek:
Borjubőr cugos v. füzes, erős kivétel 2.—	Fényes zergo botos, cugos v. füzes 2. 80
Borjubőr botos, cugos v. füzes — 3.80	Erdős zergo vagy eskőbőrű — — 2.80
Lakk szalon v. sevró, cugos v. füzes 4.50	Boxbőr, sevró vagy dongola, cugos v. füzes — — 3.50
Derey-lacon, box, sevró v. lakk — 4.80	Lasting rogata 2.—, cug. szivezabás 2.60
Dongola vagy szarvasbőr, könnyű, fés-jós lábra — — 4.—	Szarvasbőr, szürke vagy lakk spangud 1.80
Katonabakancs 3.50, tisztí cipő, sima 4.—	Komótócipő, 1.25, vitoriaszávon házi-cipő — — 1.—
Pincércipő, fekete v. sárga, elől cug 1.30	Lakk kivágott vagy sárga kivágott — 1.50
1000 pár barza lakbotos gyermek-cipő, 5—12 évig — — 1.50	

Nemtetsző árut kicserélek vagy a pénzt visszaadom.

Agulár Dávid

Budapest, VII., Erzsébet-körút 67. sz.

Férflak ingyen kapnak

egy legújabb találmányu gyógyszerrel, melyvel az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki eziránt ir, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvvel postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg, kik fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E céből elhatározta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszerrel felvilágosító könyvvel együtt ingyen küldeni. E házisszerrel a baj odahaza gyógyítható és mindenki, a ki fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszerközvetlen hat azon szervekre, melyek erőt szűkségének, és csodálatosan gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Orogok és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut”-nak alanti címen, honnét a tartó betegségeket. Orogok és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut”-nak alanti címen, honnét a tartó betegségeket. Orogok és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut”-nak alanti címen, honnét a tartó betegségeket. Orogok és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut”-nak alanti címen, honnét a tartó betegségeket.

Thomas Alva Edison Llewellyn-Park, Északamerikai Egyesült Államok, a 14974. számú

„Briquettező gép”

című magyar szabadalmára

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szíves ajánlatok „W. P. 2757” alatt Mosse Rudolfhoz, Bécs, I., Seilerstätte 2. kértnek.

Schicht-szappan

Jeggyel

legjobb, legkiadósabb s ennélfogva legolcsóbb szappan — Minden káros alkatrészektől mentes.

Mindenütt kapható!

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

NÉLKÜLÖZHETETLEN KÉZIKÖNYVEK.

Önügyvéd Kassay Adolf-tól. Gyakorlati utmutató minden peres és perenkívüli ügyben a törvényről megengedett személyes képviselőre. Ára füzve 2 korona 40 fillér, kötve 3 korona.

Levelező Kassay Adolf-tól. A községes életben előforduló mindenféle levelek, meghívások, ajánlatok, szerződések stb. mintáival. Ára füzve 2 korona, kötve 2 korona 40 fillér.

Esküdték és esküdtbirák könyve. Szerkesztette: K. Nagy Sándor. Nélkülözhetetlen kézikönyv esküdtéknek. Ára 60 fillér.

Önszámító. E könyvecske segítségével a legnagyobb összegeket is ki lehet számítani. Vásárlók és eladókknak nélkülözhetetlen, hasznos kézikönyv. Ára kötve 70 fillér.

Hölgyek titkára. Házi tanácsadó és levelező, az élet minden viszonyaira való tekintettel. Szerelmi levélminták, levélírási szabályok és folyamodvány-mintákkal. Vásznonkötésben 1 kor. 60 fillér.

Megjelentek és kaphatók:
LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai)
os. és kir. udvari könyvkereskedésében
Budapest, VI., Andrassy-ut 21. sz.

